

A ginger and white cat is sitting on a dark, reflective surface. The cat's front paws are crossed, and its reflection is clearly visible on the surface below it. The background is dark and out of focus.

fetykó judit

Az ablakvitéz

Cili cica története

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű
sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

A kiadás alapjául a www.kalaka.com webhelyen megjelent
mű szolgált.

Kiadja a Mercator Stúdió

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Lektor: Gál Veronika

Szerkesztő: dr. Pétery Kristóf

Műszaki szerkesztés, tipográfia: dr. Pétery Kristóf

ISBN-10: 963-606-569-1

ISBN-13: 978-963-606-569-0

© Fetykó Judit, 2006

© Mercator Stúdió, 2006

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó

2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu

T/F: 06-26-301-549

06-30-30-59-489

Fetykó Judit

Az ablakvitéz

Cili cica története

Egy hideg, esős őszi napon érkezett a házhoz Ablakvitéz. Józsika a kabátja alá rejtve hozta haza, erősen magához szorította, nehogy elszökjön a kis állat. Alig értek be a házba, mikor Mami a gyerekre pillantva feltette a kérdést.

– Mi van a ruhádban? – de az a kérdés már úgy hangzott, mint aki tudja, hogy ott a pulóver alatt macska búvik.

A gyerek kivette a hátán zsemlevörös-kendermagos, hasán fel az orráig fehér cicát a ruhája alól, és letette a konyha kövére. A macska, orrocskája alatt két vörösbarna folttal, riadtan nézett körül.

– Elment az eszed? – kérdezte az asszony, és már akarta mondani a gyerekeknek, hogy vigye vissza a macskát, oda, ahonnan hozta.

– Kell nekem! – válaszolt a kisfiú olyan hangon, hogy az anyja megsajnálta.

A gyerek kétségbeesetten nézett, várta a választ. Mami vívódott magában. Nehezen döntötte el, mi legyen. Vagy két éve elpusztult az utolsó macskájuk, és akkor elhatározták, hogy nem kell több macska. Elég állat van itt. A macskával mindig csak baj van, mire felnő, elkezd csavarogni, aztán valamilyen nagyobb állat, valószínűleg kutya végez vele. Vagy csak megbetegszik valamitől, és vége. Mindig akkorra történik rossz a macskával, mikor már megnő, mikorra a család megszereti. A fiú egy ideje gyakran látogatta barátját, ahol a nyáron sok kismacska született, állandóan a macskákról beszélt; hogy már kinyílt a szemük, az anya macska egészen belefogyott a szoptatásba, már esznek, milyen aranyosak, ügyesek, melyiknek milyen színű a bundája.

– Kell nekem! – ismételte meg a gyerek.

A macska közben beleszimatolt a levegőbe, tett néhány lépést, és mint aki tudja, hogy kinél kell kérni a maradást, odadörgölődött Mami lábához. Felemelte a fejét, bajsza fénylettek a villanyfényben.

– Jaj! De aranyos kismacska! – jött ki Nagyi a beszédre.

A gyerek reménykedett, Nagyi hátha segít, hogy megtarthassa a macskát.

– Na, jó! – egyezett bele az asszony. – De te fogod gondozni. Ki nem mehet, mert úgy jár, mint a többi. El fogod vinni a doktorhoz, hogy kezdje el neki a védőoltásokat.

A kismacska, mint aki érti, hogy most már maradhat, itthon van, leült egy szék alá, és mosakodni kezdett.

A gyerek dobozt keresett a macskának, aztán kiment az udvarra, és homokot hozott be. A cica érdeklődve nézte, mi készül.

Mikor a homokkal teli doboznak megfelelő helyet találtak, a mama megfogta a cicát az első lábai alatt, odavitte a dobozhoz, és a fél mancsát fogva megkapartatta vele a homokot. A macska engedelmesen tűrte a műveletet.

– Jól van. Ezen túl idejársz a dolgokra – mondta a Mami, és megsimogatta az állatka bundáját.

A cica, mint aki tudja, miről van itt szó, barátságos képet vágott, körülszagolta a dobozt, aztán bemutatta, hogy teljesen megértette a tanítást, és tudja mire való az a homok a dobozban, vagyis elvégezte bele a dolgát.

Az asszony egy tányérkába tejet öntött, egy másikba pár szelet szalámit tett. A macska enni kezdett.

– Mi lesz a neve?

– Az Ági egyik macskáját Hercegnőnek hívják, a másik meg Mafia – sorolta a gyerek. – A mi macskánknak valami rendes macskanév kéne, amilyen a szomszédokénak nincs.

– Találj ki valamit!

– Nem is tudom...

– Talán addig hívhatnánk Cilinek – javasolta Mami, mert nem szerette a bonyolult és túl cifra állatneveket, főleg akkor, ha azt valamelyik rajzfilmfigurától, vagy állatos filmből vették. – Ez előtt minden macskánknak ez volt a neve.

– Még az anyám macskájának is – tette hozzá Nagy mosolyogva, aztán visszament a szobába a sorozatfilmet nézni.

Így aztán cica a családban megszokott Cili nevet kapta. De csak egyelőre.

Cili rendszeren használta a dobozát, a macska-vécét, amibe másnap fehér szemcsés alom került; ette a tányérjába rakott maradékot, sőt, pár nap után még többet akart enni. Egyéb napközbeni elfoglaltsága volt az alvás, mosakodás, és természetesen hűségesen dorombolt, mikor a gazdája, vagy a gazdasszonya közelében volt. Nagy nem szerette, ha felül a székekre, vagy az ő ölébe, ezt a kiscica hamar megtanulta és az öregasszony jelenlétében kerülte ezeket a helyeket. Napi szokásává vált, hogy felült az ablakpárkányokra. Mindig arra, ahol épp a nap sütött.

Az udvari ablakokat nem méltatta olyan figyelemre, mint az utca felé nézőket. Ott, hátul állandóan szembenézett vele az udvarról egy hatalmas kutya, néha ugatott rá, volt már olyan is, hogy barát-

kozni próbált, de akkor a macska felborzolta a szőrét, meggörbítette a hátát, fújt, prüsszkölt, és gyorsan leugrott a párkányról. A kutya csodálkozott, hogy mivel bánthatta meg a nyávogót, de nem talált semmi kivetni valót a saját viselkedésben. Kicsit sajnálta, hogy nem mehet be a macskához. Még élénken élt emlékezetében az előző macska, akivel jó barátságban volt, télen együtt aludtak. Igaz néha azt a másik cicát fogkefének használta, az nyávogott, fújt olyankor, de azért barátok maradtak.

Cili az utcai szoba ablakában ült, bámulta a jövés-menést. A délutén régen elharangozták a szemközti templomtoronyban. Kellemesen sütött az őszi nap. A kismacska elnyújtózott az ablakpárkányon. Kinn a kutyák ugatni kezdtek, Cili felült, és a hangra figyelt. Hamarosan zörgött a kapuban a kulcs, Hekus boldog csaholással fogadta az iskolából hazaérő Józsi. A gyerek lehajolt a kutyához, megsimogatta a fejét, szólt hozzá néhány szót, majd a kicsi Fickóval is játszott keveset, aztán bement a házba. Cili puhán, hangtalanul ugrott le a párkányról, és a gazdája elé ment.

– Ci-cíc! – hívta Józsi, de a macska mikor megérezte a gyerek kezén a kutya szagát inkább hátra felé kezdett menni. – Cili! Gyere ide! Cili! – ám Cili hallani sem akarta a hívó szavakat

– Fűj, de kutyaszagú vagy! – fűjt egyet, és sértetten visszament a szobába.

Esős napok jöttek. Maminak otthon kellett maradni. A lakásban hűvös volt, a macska kereste a rést a heverő karja és a díszpárna között. Csak akkor jött elő, ha dolga volt a dobozában, vagy enni akart. Az asszony nem sokat törődött vele, volt más dolga, mint a macska után figyelni. Egyébként, jó kismacska ez, tudja, hogy kell viselkedni. Amíg a házba nem csinál bajt, vagyis tudja mit szabad, mit nem, addig nem érdemes fegyelmezni.

Ebéd után Mami visszaült a könyvéhez folytatta a tanulást. Cili bátorságot vett magának, és odaült az asszony elé, először csak nézte, aztán egy határozott ugrással felugrott az ölébe.

– Nocsak? Macsak? Ilyen jóban vagyunk? – mosolygott az asszony, aztán olvasott tovább, néha megsimogatva a kis jószágot.

Cili összegömbölyödve feküdt az ölben, néha aludt egy kicsit, de még álmán át is érezte az asszony-adta meleget, háláját mindenképp ki akarta fejezni, hát időnként dorombolt.

Csendesen esett az eső. Hamar alkonyodott. A ház előtt autó zúgott, majd megállt. Mami kinézett az ablakon, aztán kezében a

macskával elindult, hogy beengedje az érkezőt. Az ajtóig nem volt semmi baj. De mikor kilépett a teraszra, ahol Hekus állt és várta, hogy jön-e valaki, vagy ugasson, hogy tessék kijönni, mert ismerős érkezett, szóval akkor Cili meglátta a kutyát. Kis teste összerándult, fűjt, prüszkölt.

– Mindjárt visszaviszlek! – mondta Mami, de már későn.

Cili teljes erőből belemart és beleharapott az asszony kezébe. Annak nehezére esett, hogy ne dobja le a macskát, visszalépett a házba és letette az előszobába az ijedtében apró tigrissé vált bajszost. A macska rémületében berohant a nagyszobába és elbújt.

– Én tehetek róla – mondta a nő a kapuban álló férfinak. – Ez még sosem látott közletről kutyát. Na, gyere be!

Laci leült a szobában és várt, míg Mami a fürdőszobában kimos-sa, kifertőtleníti kezéből a macska nyálát. Ez eltartott egy ideig.

– Mondjad! Mi újság? – kérdezte Mami mikor bejött.

– Anyámnak lenne egy kérése. Ha varrnál még pár figurát... Ne haragudj, hogy már megint kell. Állandóan megígéri a gyerekeknek, csak nem tudja megvarrni. Három kéne.

– Anyagot hoztál?

– Itt van a szatyorban. Még karácsony előtt, hogy el tudja küldeni. A Nagy hol van?

– A testvérénél. Csak ünnep előtt jön haza. Ami a játékokat illeti, a jövő hét végén gyere értük – ígerte Mami, és beszéd közben hagyta, hogy a barátjuk, akit gyógyító képességgel áldott-vert a sors, kezét a sérülései felé tartsa, bár azt gondolta, hogy macskamarásra ez a tudomány kevés lesz.

Rossz éjszakája volt, rázta a hideg, fájt a marások helye, elhatározta, hogy reggel elmegy a sebészetre, mert a keze egyre jobban égett, süttött. Néha felkattintotta az éjjeli lámpát, nem indul-e valami piros csík tova a fogak nyomából. Rövid, nehéz álomból, izzadtan ébredt. Meglepődve látta, hogy Cili nyomai olyanok a kezén, mintha nem tegnap, hanem legalább négy-öt napja történt volna a baleset, aztán a gyógyító emberekkel kapcsolatos véleménye miatt pirulva gondolt Lacira; mégis van a kezében valami.

Esténként, mikor nem volt más, fontosabb teendője, és elege volt a tanulásból, varrni kezdte a minta szerint a plüss-macskákat. Az elkészült, aranybajszú cicák a nagyszoba egyik polcán sorakoztak, nyakukban aranyszállal átszőtt szalag masnira kötve, szemük fénylő sárga gomb, orruk, nyelvük helyén pici piros szövetdarab. Ez a macskasorakozó nem tartott sokáig.

Cili, mikor egyedül maradt a házban, farkasszemet nézett a plüss-macskákkal, s csodálkozott, hogy azok nem mozdulnak. Aztán a cica felugrott a tv tetejére, onnan át a polcra és lelökdöste a riválisokat a földre. A szőnyegen hangtalanul érték földet a plüsscicák. Cili bőszen ütögette, dobálta az ellenfelet. Talán idő multával felismerte, hogy azok nem élő macskák, de akkorra annyira tetszett neki a játék, hogy abba sem tudta hagyni. Feldobta hol az egyik, hol a másikat, elütötte a levegőben, mintha igazi zsákmánnyal játszana. A játékok eleinte bírták a kemény karmolásokat, de aztán az egyiknek kiesett az orra, egy másiknak a bajsza hullt ki, s harmadiknak pedig a szövetszál húzódott ki a varrása mentén.

Cili elfáradt, beült Nagy ágya alá és onnan leste az ellenfeleket. Azok nem mozdultak. A macska figyelt, néha megiramodva odaszaladt valamelyik játékfigurához, de minthogy az nem mozdult, Cili pedig igen elfáradt, hagyta az ellenséget, és elvonult aludni.

Józsi a plüss-macskákat megszagoltatta Cilivel és ráparancsolt, hogy nem szabad bántani, meg még olyat is mondott, hogy ezek nem igazi macskák, aztán visszarakta a játékokat a polcra.

A késői híradó képei peregetek. A család aludt, Mami egyedül nézte a tv-t, ő is csak azért, hogy meglássa mi történt ma a világban. Cili az asszony ölében ült, épp befejezte a dorombolást, elkezdett dagasztani, dörgölődött a fejével, aztán hirtelen megakadt a szeme a polcon.

– Már megint felmentek! – kapta fel a fejét a macska.

Kiugrott Mami öléből és nem nézve se bűtort, se polcot, leverte a magnókazettákat, néhány könyvet, végül a három ellenséges macskát, ráugrott az egyikre, mellső lábai közé fogta, a hátsókkal meg rúgta, marta őket.

– Hagyod abba! – szólt rá az asszony, s felszedte a levert, megtépázott játékokat. Cili közben egy iramban kirohant a szobából, és beült a konyhaasztal alá.

– No, ezeket jól elintézted! Csak nem azt képzelted, hogy igazi macskák? Most aztán dolgozhatok velük megint, talán készen sem lesznek, mire kell – azzal műanyagszatyorba tette a megtépázott plüssfigurákat és elzárta a szekrénybe.

Cili másnap elégedetten nézett fel a polcra.

– Elmentek a vetélytársak! Tudom én, hogy csak engem szeretnek. Minek ide másik macska? Még elenné előlem a tejet, aztán beleülne az ölükbe, és akkor nem engem szeretnének – dagasztott egy kicsit a Mami foteljában, aztán dorombolt egy sort.

– Csak én vagyok nálatok a macska. Csak én. Nem kell ide senki más. Én vagyok a legjobb macska a házban – állapította meg végül, de előbb még egyszer alaposan megnézte a polcot, hogy biztos legyen abban, amit dorombol. – Csak én, csak én. De most alszom egy kicsit, aztán elmondom nektek, ha hazajönnek.

Cili egyre többet evett, de az utóbbi időben nem látszott meg rajta ez a nagy falás, valami miatt soványabb lett. Egy napon Mami hamarabb jött haza a szokottnál, s amint belépett a házba szörnyű bűz csapta meg az orrát.

– Csak nem te? – kérdezte Cilit, de a cica nem felelt a szokott dörzsölődéssel, ült a rongyán, közömbös képet vágva.

Mami szidta magában a macskák minden le- és felmenőit, feltakarította a foltokat, és rászólt Cilire, hogyha ez még egyszer előfordul, hát igen nagy baj lesz. Aztán fogta a macskát és megismételte vele az alomkaparósdit, ha a cica netán elfelejtette volna valami miatt, hogy hol az illemhely, hát jusson eszébe. Cili tűrte a műveletet, de rögtön visszament, visszafeküdt a helyére mikor Mami elengedte.

– Nem butulhatott el ez a macska. Valami baja van – mondta Józsának a mama.

Ekkor már túl voltak vagy kétnapi kínlódáson, Cili kikapott párszor a foltokért, az ételét is megváltoztatták, hátha valami zavarja az emésztését, s azért nem bír a dobozig elérni. Semmi eredménye nem volt a diétának, szerencsétlen jószágából lépten-nyomon spriccelt a baj, hiába futott a doboz felé, mindig későn ért oda. Szőre, alakja megviselt lett, kedvetlenül lézengett, olyan volt a pofija, mint a nagy betegé.

– Ez nem normális. Nem tudom, macskáék hányszor járnak dobozra egy nap, de ez a szegény nem bírja tartani magában. Orvoshoz kell vinni.

Józi felment a padlásra és megkereste a nyülládát, az ott porosodott a gerendán, elől aprólyukú rács borította, az oldalai csiszolt deszkából voltak, a tetején díszes csavarral gurtni szolgált fogójául. Valamikor nagyapának sok nyula volt, gyakran hozatott fajtiszta állatokat, akkoriban ilyen ládában lehetett a nyuszt postán keresztül háztól-házig küldeni. Át kellett tisztítani, de semmi baja nem volt. Arra alkalmasnak látszott, hogy Cilit ebben lehessen elvinni a városka másik végén lakó doktorhoz.

Józsi betette Cilit a ládába, lezárta a tetejét, és elindultak a doktorhoz. Az úton nem történt semmi baj, de a váróban csak kutyák voltak. Cili ettől annyira megijedt, hogy felborzolta a szőrét és a szemét a lehető legnagyobbra meresztve, néha nagyot fújva várta a legrosszabbat.

Sorra kerültek. A doktor kinyitotta a száját, és alaposan megnézte a torkát, még a farka alá is benézett, amit a cica már rosszul tűrt és Józsi zavarba jött a vizsgálat ilyen irányától, elpirult Cili helyett.

– Na. Hát a baj megvolna. Nincs nagy baj, ezen lehet segíteni. Kap a cica egy szurit, eztán egy hétig ne adjatok neki zsírosat, ha baj van, hozd vissza. – mondta a doktor egy szuszra, és közben fel szívta az injekciót, a gyerek fogta a macskát, a tű egy pillanat alatt benn volt Cili nyakánál az izomban, és már kész is voltak.

Otthon Józsi hozzáfogott és felmosta hypós vízzel a háznak azokat a részeit, ahol Cilit elérte a baj, vagyis mindent, ami köves, vagy járólapos volt. Cili orránál néha felhúzódott a bőr, mikor bele szagolt a fertőtlenítős levegőbe.

Másnap már kérte az ételt, a dobozra járással sem volt baj, estére a szobába is bemehetett. Ennek annyira megörült, hogy visszaszaladt a konyhába, fogai közé fogta a radiátoron levő puha rongyot, amin feküdni szokott, és vitte be, ahogy lépett az anyag a hasa alá gyűrődött, többször elesett miatta, de nem bánta. Addig ügyeskedett, míg beért vele, odatette Mami lába elé és ráfeküdt.

Múlóban voltak az októberi esők, az egyre hidegebbé váló hajnalokon néha behártyásodott a pocsolyák tetején a víz, jeges harmat lepte el a kertet, s a szoba ablakából kinézve a szomszéd háztetőket fehér csillámokban fedte a dér. Józsi fejébe húzta a sapkáját, mert míg kiért az utcából, hideg északnyugati szél sodort, a kertek, szabad térségek közt korlátlanul, sivitva hozta a novembert.

Mami körül nézett a virágboltok és a közeli föliások virágai között, hogy kiválassza, hol fog az idén krizantémot venni a hamarosan elérkező Mindenszentekre. Virág volt rengeteg, ám végül úgy döntött, hogy a szomszéd utcában vesz az idén virágot, mert ott sem volt drágább, mint a távolabbiak. Nagy csokor fenyőgallyat vett a piacon. Néhány ismerősük megjegyezte, hogy akinek annyi fenyőfája van, mint nekik, az mért nem vág róluk néhány ágat. Mami szó nélkül otthagytá a tanácsadókat, mivel régen és eléggé ismerte a kedves nénikéket, akik a környéken laktak. S ez a beszéd valójában azt jelentette, hogyha Mami a piacon veszi saját maguknak a

fenyőágot, akkor ők sem csengethetnek be egy szerény kéréssel; szeretnének azokról a dús kerti fákról egy kis zöldet.

Mindenszentek napjának reggelén Józsi és Mami átsétáltak a virágokért, de csak úgy kilenc óra után, mikor a hajnali fagy már felengedett, s nem kellett attól tartani, hogy már hazamenet lefagy a kezükben a drága krizantém. A fólia alatt párás meleg, és jellegzetes, erőteljes virágillat volt, amit itt akár szagnak lehetett nevezni. A néni keze igyekezett Mami kedvébe járni, hisz oly régen ismerték egymást, kijárt az a csekély kedvezmény, hogy azt a virágot vágta le nekik, amire Mami rámutatott.

Otthon a konyhában rendezték el a fenyőgallyat és virágokat, miből mennyit, melyik sírra tesznek, hogy délután, ha kimennek a temetőbe mindez elő legyen készítve. Cili szaglászott, nagy érdeklődéssel figyelte az idegen illatokat, a földre leeső növénydarabokat alaposan megszagolta, a lábával kicsit megmozdította. Aztán mikor a konyhában véget ért a rendezgetés, és a virágok kinn az előszobában várták az indulást mécsesek gyertyák, gyufa és a metszőöllő társaságában, a macskára rázárult a konyhaajtó, nehogy eszébe jusson a kosarat tovább vizsgálgatni.

A cica elégedetlenül ült a konyhaajtón belül, s hiába nyávogott, nem eresztették ki. Járt egy kört, felült az ablakpárkányra, nézte az udvarra leszálló verébcsapatot, amik a kutya ételmaradékára jöttek, ám nagyon kimehetnékje volt. Ismét az ajtó elé állt, nyávogott, először szépen, aztán egy pár idétlen „engedjete” ki miauzás következett, majd mivel ennek sem volt eredménye, ültéből felugrott és a függönybe kapaszkodva lógott, próbálta, hátha az üvegen mégis át tud menni. Mami megsokallta ezt a tornamutatványt, belépett a konyhába, levette Cilit a függönyről, a cica erre fűjni kezdett, hát rögtön kapott a pofijára egy egészen kicsi legyintés, és lerepült a köre. Az asszony felhajtotta a függönyt, a macskának elismételte a nem szabadot, aztán ment, mert indulni kellett.

Cili egyedül maradt az üres lakásban, a konyha ajtaja nyitva volt, a nagyszobáé is, körüljárt, megszagolgatta az előszobában a virágos kosarak helyét, kirázta mancsából a beleragadt fenyőtűt, ment ide, ment oda, és semmit sem tudott kezdeni a hirtelen megnőtt területtel, végül visszaült a konyhai radiátoron a rongyára, s várta, hogy a többiek hazajöjjenek.

Alig tudott a taxis felmenni a sírkert kapujáig, a sok virágot hozó, temetőt látogató ember gyalog és kocsin ment mindenfelé, ott is parkoltak autók, ahol a kijövőeknek meg kellett fordulni. Mami nem

bánta, hogy Mama a rokonnál töltötte ezt az ünnepet, mert síkos, fagyókás volt a feljárat, s akkora tömeg hömpölygött a temető útjain, hogy majd egymás lábát taposták.

Elhelyezték a virágokat, mécseket, utána még álldogáltak mindegyik halottuknál, vagy néhány Miatyánk idejéig. Hamar alkonyodott. Mindenütt égtek a gyertyák, mécsesek, a virágokat elhalványította a sötétség, fehér színük összeolvadt a sírkövekével, a lángocskák felerősödtek. Fel-felhangzott, ahogy távolabb a temetőben kinn járó pap szertartást mond valahol.

Fél hat körül teljesen besötétedett, akkorra kiértek az ünneptől, gyertyafényektől különös hangulatú kertből, lassan sétálva haladtak befelé a városba. A virágokat hozó gyalogosok és autósok még ugyanolyan ütemben igyekeztek a temetőbe, mintha csak délután közepe lenne.

Otthon meggyújtották a szokásos gyertyákat, Mami elővette az imakönyvét, mert eddig minden éven Mama mondta el a fájdalmas Rózsafüzért halottaikért, de mivel ma nem volt itthon, hát neki maradt ez a feladat. Kis gondolkodás után felírta a neveket, akiket meg akart említeni, majd elkezdte.

Faggyúszag töltötte be a szobát, a gyertyácskák lángja egy hirtelen mozdulatra, egy erősebben kiejtett szóra is meglebbent. Mami gyakran belepillantott az imakönyvbe, mert ezeket az Üdvözlégyek végén lévő, ritkán elsorolt mondatokat olvasnia kellett. Aztán mikor elfogyott minden szem a Rózsafüzér láncán, letette maga mellé az asztalra a behajtott imádságos könyvvel, s nézték az egyre fogyó, égő, olvadó gyertyákat.

Józsi néha igazgatta a tálcán szétfolyt hűlő faggyút, s Mami arra gondolt, hogy ezt még a nagy gyerekek sem bírják ki, hogy ne piszkáljanak bele.

Van valami vonzása az üvegesen olvadó és egyszerre megfolyása közben megszilárduló anyagnak; olyan ez a gyertyafaggyú, mint maga az élet, egyszerre szétfolyik, s abban a pillanatban ismét újra megköt. Mint az a sok ember, aki ott van a temetőben, s akiknek utódai ma virágot vittek rájuk. Hajdan olvasott temetőkapu felirata idéződött fel: „Voltunk, mint ti, lesztek, mint mi, por és hamu”. Por. Hamu. Születik. Meghal. Szétfolyik, megköt. S ahogy a szobát csak az égő gyertyák világították be, a csendben olyan érzés indult el; mintha korokkal korábban ülnének egy régi, talán százados szobában, melyek falai beleolvadnak a végtelen időbe; minden rokonuk, minden nagyszülejük valahol ott van velük, karnyújtásnyira. Józsi

megérezett valamit ebből a hangulatból, mert egyszerre csak nagyon halkán azt mondta:

– Mintha nem lenne idő. Tudod. Mintha itt lenne apu, nagypapa, meg a többi nagypapa és mindenki.

Hosszan hallgattak. Mire leégett az utolsó gyertya lángja és beleveszett vele a fény a szétolvadt fagyútengerbe, bejött az esti gyors, a kert alatt dudálva, dübörögve haladt át a töltésen.

Ködös, fagyhatáros reggelek jöttek. Mami fél hatkor felkelt, kihamuzta a kazánt, begyűjtött, kiszellőztette a konyhát, előszobát, behordta a fát, elkészítette Józsinak a reggelit. Fél hétkor, még mielőtt az óra megcsörrent, Józsi felébredt, lenyomta a vekker gombját, s máris a zuhany alatt állt a fürdőszobában. A tizórait maga készítette el, bár mostanában egyre gyakrabban vett néhány kakaós csigát a boltban iskolába menet, ez volt a többiek kedvenc étele; hát időnként ő is azt evett.

Kilenc, tíz óra közt felsütött a nap, a ködnek nyoma sem volt, s mire Mami Cili gondos ellenőrzése és lábhoz dörgölődzése közben megfőzte az ebédet, híre sem volt a nedves reggelnek; csalogatóan, vidáman játszott a fény.

Mami kihasználta a jó időt, meleg ruhában, vastag bakancsában, kesztyűben dolgozott a kertben, felgereblyélte a földről a diófák hulló leveleit, zsákokba rakta, a lomb közt guruló diót pedig kosárba, ez a kosár estére benn állt a konyhában, a radiátor közelében, míg a termés csonthéja kiszáradt a nedvességtől. Sóhajtva húzta ki magát a diólevelek borításából kiszabadult fű, utolsó, kemény fagyok előtti zöldjével.

Ebéd után, mikor Józsinak nem volt túl sok leckéje, előhozta a furikot és lefuvarozta a dióleveles zsákokat a kert aljáig, ahol kiöntötték a kerítés alá a hatalmas tömegű lombot. Évek óta így volt ez, s a diólevél gyomirtó hatását élvezte a kerítés környéke, a külső patakpartról nem bírt benőni a kert szélébe a perjefű, és a számtalan patakparti gizgaz. Volt néhány elszánt és szívós csalán, amik alig tudtak megélni a dióavaros talajban, alig hoztak egy csenevész száracskát, ám kitartottak, hátha jövőre, vagy aztán mégis változik valami.

Kinn, a drótkerítésen túl, erősen lejtett a föld, le a kocsuiút szélességű, a partot követő térségig, mivel a töltés tulajdonképpeni teteje a kertek magassága, maga kerítések vonala volt, aztán tovább, le a patakmederig. Csendben, átlátszóan folydogált a patak, a

meder, a part színei késő őszibe váltottak, uralkodtak a száraz barnák, feketés szürkék, az itt-ott kékesfekete kökénycserje, rajta a már dércsípte, sötétkéken hamvas bogyókkal. Néhol a szeder szűrös, vörös indáin bordón, barnán hivalkodott egy lehullásban megkésített levél. A fűzfák kopasz ágai vörös-barnán hullámozottak a széllel. Elszántan zöldült az október végén erősen visszavágott fű, s a part oldalában néhány hatalmas, vékony, selymes szálú fűvel benőtt hangyaboly, mint különleges természeti dísz emelkedett ki a környezetből.

Elöl, a vaspálca kerítés mentén sűrű rózsaszínvirágú rózsasövény bontotta utolsó bimbóit; tövükre földet kúpoztak. Mögöttük három terebélyes, magas ezüstfenyő állt, dűsan, hibátlanul. Csak a néha elszáradó ágakat vágták le róluk. Volt persze, hogy Nénje, vagy Mama valamelyik ismerőse ezekről a fákról kért gallyat, de Mami inkább a virágboltba vett nekik ajándékba, mintsem megvágja a szépformájú fákat.

Lassan készült fel a kert a télre, az enyhe napos deleken Mami szívesen gereblyézett, ásott, és így november végére bezárult a kerti munkák sora. Egy-egy megkésíten lehulló lombcsomó vörösödött az ásott föld rögein, némelyik bátor évelő krizantém mit sem törődött a fény útjával, az éjszakák hosszának jelzéseivel; egyre hozta tömör rozsdavörösét nyitó bimbóit.

Cilinek igen tetszett ez a ki-be járás, a kint használt ruhák, cipők szaga, s mikor a száraz gáz elégették, az ablak résein alig beszívargó füst külön izgalomba hozta, tekintete kereste a szag helyét, de nem láthatott a garázs mögötti tűzre. Sokáig szimatolt, mikor Mami bejött és azonnal a mosógépbe rakta a füstös ruhákat, ült a fürdőszoba ajtó előtt és várta, hátha kijön valami a szagból, az ami a szagot hordozza; de a mosószeres víz elűzte, amit a kiscica várt, és az inger elmaradásával feladta a várást. A konyhában száradó diót megszokta, elunta, hogy ki-kiütöget egy diót, s a végtelenségig, teljes kifáradásig űzi, gurítgatja.

Delente, mikor Mami kinyitotta a szobák utcára nyíló ablakait, és az ablakban könyökölve nézte az őszi tájat, a hegyek sárgászöld, komor rozsdabarna, itt-ott a lombhullás befejeződése után késszürke vonulatát, Cili beült az ablak közébe, és a szúnyoghálón át leste a kintet.

Kitartó, halk zörgéssel közeledett egy bevásárlókocsi, amit Margitka néni húzott maga után, lassan, óvatosan lépkedve. Meglátta Mamit az ablakban, s rögtön megállt egy kis beszélgetésre. Neki

sok macskája volt, a környék összes kóbor cicáját etette, s a macskanép ezt tudta, mert ha sehol nem jutottak ennivalóhoz, szépen, sorban beállítottak Margitka udvarába, a magas kőteraszon várták, míg reggel az asszony kijön, és aztán rögtön visszalép a lakásba, hogy az éhes bandát megetesse. Minden macskának külön nevet adott, s ezek a hálátlan, otthonról elcsavargott nyávogók hallgattak az asszony hívására, ha szólt, kitüntetésnek vették, doromboltak neki, olyan kezesek voltak, ahogy otthon sose akaródzott viselkedniük. Volt egy-két kivételezett cica, ezeket Margitka maga választotta ki a tavaszi almokból, néha a nála letelepedő kóbor népség kölykeiből, vagy a szomszédok kiscicái közül. Ezek mind jellegzetesen mások voltak az átlagos mintázatú macskáknál; volt teljesen zsemleszínű, aztán fekete, egy tiszta fehér; ami inkább volt piszkoszürke a kintjárástól, és végül egy olyan szürke kendermagos, amelynek hatalmas fekete mellénye volt. Nos, ezek bemehettek a házba, s nem is igen mentek a többi, kint élő jószág közé.

Cili vörös-kendermagos, hasán, lábain fehér cica volt, ez a mintázat díszítette a bundáját, egyenletes, szép mintázatú szőre, hatalmas, ép bajszai, okosan csillogó szeme felkeltette a néni érdeklődését. Dicsérte a macskát, egészen közel jött, az ablak alatt állva beszélgetett, s egy idő után Cilinek olyanja lett, hogy udvarolni kezdett, azaz dorombolt és barátkozása jeléül a szűnyoghálónak törleszkedett. Mami elcsodálkozott ezen, kicsit rossz néven vette ezt a nagy bizalmat, ám a néni váratlanul azt mondta:

– Maradj csak! Van nekem elég cica, akiről gondoskodjak – elmosolyodott. – Azért van ez, tudod, mert az egyik gyógyszerem szagát érzik. Azért szeretnek ennyire.

Mami elgondolkodott a dolgon, és egyszer, mikor eszébe jutott, hetek múlva, megbeszélték a dolgot Mamával. Ő is emlékezett rá, hogy mikor régebben nem tudott aludni, és szedte azt a barna nyugtatót, hát az akkori Cili állandóan kezes volt, egész nap a házban ült, folyton törleszkedett hozzá.

November utolsó hetében Mami megvette a mikuláscsomagba az édességeket, kicsit tűnődött, hogy virgácsot tegyen-e mellé, aztán mégis otthagya a boltban a csomagdíszként egyébként jól mutató aranyozott gallyacskákat. Eddig nem volt szokás, most nevetséges lenne, mikor mindketten nagyok, gondolta, de azért teljesen egyformán vett minden csokiból, csak a Zoli csomagjába tett egy csomag dupla élű borotvát, a Józsiéba hajrögzítő zselét; Mamának

csupán egy kicsi mikulás figurát, savanyúcukrot, és műfogsorhoz fertőtlenítő tablettát. Aztán elővette a szekrény mélyéből a koraósz óta lassan gyűjtögetett apró-csokikat, s egy részüket rátette egy ezüstösen csillogó kistányérra és bevitte a szoba asztalára.

Józsi örömmel fogadta az elő-mikulást, szemelgette a csokit tanulás közben. Cili ilyenkor felült a fiúval szemben lévő székre, és figyelte, hogy az mit csinál az asztalon. Nagy érdeklődést mutatott a csokoládé iránt, Józsi meg kipróbálta, akart-e a macska csokizni: természetesen akart. Néha megiramodott, hogy felugrik a könyvek, füzetek közé, ezek a próbálkozások rendre rosszul végződtek, Józsi leparancsolta, s ha a macska rövid időn belül ismét ugrani készült, kizavarta szobából.

Mami elővette a karácsonyi égősort, kipróbálta, mert bizony beleérték az Adventbe, s igen kellemetlen lett volna, ha pont karácsonyfa díszítéskor derül ki, hogy hibás. Esténként, mikor Józsi megtanult, s kint sem volt kellemetlen idő, sétáltak a környéken. Ahogy beleérték a decemberbe, egyre hidegebbek lettek az éjszakák; az égen megjelentek a téli csillagképek, szikrázva, ragyogva mutatták magukat a kékesfekete égbolton. Józsinak volt csillag térképe, néha magával vitte, és elemlámpa fényénél azonosította, hogy a felismert alak az, amit abban leírnak. Mutatta Maminak, melyik, hol van; az asszony örömmel bólogatott, hátrahajtott fejjel álltak és csodálták az eget.

Cili eleinte elkísérte őket a kijárat ajtóig, talán reménykedett, hogy magukkal viszik, mert nagyon szeretett volna megismerkedni a kinttel, de egyre csak otthon maradt, azt viszont hallotta, hogy gyakran velük megy Hektor, ritkábban a kicsi Fickó Végül leszokott a kikísérésről, az öltözés hangjaira bevonult a konyhába, felkuporodott a radiátoron levő puha rongyra és közömbös képet vágva behunyta a szemét.

Laci eljött a plüssmacskákért. Azokat Mami kijavította, büszkén hordták arany-bajuszukat, nem látszott rajtuk a csata. Mikor Cili észrevette a játékokat, a szeme villogni kezdett, s várta, mikor kerítheti ismét karmai közé az ellenfelet. Az asztalról a játékok visszakérültek a dobozba.

- Fogyózik a macskátok? – kérdezte a vendég Cilire pillantva.
- Beteg volt – mondta Józsi. – Orvoshoz is vittem.
- De jó dolga van nálatok a macskának! – állapította meg a bácsi, és ebben a megállapításban volt egy kis mellékíz, mert nem

szerette, ha a macska bejön a házba, de ez nem az ő otthona volt, így csak más lett a hangsúly, ahogy beszélt.

– Ez bent lakik. Neked is jó lenne egy ilyen engedelmes kis jószág. Mikor nem vagy otthon, anyádnak lenne kivel beszélgetni – mondta erre Mami, akit bosszantott, hogy mit próbál az ismerős, aki nagyon jó ismerős, kicsit a barátjuk, az ő macskájuk dolgába beleavatkozni.

– Bentre nem kell. Van kint elég, tele van velük a kamra. Néha olyan koncertet csapnak, hogy no. Anyám így is beenged egy-két kedvencet, de a foltok. Azzal csak nekem van a bajom... – legyintett, nehezen gyűrte le ellenszenvét, mivel neki a macska és a ház viszonyából főleg a bűzös nyomok jutottak eszébe, de aztán másról kezdett beszélni, mert érezte, hogy nem kellett volna az itteni macskába belebonyolódni.

Beszélgettek még a közeledő karácsonyról, a fenyőfaákról, hogy ki mit vesz a gyerekeknek. A bácsi előre tudta az összes gyerek- és felnőtt-rendezvény idejét, ami az ünnepek táján következik, mivel részt vett a szervezésükben, s ha a szükség úgy hozta, akár Mikulás-jelmezt öltött, hogy valahol el ne maradjon a kicsiknek meghirdetett utcai szaloncukorosztás.

Mostanában Laci betlehemest faragott, s nagyon bízott benne, hogy még vigília előtt elkészül vele. Elhozott a zsebében néhány báránycsokot, pásztort, amik többféle fából, faragva, ragasztva voltak, rendkívül jól sikeredett alakkal, pedig a férfi nem tanulta, csak könyvekből ismerte a szoborfaragás technikáját, s igyekezett a gyakorlatban kihasználni olvasott ismereteit. A környéken nem tudott olyan emberről, aki ezt a művészetet szakmai szabályoknak megfelelően űzte volna, így nem is kérdezhetette meg, mégis, a kezéből ki-került alakok megütötték a mesteri mércét.

Józsieék karácsonyfájáról többször szó esett, Laci ajánlotta, hogy menjen ki vele Mami Hegyközsébe, ahol maga választhatja ki, melyik fát vágják ki nekik frissen a termelők. Az asszony elhárította a kérést, mert nem akart barátjuknak külön gondot okozni a maguk fája miatt, s azt tudta, hogy a férfi így is sok ismerősét ellátja ilyen „olcsó”, félig szívesség fával, amiből bizony a benzinköltség kimarad; az, senkinek nem jut eszébe, hogy a szerényen élő barátnak pótoljanak a fuvarba.

– Mi csak Mikulás után vesszük meg a fát. Akkorra a városban is olcsóbb, minden éven így szoktuk – mondta Mami. – Aztán meglátjuk, mit hoz alá a Jézuska.

Cili beült Mami ölébe, dorombolt és néha felnézett Mamira, vagy Józsikára, de a bácsira rá sem nézett, érezte, hogy az, valamit elletne beszélt. Nem értette mit, csak hogy az nem jó a macskának, ahogy beszélt. Talán azt is, hogy őt szeretik a gazdái, és nem jut a kamrában lakó macskák sorsára. A kamra még halványan élt az emlékeiben, ahol testvéreivel lakott, az a hely valahogy hideg- és éhségérzetet keltett benne. Egészen szorosan odabújt Mamihoz és aludni kezdett.

A látogató még jó ideig ott maradt, sokáig beszélt a tüzelő-beszerzésről, a kutyájáról, ami miatt sok bosszúsága volt mostanában, mert a lyukas kerítésen kiszökdösött az útra, és hasonló dolgokról. Sötétedett mikor elment.

Cili a felzúgó kocsihangra az ablakpárkányon termett, megnézte, ahogy Laci fordul a kocsival és elhajt. Hosszan hallgatózott utána, aztán elfoglalta a helyét Mami fotelja mellett. A polcon nem volt egyetlen idegen macskaformájú valaki sem, az az ember is elment, lehet aludni.

Mikulás után hazajött Zoli, és amint meglátta Cilit, hangosan felkiáltott.

– Juj! De klassz macskánk van! Gyere csak ide cica! Cíc!

Ám a de klassz macska annyira megijedt a hangos, mély férfihangtól, hogy rögtön elszaladt a fiú közeléből.

– Mi van ezzel? – háborodott fel a nagyfiú, mert azt gondolta, ha ő hazajött a katonaságból, annak még a macska is köteles örülni.

– Megijesztetted. Minek kiabálsz ennyire? – mondta Mami, aki kicsit mulatságosnak találta, hogy a felnőtt fiú ennyire macskázhatna. – Várj, míg megszokja, hogy itt vagy.

Zoli morgott egy kicsit, mert igazán örült Cilinek, csak azt felejtette el, hogy macska nem kutya, azzal nem lehet a gyere csak ide, én vagyok a gazdi című játékot játszani. A macska, a macskák mindig nehezebben befolyásolhatók voltak, mint a kutyák. Ez az önállóság óvatosságon, hosszú idők keserves tapasztalatain alapulhatott. Zoli vonat- és sokféle emberszagú volt, a hangja erősen rezgett, Cilit emlékeztette a Szabó gyerek apjára, aki ha a kamrában a lába alá került egy-egy cica, hatalmas fenékbe billentéssel küldte arrébb a lábatlankodót és mély, zengő hangon emlegette a macskanemzetséget.

Másnap Cili bemerészkedett a középső szobába, ahol Zoli aludt. Megszaglászta a fiú szék karján heverő ruháit, a cigarettásdoboznál finoman felhúzta az orrát és óvatosan hátrébb lépett.

– Csak nem fog belém rúgni? – nézett fel az alvóra.

Az meg sem mozdult. Cili ült egy kis ideig az ágy előtt és nézte az új embert, aki nem rég van itt, és még nem lehet tudni, hogy jó ember-e. Aztán elhatározta, hogy közelebbről megvizsgálja, lesz, ami lesz. Felugrott az ágyra, óvatosan körülszaglászta a fiú kinyújtott kezét, majd visszatelepedett a szőnyegre, mosakodott, dagasztott egy kicsit és elaludt.

Zoli forgolódott, nyújtózkodott, a macska helyezkedett egy kicsit, be akart bújni a paplan alá, de a fiú mozgásától nem tudott, így aztán leugrott az ágyról, és kiment a konyhába. Unatkozott. Az új embert még nem ismerte, tegnap egy kicsit megijedt a hangjától, most meg hiába akart mellébújni, nem sikerült a próbálkozás. Az asztal alá telepedett, nézte az alufóliából készült labdát, ami egy vastag fonálon lógott, aztán ütögetni kezdte. Hamar elunta a játékot. A kosár kikerült a kamrába, sehol egy görgetni, üzni való dió. Felült a konyhaablakba. Az udvaron sem látott érdekeset. A ház és a kerítés sarkában lévő bokrokon felborzolt tollal, mozdulatlanul ültek a verebek. A kertben néha elfutott egy feketerigó, kutya sehol. Szépen sütött a nap, Cili még egyszer körülnézett a konyhában, az ablakon át kipillantott az udvarra, majd nyújtózkodott egy nagyot, mosakodott kicsit, aztán a radiátoron lévő rongyán végignyúlva aludni kezdett.

Karácsony közeledtével szaporodtak a házban a tennivalók. Mami, amikor tehetett, takarított. Ez a változás nagyon tetszett Cilinek, azt hitte, ez mind azért van, hogy ő jókat játsz hasson. Hamarosan tapasztalta, hogy a lerakott vázák, terítők nem a macskaivadékok kedvéért vannak ott, ahol vannak, és azért külön szidás jár, ha ezeket akarja görgetni, vagy ráül a kimosott ruhákra. Főleg a tiszta ruhára való ülésért kapott sok sicc a fenébe szemtelen macska elnevezést. Lassan kezdte sejteni, hogy jó lesz a rongyán ülni, vagy a szőnyegen, esetleg a fotelben, de ott is csak akkor, ha senki nincs otthon, mert más esetben elzavarják, sőt néha a fenekére legyintenek az illetéktelenség miatt.

Egy délután Mami finom illatos süteményeket sütött. Cili hűségesen nézte a gyorsan járó kezeket, ahogy formálták a karácsonyi aprósüteményt. A konyhában a radiátoron ülve pont rálátott az

asztalra. A bajusza is beleremegett a sok gyönyörűséges illatba, ami a gyűrőtábla felől, aztán a sütőből áradt. Időnként felállt, fel-emelte a szemöldökét, és megvizsgálta a változásokat. Annyira el volt ragadtatva a történetektől, hogy örömeiben majdnem egész dél-után dorombolt. Mami néha szólt hozzá, legtöbbször azt mondta, hogy nem szabad az asztalra felmenni, mert akkor baj lesz. Olyat is mondott, hogy Cili jó macska, tudja hol a helye, és csak a tányér-jából eszik. A tányér ott állt a gáztűzhely alatt, és amikor említésre került, a macska figyelmesen odanézett, hátha van benne valami ezekből az új, finom szagú ételekből, de nem látott ott semmi mást, csak az ebédből kapott túrós tészta maradékot, amit nem bírt meg-genni. Erre felhúzta az orrát, aztán belenyugodott a dologba, mert azt már megtanulta, hogy addig nincs új étel, míg tisztára nem nyalja a tányérját.

Józsika néha azt szerette volna, ha Cili csak holmi boltban vett macska ételt eszik, mint a szomszéd kislány macskája, de ezt Mami nem engedte. A macskának mindent meg kell enni, amit mi eszünk, szokta mondani, és ebben igaza volt, ezt később az állatorvos megerősítette, de most, karácsony előtt ez még nem történt meg, így hát a gyerek próbálta kiharcolni a macskának a bolti ételt, de az anyja nem engedett neki ebben a dologban.

Az asztalon porcelántálakban sokasodtak a vaníliacukros sütidarabkák, a sütőben épp pirulni kezdett a diós kifli, mikor Jó-zsi hazaért. Cili eléfutott, mirnyákolva sorolta gazdájának, hogy micsoda jó illatok vannak itt, dörgölődött a fiú lábához, a fejét odanyomta a nadrágszárhoz. Azt remélte, hogy a fiú rögtön a tá-lakhoz megy, és ad neki a süteményből.

Mami tányérokat tett az asztalra, a cica követte a mozgását a szek-rény és az asztal között, dorombolt, törleszkedett, fejét, orrát erőteljesen az oda-vissza lépkedő lábakhoz nyomta. Mikor enni kezdtek, felült az ablak alatti radiátorra, vigyázott, hogy nehogy nagy kíváncsiskodásá-ban lelépjen a rongyáról, és rálépjen a forró fűtőtestre, hol ült, hol meg felállt; innen ráláthatott az asztalra.

Csendben ettek, közben kinn esni kezdett a hó. Az ablakról félre volt húzva a függöny, gyönyörködve nézték a hatalmas pelyheket. A macska észrevette, hogy kinn történik valami. Még sosem látott havat, hisz csak a nyáron született, így teljesen lefoglalta a látvány. Néha kapott egyet az üveg felé a mancsával, talán meg akarta fogni a kavargó pelyheket.

Délután Mami a konyhaszekrényt takarította, átmosta a poharakat, azokat az edényeket, amiket csak ünnepekkor tesznek az asztalra. Egy-egy régi darabnál megállt a tekintete; a nagymama régi poharain, amik sárga, rózsaszín, és fehér üvegből voltak. Sajnálta, hogy hiányosak ezek a készletek, de ennek ellenére nagyon szerette a régi poharak finom formáját és színét. Mama, azaz Nagymama, néha elmondta, hogyan tört össze az ő féltett, gondosan kiválogatott több garnitúra stafírunba kapott készlete; mikor abban a távoli faluban laktak, ahol a szekrények alig fértek be az alacsony szobába, s ahol az őszi betakarítás után a padlásra felöntögetett tengeri súlya alatt beszakadt a padlás, rá a szekrényekre, rá a szekrények tetején dobozokban őrzött törékeny holmira; mert hiába tette magasra, dobozba, annak a sorsa betelt, nem maradhatott hiánytalan, épp akkor, azon az őszen, abban a kicsi házacskában. Mami átnézett egy rózsaszín metszett poháron, közben átsuhant az emlék, keze ütemesen mozgott tovább, egy-egy halk koccanás, az üvegfelületeken felcsillogó friss ragyogás nyugtázta a hajdan történeteket, ha ugyan van valami rezgésnyi emléke a tárgyaknak eltört társaik sikoltó pendüléseiből, amik után csak üvegcserepek maradnak. Forgatta, helyezgette az asszony a poharakat, de miután felfrissítette, visszatette a polcnak arra a részére, ahol védetten állhattak a napi ki-berakás elől évek óta kitapasztalt biztonságban.

Józsika a nagyszobában tanult, az asztalt kislámpa világította be, a fénykör elkülönítette a fiút a szoba homályától, távolinak érzett a szekrény, a falak, s ahogy a toll nyomán sorakoztak a számok, majd a vonalas füzetben a fiúsan vetett betűkből a fogalmazás, úgy merült feledésbe egy időre a kinti világ minden történése.

Kinn sötétedni kezdett, lassan bizonytalanul, a hó takarta a világot, de a felhőkön még átszűrődő lenyugvó fényt fel is erősítette, megcsalva a szemet, a világosságot lehazudva, holott már a nap lebukott nyugaton. A hó egyre jobban esett, de hidegebbre fordult az idő, mert a kövér, laza hópelyhek helyett apró, kemény kristályú szemek hulltak. A gyerek néha kinézett az ablakon. A csipkefüggönyt félre húzták, hogy láthassák a hóesést. Az utcán csak néha járt valaki, az is sietve, nyakát behúzva ment a dolga után. Növekedett a fehér lepel a kinti világon, a villanydrót meghízott, a gazonkat elegáns hólepel fedte, a tuják és a fenyők végtelen erdőben érezték magukat, s büszkén hordták a fehér palástot.

Cili unta magát, járt a konyha és a szoba közt, nem tudta eldönteni mit csináljon, hol telepedjen le. Aztán mégis kiválasztott magának egy fotelt, dagasztott benne kicsit, majd összegömbölyödött, és elaludt.

Ezen az éven igen későn kezdődött a téli szünet. Csak karácsony vigília előtt két nappal fejeződött be a tanítás. Mami napok óta mondogatta, hogy meg kéne venni a karácsonyfát, míg van miből válogatni, de Józsika szerint ráérnek, hisz tavaly rengeteg fa volt, még huszonnegyedikén is. Így aztán elhalasztódott a dolog, Mami aggódott, hogy talán mégse kéne várni, bár egy éve ünnep előtti napon akkorát estek a fenyőfaárak, hogy a kezdeti árak negyedéért vettek fát, akik kivártak. De most aztán el kellett indulni, ha nem akartak fa nélkül karácsonyolni.

Volt ott rengeteg fa, de az egyik túl nagy volt, a másik kicsi, aztán voltak féloldalas, ritka, vagy olyan terebélyes fenyők, amiket nem akartak megvenni. Rengetegen válogattak, nézelődtek, a vásárlók inkább csak turkáltak a fák közt, ide-oda dobálták a fenyőket, mindenütt sokáig kellett várni, míg a fához értek, aztán elégedetlenül hagyták ott. Maminak fájt a lába, és fázott, pedig a vastag csizmája volt rajta. Nehezen haladtak a havas járdán. Néha nagyot csúsztak a hótakarta jégen, feltámadt az északnyugati szél, megkavarta a havat, csípősen vágta a szemet. A gyerek hallgatott, nem mert szólni, mert tudta, hogy miatta nem vette meg eddig az anyja a fát, azt is, hogy hamarosan elfogy a türelem, vége szakad a járkálásnak, válogatásnak, Mami kiválaszt egy valamennyire megfelelő fát, s azzal kell beérni.

Aztán látták, hogy a város túlsó vége felől egyik ismerősük formás, magas fenyőt cipel. Rögtön megérdeklődtek tőle, hol lehet ilyen szép fát venni. Mami sóhajtva megadta magát, nézték kicsit a szemben lévő kirakatot pihenésként, aztán ők is odamentek.

Józsika sokáig keresgélt a fák közt, aztán kiválasztott egyet. Nem hagyta, hogy az anyja segítsen, egyedül akarta haza hazavinni a karácsonyfát, ami vagy tízpercnyi gyaloglás után megnehezedett, hiába cserélgette a kezében, a fa súlya mintha egyre nőtt volna, pedig mikor felkapta a város végi árusnál, olyan volt, mintha nem lenne nehéz. Mami többször ajánlotta, hogy vigyék együtt, vagy átvesszi egy darabon Józsitól a fát, de a fiú nem adta, férfiatlan dolognak tartva, hogy ő mikor már magasabb is Mamitól, csak ott menjen az anyja mellett, és az anyja vigye a fát. Még valaki azt hinné,

hogya nem bírja, vagy talán nem akarja vinni. Izzadt, kipirosodott, ahogy egyre közelebb érték a házukhoz. Még megálltak a boltnál, Mami vett néhány dolgot, amit reggel elfelejtettek, addig Józsi büszkén várt kinn a fa mellett, mert aki ismerős elment mellette, az mind megnézte a magas, formás fenyőt. A fiú a várás közben megpihent, meg elégedett is lett, hogy talán nekik valóban megérte a fáradságot, annyit szaladgálni a városban, mert olyan sikere volt a fának, hogy más megkésített fenyőfavásárlók is odaindultak.

Rövid, kanyargós kis utcában laktak, itt minden ház előtt el volt seperve a hó. Ép a szomszédék kerítése előtt mentek el, mikor Mami megcsúszott és nagyot esett. Pár pillanatig zsibbadtan ült a jégen, Józsi odaszaladt, és segített neki felállni.

– Semmim nem tört el. Még szerencse! – mondta, mikor összeszedte magát.

Sokáig tisztította a kabátját, mikor hazaértek. Józsi elhelyezte a fát a garázsba, úgy, hogy ne görbüljön el, aztán még seperte egy kicsit a járdákról a havat, amire reggel nem maradt idő az indulás miatt.

Nagymama megnézte a fát a kisszoba ablakából, aztán segített maminak kipakolni a szatyrokat., közben sokszor elmondta, hogy mennyire össze lehet törni magát az embernek ilyen jeges időben. Sőhajtozva emlegetett régen történt hasonló eseteket, amik nem végződtek ilyen jól, mint ez a mai.

Zoli másnap a késő esti vonattal ért haza. Mami beengedte, halkan beszélgettek, míg a fiú evett, aztán mikor lezuhanyozott, és hallatszott, ahogy ágyaz magának, Nagyi kiszólt a szobájából, ahol a vetett ágyban ülve nézte a tévét, hogy jól utazott-e. Zoli igenezett, és ahogy a heverőn végig feküdt, rögtön elaludt, Nagyi további kérdéseit már nem hallotta.

Reggel kivitték az udvarra a fát, Zoli és Józsi elkezdtek lefaragni a felesleget a fa aljáról, hogy az beleférjen a régi karácsonyfatalpba. Zoli néha morgott, hogy miért nem vettek már egy új, könnyen kezelhető műanyag talpat, de aztán elhallgatott, mert mindenki lehurrogtá, hogy nem kell másik, ez e régi kell, mert ezt még nagypapa készítette.

Ekkor Nagyinak könnybe lábadt a szeme, és elmondta, milyen ügyes mester volt az ő ura. Az hegesztette a karácsonyfatalpat, a virágállványokat, a kerítést, és még annyi mindent, amire most nem tér ki.

Lassan lefaragták a felesleget a fáról. Passzosan állt a talpban. Zoli bevitte a nagyszobába és letette a tükör elé, ahol állni szokott. Nyomában megtelt a szoba fenyőillattal.

– Na, ez megvan! – sóhajtottak a fiúk, és egy ideig befejeződött a karácsonyfázás, mert sürgősebb volt ismét elseperni a havat.

Mami és Nagyí a konyhában készítették az ünnepi ételt. Cili ott járkált a lábuk alatt, néha enyhén fenéken billentették, mert se-hogy sem akart hallgatni a sicc-re.

A fiúk rendbe rakták az udvart, hógolyóztak egyet, Hektor csa-holva rohangált körülöttük. Cili az ablakon át nézte e kinti játékot. Irigyelte a kutyát, amint szabadon rohangált a hóban. Hekus any-nyira belefeledkezett a játékba, hogy nem törődött a hóval, hem-pergett benne, néha elkapta az alacsonyan dobott hógolyókat, evett belőlük. Fickó követte az ugrálást, néha a nagy kutya átugrott fe-lette, mert a kicsi állandóan ott akart futni, ahol Hektor. Zoli a mellső lábai alatt felemelte a hatalmas állatot, és forgott vele, pör-gette a levegőben. Az örömében azt sem tudta hova legyen, hogy ennyire szeretik, és még ölbe is kapja a gazdája. Mikor földet ért, nem bírt magával, felugrott a fiúra, képen nyalta, aztán rögtön Jó-zsi következett, őt feldöntötte, de mihelyt meg volt a szeretett jelen-tő nyálazás, nem akarta kihagyni kutyatársát sem, felkapta a kicsi Fickót, úgy, mintha csak kölyköt vinne, és rohant vele egy kört. Aztán vége lett a játéknak, a fiúk bementek a házba. Fickó úgy meglepődött a hurcolászástól, hogy beült a kutyaólbá, és nagyon sokáig nem jött ki onnan.

Déltájt, mikor már minden elő volt készítve, valamennyien be-mentek a nagyszobába, és elkezdődött a karácsonyfa-díszítés. Elő-ször az égősort rakták fel, aztán a színes üveggömböket, a csen-gettyűket, végül az angyalhajat. Cukrot évek óta nem tettek a fára, egyszerűbb volt, ha egy tálcán az asztalra tett édességből szemel-gettek. Közben szólt a magnóból a karácsonyi zene.

Nagymama régi karácsonyokról mesélt, milyen volt akkor, mikor még ő is gyerek volt. Nézte a fát, tekintete túllátott a szobán, arcán elsimultak a ráncok.

Cili el volt ragadtatva a látványtól. Ide-oda kapkodta a fejét, ahogy a csillogó díszek szaporodtak az ágakon, s tükrükben milliónyi macskatekintet nézett vissza rá. A szédítő, forgó püfölni valók szaporodtak, egyre szaporodtak. Néha megindult, hogy közele-ről vegye szemügyre a forgó, villogó valamiket, de a macska te, mit

csinálisz ott visszatartotta. Leült Mama mellé a szőnyegre, felfelnézett az öregasszonyra, aki néha megsimogatta a cica fejét.

Gyorsan múlt az idő, kinn ismét elkezdett esni a hó. Mindenki ünnepi hangulatban volt, az alkonyatban egyre jobban felerősödtek a karácsonyfa színes villanyégőinek fényei. Józsika az ablakhoz ment, aztán Mama is kinézett az utcára.

– Igazi, havas karácsonyunk van – mondta, és a hóról a régi ünnepek havas csodái jutottak eszébe, de ezekről most nem beszélt. Elmosolyodott, megtapogatta a radiátor és elégedetten bólintott; forró a vas, jó meleg van.

Mami közben kiment a konyhába, hogy befejezze az ebédet. Vagy a vacsorát, ahogy mondani szokta, mert az az időpont, mikor vigíliakor esznek, ebédnek már késő volt, vacsorának meg még korai. Olyan este ebéd, ahogy Nagyi emlegette.

Cili rögtön követte. A macskának az étel, az evés lehetősége nyilvánvaló volt, ha meghallotta az edények zörgését. A gáz begyűjtása olyan halk volt, hogy a szobában lévők meg sem hallották, de a cicának összefutott a szájában a nyál a hallatán, aztán meg kellett néznie, hogy lett-e közben étel a tányérjában. Mert azt sosem lehetett kitalálni, hogy csak a halk, ételre utaló nesz, vagy már az étel is ott van-e a ház legjobb helyiségében. Cilike a konyhát szerette legjobban, macskaésszel ez tökéletesen érthető volt. Mit érdekelte őt a szőnyeg, a fotel, bár a fotelt szerette, mikor beleülhetett, ám a konyha az evést, a jóllakottságot jelentette, és ez mindennek felett állt.

Mami vagy fél óra után szólt; lehet teríteni, mindjárt esznek.

A konyhában áttörölve, csillogva sorakoztak az ünnepi tányérok és evőeszközök az asztal egyik végében. Ezeket csak ünnepkor és különleges alkalmakkor vették elő. Szép volt, amit hétköznapi használtak, de ezek a fehér, aranyvirágos tányérok, és az, hogy csak nagy alkalmakkor kerültek az asztalra, már akkor elkezdtek a jóérzés, az együttlét, a nyugodt elégedettség sugárzásának előkészítését, amikor elővették és áttörölték őket. Mert ez a változást jelentette. Az ünnepet. Az örömet hozó mást, ami lassan egybefojt a tányérok színével, csillogásával, így aztán könnyű dolga volt a szerviz darabjainak. Ha csak rájuk néztek, elmosolyodtak, a lélekben elindult valami melegség.

Zoli és Józsi kinyitották a kerek asztal, ami a nyitás után ovális lett. Mama rátette az ünnepi abroszt. Mami már hozta a tányérokat, de csak letette egymásra, melléjük az evőeszközt és ment visz-

sza a tűzhelyhez. A savanyú káposztából készült kolbászos, gombás leves elkészült. Az asszony kimerte a tálba, a tál alján a kockatészta engedelmesen keveredett bele a forró, illatos lébe, a kolbász- és gombadarabok fel-felbukkantak a leves tetején, majd visszamerültek az aljára.

Józsika bevitte a kalácsot, Zoli az innivalókat. Nagyi még rendezgetett egy kicsit az asztalon, meggyújtotta a gyertyát, aztán leült a szokott helyére. Mami hozta a levest, törülközővel körülborított tálban. Cili természetesen követte.

– Boldog karácsonyt! – mondták szinte egyszerre, és mindenki leült, csak Mami maradt állva, hogy átérjen az asztalon, s mindenkinek szedjen.

Zoli a nagyoknak bort töltött, Józsinak üdítőt, magának egy kis tétovázás után egy fröccsöt. Cili beült a fotelba, ahonnan fellátott az asztalra, és fejét forgatta a merőkanál mozgása után, el-elnyávogta magát Mami bosszankodott, hisz az imént adott enni a macskának, hogy ne mirnyákoljon nekik evés közben, s most mégis azt tette.

Cili várt, s nem történt semmi. Morcos lett, forgott kicsit, aztán mivel a gyomra már tele volt, hátat fordított a vacsorázóknak és orrát bundájába dugva elaludt.

Még le sem szedték az asztalt, mikor Mami és Nagyi halkan dúdolni kezdték a régi, ritkán énekelt karácsonyi énekeket, itt-ott a fiúk is belekapcsolódtak, hisz minden karácsonykor együtt énekeltek ezeket az énekeket, a dallam azonos volt az ünneppel, az ünnep az énekkel.

A gyerekek segítettek a fűtésben. Hol Zoli, hol Józsi ment ki a tűzre tenni. A kéményben zúgni kezdett a szél. Kinn még semmi nyoma nem volt az időjárás-változásnak.

A jövés-menés közben észre sem vették, és már járt a Jézuska. Természetesen mindenki tudta, hogy az ajándékokat ők maguk tették a fa alá, de az az ünnephez tartozott, s még most is, mikor a gyerekek megnöttek. Annyira jó volt elmondani a meglepődés szavait, ismét boldog karácsonyt kívánva megcsókolni egymást.

Mami halkan dúdolta a karácsonyi éneket. Annyi kedves régi emlék hullámozott elő a lágy, csilingelő hangok közül, hogy olyan érzése volt, mintha minden hajdani karácsony ismét itt lenne, betöltené a szobát. Elmosolyodott néha, ahogy eszébe jutottak Mama korholó, tiltó szavai, mikor kislány korában már Mikulás táján énekelni akarta a karácsonyi nótákat; ne ronts el az ünnepet! Ne énekeld el, mire eljön! Mint régen, mikor még Mamát is a szülei

intették az ünnep hangulatának kivárására, a csilingelve örömet, boldogságot árasztó karácsonyi dallamok őrzésére az ünnep elérkeztéig, hogy aztán zúgjon, zengjen a születés ünnepén, akkor ragyogtassa a lelket.

A fiúk néha bekapcsolódtak az énekbe, aztán bekapcsolták a magnót, ahol folytatódtak az ünnepi dallamok.

Mami a fotelban ülve nézte a karácsonyfát, a díszek a levegő áramlásának hatására néha forogni kezdtek, megsokszorozva a színes fényeket. Minden árnyék többszörösen látszott a falon, a fenyő mögötti hatalmas tükörben megduplázódott az egész.

Józsika az ajándékait nézegette.

Cili kialudta magát, a gyomra még tele volt, de pici rózsaszín orrát izgatták a szoba asztalán lévő édességek. Felkelt, tett néhány kört az asztal alatt, s látta, hogy senki nem foglalkozik vele, ebből megértette, hogy ma már nem lesz etetés. Azt viszonyt soha, nemcsak most, hanem amíg csak élt, azt nem bírta felfogni agyacsakájával, hogy van az, hogy ezek a kétlábúak még akkor is ehetnek, ha nincs itt az ideje.

Leült az asztal alá, hallgatta a beszélgetést, a magnóból halkán zengő dalokat, aztán különös vibráló fények kerítették hatalmukba. A karácsonyfa alján ott himbálództak a meleg levegő áramlásától az üveggömbök, milliónyi árnyalatban és formában megsokszorozva a visszaverődő fényeket.

– Ó, de jó játék lesz! – ujjongott a cica, s rögtön ki akarta próbálni, milyen a gömb-vadászat.

Osont, kerülgette a fát, fel-felcsapott az első mancsával, aztán lehajtotta magát a földre, mint aki már-már lecsap, készült a döntő ugrásra, de ekkor Józsika hangosan rákiáltott.

– Sicc ki rögtön!

Cili esztét vesztve rohant ki, mert ez a hang az esetleges fenékreveréses büntetést jelezhette, abból pedig ma igazán nem szeretett volna kapni. Gyorsan leült a konyhába a helyére, nézegetett vissza a szobába, hogy kijön-e a gazdi, lesz-e még további nemulass.

Józsi nem ment a macska után, Nagyinak viszont eszébe jutott néhány régi macskatörténet, s mi előtt elmondta volna, megjegyezte:

– Gondoltam, hogy baj lesz vele. Csak aztán fel ne menjen a fára!

– ezen nevettek kicsit, mert élő macskából még nem volt karácsonyfadíszük, s jobb, hogy nem volt. Cili jobban jár, ha nem akar a fán „lőgni”.

– Olyan ez a macska, mint a gyerek – nevetett Nagyi, s az emlékezés foszlányiból feljött valami, a macskákat elfedte, elnézett egy pillanatig a messzi múltba, majd folytatta a beszédet.

– Lehettem vagy hat éves, a húgom meg három, mikor apa először hozott Pestről csoki-karácsonyfadíszeket, ami akkoriban nagy újság volt, mert a faluban csak a grófnál voltak különleges figurás díszek a fán, másnál meg a házilag főzött szaloncukor is ritkaság számba ment. Aranyos kis állatfigurák, csak csupaszon, minden csomagolás nélkül, kemény, vagy ahogy mi ismerjük keserű csokoládéból. Anyám megörült neki, felrakták a bátyáink a fára, vastag fonálon, a nyakuknál fogva lógtak a csokikák. Akkoriban még nem volt villany, csak a birtokon. Nálunk petróslámpa világított, az asztalt jól lehetett látni tőle, a szoba távolabbi sarkaiban homály volt. A karácsonyfa egy kis asztalon állt az ablak előtt. Mikor eljárt a Jézuska, anyám elfújta az összes gyertyát a fán, mert félt, hogy felgyúl. Vacsoráztunk. A húgom hamar jóllakott, lemászott a székről, az asztal körül jött-ment, néha odaszaladt a karácsonyfához. Jöttek a kántálók, bekiabáltak, szabad-e az Istent dicsérni, apa kiszólt, hogy szabad, anyánk behívta őket, benn ismét elénekelték a kántanótát, ettek egy kis kalácsot, a férfiak ittak egy pohár bort, s mentek tovább. A szobában néha koppant valami. Apa és a fiúk készültek, hogy elmennek az éjféli misére, s még a mise előtt ahhoz a néhány rokonhoz, akikhez illet visszamenni, és velük elénekelni a karácsonyi énekeket, vagyis náluk kántálni. Mi anyákkal csak nappal jártunk templomba, én még kicsi voltam, a húgom is, semmi keresni valónk nem volt a hideg téli éjszakában. Míg a férfiak öltöztek, néha-néha koppant valami. Anyánk figyelte mi lehet, megkérdezte, hogy mi az. Apa nem válaszolt neki, csak a bajusza alatt mosolygott.

A fiúk, érdeklődve hallgatták Nagyt. Közben Cili visszasompolygott a szobába, és a béke kedvéért odadörzsölődött az asszonyok lábához, mert mégis ezek a macska fő etetői, a kezük szaga minden ételen rajta van. Beült Mami széke alá, és hallgatta a beszédet.

– Reggel aztán megtudtuk, mi kopogott este. Anyán korán kelt. A fiúk is. Befűtötték a szobákat, elseperték a havat, elláttak mindent, mert a falusi embernek nincs olyan gondtalan ünnepe, mint nekünk a városban. Az állat ünnepkor is enni kér, kell neki a tiszta. Kiszellőztette anyánk a konyhát, sült a friss házikolbász és az oldalas. Ez volt a szokásos reggeli. És persze az otthon sült kalács. Mire mindenki felkelt, megmosdott, hogy asztalhoz üljön a család a

karácsony első napi reggelihez, megvirradt. A nap besütött, a szoba kivilágosodott, s a padlón feküdtek a tegnapi koppanások maradékai, a csirke-, nyuszi-, birka-figurák, amik a fán voltak, de most egynek sem volt feje.

Zoli hangosan felnevetett, majd a többiek, mikor elképzelték a lelegelt csoki-nyáját.

– Apa nevetve mondta: na, látjátok ez koppant az este. A kicsi megette a biruk fejét. Anyám is nevetett, a húgom látva, hogy nem lesz baj, sietett felszedni a csoki-figurák maradékát, közben mondogatta, hogy jó a biru, jó a biru, s hozzá fogott, hogy bebizonyítsa, hogy attól még jó a biru, ha nincs feje; elkezdte enni.

– Aztán mi lett? – kérdezte Józsi.

– Karácsony második nap délelőtt anyánk leállította a fát a földre, ez azt jelentette, le lehet róla szedni a cukrot. A faragott díszecskéket elrakta, ami meg rajta maradt, az a pulyáé volt. Délután már kinn játszottunk a fával a hóban, újra és újra eljött a Jézuska, jól kikántáltuk magunkat.

Mami elkezdte lebontani nagy ágyat, a fiúk segítettek neki kिरakni az ágyneműt. Nagyí kihordta a maradókat, jól elcsomagolta, ami romlandó volt, az a hűtőbe került. Cili követte mindenüvé az ételt, figyelte, kap-e még valamit.

– Menj csak aludni! – bízta Nagyí. – Még elhízol, olyan lompos leszel, hogy no.

Cili körbejárta a szobákat, kicsit állt a karácsonyfa alatt, a sötétítő réseinél beszűrődő fényben nézegette az új ingerlő tárgyakat, aztán odakuporodott Józsi lábához a dívány végébe, és dorombolva aludni kezdett.

Gyorsan múltak az ünnep napjai. A család templomba ment, ellátogattak Nagyí húgához, s a két ünnep közt Nénje visszalátogatott, hogy megnézzé a fiúk karácsonyfáját, s persze azért, hogy személyesen hozza el a karácsonyi ajándékokat.

A két mama, mert mindkettőt mamának, vagy nagyinak hívták az unokái, egész délutánokat beszélgettek a hajdani karácsonyokról. Gyerekkoruk világa színes, vidám színekkel jelent meg előttük. A fiúk szívesen ültek mellettük a meleg szobában, s hallgatták a történeteket, mik olyan szép mesék voltak a mostanára megöregedett rokonokról, akik még akkor, a történetben nagyon gyerekek, nagyon fiatalok voltak, a maguk találékony csínytevéseivel, játékaival.

Cili érdeklődve fogadta az új embert, s rögtön megtetszett neki Nénje, mert ez a néni olyan szappant és illatszer használ, mint Nagyi, a szeméből, mozdulataiból semmi rossz nem sugárzott. Kutya-szag sem jött vele. A cica önként kezdett el barátkozni, amire Nénje először nem figyelt, aztán mikor a lábához közel ült le a macska, felkapta az ölébe, ami ellen Cili semmi kifogást nem emelt.

– Emlékszel még Imre bácsira? – kérdezte Nagyi.

– Igen szerette a macskákat. Úgy tudott nekik nyávgolni, hogy a falu bármelyik cicáját magához csábította. Azért a miénket nem. – emlékezett vissza Nénje.

– Nem is lett volna szép dolog. Hisz minden este nálunk sakkoztak. Néha éjfélig tologatták a figurákat apával. De azért a Jolán, – ez a dédnagyi egyik macskájának a neve volt – nagyon tetszett neki.

– Az igen – nevetett a hűg, aztán arról már nem beszéltek, hogy a kedves Imre bácsi az elcsábított macskákból szörmebundát csinált, legalább is azt beszélték róla az emberek. Talán igaz. Mert valamilyen élnie kellett, s más foglalkozása meg nem igen volt. Megkérdezni ma nincs kitől, a jó ember réges-régen a túlvilágon készít bundákat, ha igaz, hogy van odaát valami. Az ő macskáikhoz viszont nem nyúlt, így aztán nem érdemes utólag sem firtatni ezt a dolgot.

Együtt vacsoráztak, Cili lelkesedése lankadóban volt az ételek illata nem izgatta fel annyira, lassan rögzült benne, hogy hiába minden epekedés, ha ezek esznek, akkor ő csak nézheti. Azt azért örömmel vette tudomásul, hogy még mielőtt az emberek a maguk hasát megtömték volna, előbb neki adtak enni. Annak azonban nehezen tett eleget, hogy a jóllakott macska üljön a fenekén, ne kuncsorogjon, ne kéregessen.

Nénje evés közben figyelte Cilit.

– Úgy látom, rendre van szoktatva – mondta. –Mikor nekünk macskánk volt, annak se lehetett elszemtelenedni evéskor. Mindig megettettem idejében, aztán meg szokta, hogy ne nyávgonjon, nyuládozzon rajtunk, mikor eszünk.

– Néha még meg kell beszélni vele, hogy mi a rend – mondta Mami.

– Egyszer, még kicsi voltál – fordult Nénje Mamihoz. – mikor németet megoperálták, s mi itt voltunk veled. Akkor még nem volt nyáriajtó, ilyen szűnyoghálós. Az ajtón kívül egy alacsony, rácsos ajtó tartotta távol a kutyát, belül vékony függöny lógott, hogy ne jöjjenek be a legyek. Na, hát az akkori Cili, – Cili a szóra rögtön felfigyelt. – állandóan benn volt, mikor ettünk, nyávgott, a körmé-

vel kapaszkodott a ruhába. Akkoriban még ritka madár volt a nejlonharisnya, s mikor belém öltötte a körmeit, kiszakította rajtam. Hiába adtam neki enni, nem bírt magával, csak szemtelenkedett, kéregetett. Aztán egyszer felkaptam a csuprot és rálöttyintettem a vízből. Esze nélkül ment ki, átugorva a rácsajtó tetejét.

– Világga ment? – kérdezte nevetve Józsi.

– Dehogy ment! Visszajött, aztán lassan leszokott a kéregetésről.

Leoltották a villanyt, csak a karácsonyfa izzói világítottak. Hallgattak. Nézték egy ideig a fát, aztán Nénje hazaindult. A fiúk elkísérték, nehogy elcsússzon a havas úton.

Zoli magukkal vitte Hektort, az nagyon örült a váratlan sétának, azt sem bánta, hogy a póráz mellé a szájkosarat lazán a nyakára köti a gazdája.

Cili rohanguált az ablakok közt, nézte az indulást. Mikor a kutya kiment az udvarról, megnyugvást érzett, s azt, milyen jó lenne, ha a nagyobbik ellenség nem jönne vissza többet. Ezt a gondolatot rövid idő múlva módosította, mert a környékbeli gyerekek kihozták sétálni, futtatni a kutyákat, az utcán, s az előttük elterülő szabad területen még össze is morogtak az ebek. Ettől a macska megrémült, s valahol kapizsgálni kezdte pici agyában, hogy milyen jó, mikor a kapunál acsarkodó idegen kutyákat Hektor elzavarja. Idegesen fülelt a kinti világra, ahol most megváltoztak a hangok, nem lehetett olyan jól tájékozódni, a hó letompította a léptekeket. Mikor meghallotta valahol a környéken Hektor vidám csaholását, egészen megkönnyebbült.

Gyorsan múltak a napok. Mami minden reggel befűtött, kiszellőztette a lakást, elkészítette a reggelit, a konyha, előszoba, fürdőszoba rendben várta az ébredőket. Cili szorgalmasan jött-ment az aszszonnyal, mindig ott lábatlankodott, ahol az épp dolgozott. Mire a fiúk felkeltek, Nagyí és Mami már megreggeliztek, mert nem bírták kivárni a későn fekvő ifjúságot. A cica örült ennek a kétszeri reggelizésnek, ült a konyhai radiátoron, a rongyán, onnan lesett az asztalra, ám már egyre ritkábban jutott eszébe, hogy felvegye az átugrásra készülő pózt. A nem szabadok, és persze a jóllakatott macska-gyomor rögzítette benne, hogy ezt a nagy edényt, mármint az asztalt, nem neki rakták telis tele jó falatokkal.

Hektor megjelent az ablak külső oldalán, szépen, szabályosan leült, a feje a párkány felé ért, onnan nézte a benti mozgolódást. Fickó körülötte szaladgált, csaholva követelte, hogy ő is, ő is látni

akar, neki is jussa van a benti dolgok állását követni, ám hiába rohanta a köröket, nem lett a nagy futkározástól magasabb, be kellett érnie vele, hogy Hektor tájékoztassa őt, már ha megtette, hogy mi történik odabenn. Kutyaék túl voltak az evésen, Mami reggeli teendői közé tartozott, hogy a napi étel felét melegen kivitte neki, alkonyat előtt a többit. Ez csak télen volt szokás. Nyáridőben naponta egyszer ettek a „fiúk”, ahogy a család néha emlegette a két ebet.

Cili kinézett, látta a hatalmas állatot az ablak előtt ülni, most azonban nem borzolta fel a szőrét, viszonylag barátságos képet vágott. A kutya nem szól hozzá egy szót sem. A múltkor hiába akart barátkozni, a nyávogó fűjt, csűnyákat mondott. Most aztán várhatja, míg kap egy barátságos vakkantást.

– Nézzétek! – intett Mama az állatok felé. – A végén egészen megszokják egymást, mire eljön a tavasz.

– Úgysem engedem ki! – szögezte le rögtön Józsi, aki nagyon féltette a macskáját.

– Kiviheted macskapórázon –tréfálkozott Zoli, mire az öccse csűnyán nézett rá, és kezdett megsértődni. – Jól van, na! Csak vicc – enyhített a sértésen a nagyfiú, amire aztán mindannyian elkezdtek nevetni, még Józsi is, mert az valóban nevetséges volt, hogy a macska pórázzal járjon az udvaron.

Ekkor még nem sejtették, hogy ez a lehetetlen ötlet aztán tavasszal megvalósul, mikor Cili magányáriákat énekelt utánuk, mert magára hagyták a lakásban, és a kertben dolgoztak. Ám ez még sokára lesz.

Újév első napjaiban elcsendesedett a ház. Zoli visszautazott az alakulatához, Józsi a leckéit nézegette, mi az, amiből okvetlenül fel kell készülni az első tanítási napokra. Mama és Mami hiába figyelmeztették, mostanáig nem volt ideje a tanulásra a rengeteg karácsonyi, téli elfoglaltságtól. Cili odatelepedett a fiú melletti székbe, dorombolt, aludt, s aztán gyors iramban futott egyet és visszaült.

Nagy figyelte a macska viselkedését. Megcsóválta a fejét a nagy futkározásra, és azt mondta, hogy hamarosan baj lesz Cilivel.

A macska egyre nyugtalanabb lett. Nyávogott, futkosott, kevesebbet evett, s olyan nótákat kezdett dalolni macskanyelven, amik az emberi fülnek elviselhetetlenek voltak. S ez még mind semmi, a nagy nyávog-dalolászathoz borzalmas képet vágott, a szemében

különös, vad tűz villogott. Aztán elkezdett a hasán csúszva, fenekét emelgetve mirnyákolni, kelletni magát.

Aki csak betette a házba a lábát, azt rögtön megszagolta, feladta eddigi óvatosságát, minden idegen csizma, cipő vonzotta, s mikor a szagmintákat elnyelte picike orra, eljátszotta az ősi táncokat az ismerősök előtt. Ez aztán zavarba hozta a háznépet, főleg Józsit, aki macska szerelmi ceremóniái miatt néha szégyellte magát.

A szörnyű szerelmi nótázás odáig fajult, hogy már se éjjel, se nappal nem lehetett aludni Cilitől, s annyira kibontakozott, hogy kritika nélkül hempergett, iramodott a házban, felugrált a bútorok tetejére, s tüzes pillantásokkal rekedtre nyávogta magát, majd rövid szünet után újra kezdte, sőt, a hátulját kezdte a bútorokba, ajtófélfába beverni.

– Ennek véget kell vetni! – jelentette ki Mami, aki felhívta az állatorvost, hogy mit tehetnének, hogy a szerencsétlen jószág megszabaduljon szerelmi lázától, a család pedig az örült vonyítássá torzult nyávogástól. – Holnap elvisszük a doktorhoz, aztán csend lesz.

Cili nem kapott reggelig enni, reggeltől délig vizet sem, s délutánra elő volt neki készítve a nagy, fedeles fonott kosár, a belseje kibélelve puha holmikkal, hogy kényelmesen utazhasson benne a műtét után. A cicus nem tudta mire vélni a dolgot. A kosár tetejét lekötötték felette, a macska megijedt, nem tudta mi lesz, összehúzódott az alján. Mami és Józsi átutaztak vele a szomszéd városba, mert csak az ottani doktornak volt műtője, ahol Cilit meg lehetett szabadítani a szerelem bajaitól.

A váróban nem volt senki. A doktor rögtön fogadta őket. Cili bizalmatlanul szaglászott az idegen szobába. A pocokon mindenféle lekötött tetejű üvegekben más állatokból kivett szövetdarabok, s ki tudja miféle hajdan élő, volt alkatrészek sorakoztak formalinban, mindre ráírva micsoda, honnan, mikor, kinek az állatából való.

Cili kapott két injekciót. Az egyiktől hányingere lett, a doktor adott elé egy tálkát, hogy megnézzze, mi van a hányadékában, de az csak fehéres nyál volt.

– Jól van cisza! – és valóban így mondta, hogy cisza. – Tiszta kis macska vagy. Azért mégis adok neked otthonra giliszta ellen valamit.

– Kapott. Vagy két hónapja – válaszolt a cica helyett Mami.

– Ilyenkor mindig adok. Látom, hogy nincs a gyomrában, mert már kiadta volna. Na, még várjunk egy kicsit.

Cili kezdte megadni magát. A szembogara óriásira tágult, egyre jobban elvesztette a térérzését, lefeküdt Mami ölébe, kétségbeesetten nézett fel rá és Józsira.

– Jaj! Most mi lesz velem? Csak nem hagytok így itt? Vagy a kutyáknak adtok? Mi lesz most? Olyan fáradt vagyok. Csak ne hagyjatok itt! – mondta a tekintete, s lassan elernyedtt fektébe, ám a szemét nem csukta be, rémisztő lett, ahogy lelassult lélegzéssel, rongybabává ernyedtt testtel, de nyitott szemmel és teljesen kitágult pupillával tehetetlenül elnyúlt.

Míg Cili várta, hogy az altató hasson, addig más cicák érkeztek, olyanok, akik túl voltak a bizonyos beavatkozáson, és vidáman hozta őket a gazdájuk varratszedésre, vagy vitamininjekcióra. Cili ezekről mit sem tudott. A doktor az első szobában megvizsgálta a macsekakat, s mikorra elfogytak a paciensek, Cilire került sor.

– Na, hát elkezdjük – jött be a doktor, s átvitte Cilit a leghátsó szobába, aminek a falai teljesen csempével voltak borítva, közepén egy asztal állt, a szélén mindenféle csillogó horgok, bőrszijakkal, felette erős lámpa.

Józsi és Mami vagy fél óráig vártak, míg visszakapták a macskát. Annak még mindig teljesen tág volt a szembogara, lábai mutattak némi életjelet, a hasán kötés volt, és egy körkörös lyukacsos háló fogta oda a sebre a géz, ami úgy burkolta Cilit, mint a kolbászt a bőre.

– Nos, kérem: kész van. Egy hét múlva varratszedés. Ha nagyon rossz lesz az idő, elmegyek, és otthon elintézzük. Tessenek neki macskanadrágot varrni, mert kaparni fogja, és igen csúnyán begyulladhat a seb. Ne ugráljon, mert kiszakad. Holnaptól ehét, amit akar. Tápot ne adjanak neki. Kövér. Fél centi hája van.

Józsi majdnem megkérdezte, hogy az előbbi nagytermetű, elhízott macskáknak van-e hájuk, de aztán látta, hogy a doktor jót akar, és nem kérdezett semmit.

– Olyan ez kérem, mint az embernél. A jólét megöregíti a macska belsejét. Ha rendszeren eszik, hosszú életű lesz. Még néhányszor meg fogja érezni a párázási időt, aztán lassan elmúlik nála. Aranyos, barátságos cica lesz belőle.

Mami kifizette a műtétet. Cilit bebugyolálta a vastag régi sálba, amit azért vitt, hogy a tehetetlen cica meg ne fázzon. Kábultan el esetten feküdt a puha rongyokon a macska, nem kellett lekötönni felette a kosár fedelét.

Hideg köd szitált az alkonyatban, amint elindultak hazafelé, a busz annyira rázott, hogy féltek, nehogy baja legyen tőle a cicának.

Otthon a macska rögtön lábra akart állni, de ez nem sikerült neki. Szomorúan nézett végig a hasán, s mikor oldalra fordult a tekintete, rögtön felborult. Előre akart menni, s hátrafelé tolatás lett belőle. Enni nem akart, inni sem.

Mama szemébe könnyek szöktek, visszavonult a szobájába, és hamar lefeküdt. De nem szólt egy szót sem, hiszen nagyon megszerette a cicát, és az egyértelmű volt, ha tovább is meg akarják tartani, akkor túl kellett esni ezen a beavatkozáson, mert másként nem maradhatna a házban. Kint meg... Fel sem tudta idézni, hány kedves cica tűnt el az elmúlt tíz, tizenöt évben. Mintha az egész kinti világ a macskák ellenfogott volna össze; emberek, kutyák, a patakpartra évente kitett irtószerrek, amik a patkányoknak voltak ugyan kitéve, de a macskák ezt nem tudták, s a mérgezett egér, patkány csak élelem volt, aztán a jóllakás után a cicók követték a zsákmányállat sorsát.

Lefekvéskor Mami elunta az állatka bukdácsolását, kivett a szekrény aljából egy régi plédet és egy agyonmosott lepedőt, maga mellé vette a cicát, beleburkolta, és úgy rögzítette a rongyokat, hogy abból nem volt kiút. Cili nem tudott lemászni a heverőről, hogy összetörje magát kábult bukdácsolásában. Némi kimászási próbálkozás után a cica elfogadta a helyzetet, odasimult a takarókon keresztül Mamihoz, s reggelig nyugton volt. Mami azt gondolta, talán jobb itthon a cicának, mint állatkórházban, ami messze van, s ott több mint egy hetet kellene egyedül töltenie az állatkának. Talán jobb neki itthon, nyugtatta meg magát, mert látva a macska elesettségét, kicsit bánta az egészet.

Másnap átkötötték a cica hasán lévő sebet, Józsi fogta macskát, mami végezte a műveletet. A doktor adott egy fertőtlenítő spray-t, ami lilás folyadékot fűjt ki a hasacskára, s Cili fintorgott a szagától. Egészébe véve jól tűrte az egész beavatkozás, s mikor letették a földre a tányérja felé vette az irányt.

– Azt mondta a doktor, hogy vagy három napig kell türelemmel lenni, utána gyorsan javul – mondta Józsi, és várta, hogy Mami mit szól, mert már mindketten sajnálták a cicát, bár az biztos volt, hogy a szörnyű mirnyákolást nem lehetett a házban kibírni.

– Látod? Erről beszéltem, mikor elhoztad. Nem lehet a házban hallgatni, ha egy macskára rájön a szerelem. Ha kinn van, elvész, a

kutyák széttépik, vagy valahol megeszik egy mérgezett egeret, esetleg az egérmérget. Baj van vele mindenképp.

– Nem lesz ezzel a kicsi jószággal semmi különös – mondta Mama, aki szintén sajnálta Cilit, s ő, akinek soha nem lakott a macskája a házban, már annyira megszerette a doromboló, hízelgő cicát, hogy dehogy engedte volna ki, hogy elvesszen – Várjátok meg, míg meggyógyul. Aztán nehogy most jusson eszetekbe a macskaszabadság, meg az állatjogok! Lehet, hogy nem megy ki, s a kinti világ után vágyakozni fog, ám itt mindene megvan, amit azok a girhes rokonai el sem tudnak képzelni. És főleg biztonságban van. Na, adjátok csak ide! Ma nem fogok horgolni, inkább tartom az ölemben, hogy ne szédelegjen – Azzal elvette Józsika kezéből Cilit, bevont vele a szobájába, ölében tartotta alkonyatig. A cica szeme még mindig nyitva volt, Nagy néha lezárta óvatos, finom mozdulattal, nehogy kiszáradjon az a csillogó figyelmes szemecske. Cilike boldogan simult nagymama ölébe egész délután, este azonban Mami felé pislogott, aki megint becsomagolta őt éjszakára és maga mellé tette az ágyba.

A harmadik napon Cili már teljesen jól volt, kicsit nehezebben mozgott, de minden másban a régi Cili volt. A konyhai radiátorra fel akart ugrani, az még nehezen ment neki. Józsika odatette a sámlit, mellé a hokedlit, ezeken át a macska felmehetett a szokott helyére. Próbálgatta a hasát védő macskanadrágot bontogatni, sikertelenül. A hátán összekötött, lábainak lyukkal ellátott rongyocskával védte a sebet a macska öngyógyítási kísérleteitől.

Letelt a hét, eljött a doktor, kiszedte Cili hasából a varratokat, aztán megsimította a pofikáját.

– Jó cisza lesz. Okos, jó cisza – mondta. Beszélgetett még egy kicsit Nagyival, mert sok-sok éve még ennek a kerületnek volt az állatorvosa, s a beteg jószágok kapcsán ismerték egymást.

Közeledett a tavasz, vadlibacsapatok húztak dél felé, Nagy kisétált az udvarra, hallgatta a madarak vonulásának hangját. Fel sem nézett a ragyogóan kék égre. Öreg szemével egyre ritkábban látta meg az ék alakban húzó csapatot, a füle után tudta, mi történik.

Még fehér volt a táj, de a hegyek oldalában, kékes foltokban átört az olvadozó hó alól a talaj, délre megereszkedett, estére fagyott, de a nappalok, a verőfényes delek a tavasz illatát engedték a szélbe, a kertek fái büszkén tartották magukat, minden reménykeltőnek, újra indulónak mutatta magát. Mint ahogy a nap délig valami újat,

ismét kezdődöt sugall, úgy az év is, ilyenkor, tavaszon, elindul az ismét mindent meghódítás felé, a sosem volt sosem lesz lombok ígéretének kinevelésére, a legszebb virág kibontására, a legtökéletesebb gyümölcs megérlelésére. S tart ez vagy nyár közepéig, végéig, mint ahogy a nap, a mindennapi nap deléig is tart a napi bizakodás; ma másként lesz, ma jobb lesz valami. Aztán az év, mint a nap délre, nyár közepére elér a fény legmagasabb fordulásaig, ahonnan a lassú belenyugvás, a meglévő elfogadása következik, hisz nem lehet már másként. Változik a napsugár iránya, s a múltó idő mindenben eldöntötte az előző pillanatot.

Mama kísétál a napra, derűsen nézi a fakadni készülő kertet, öreg csontjaiba a kabáton keresztül is beáramlanak a nap melegítő sugarai, a tiszta, tavasz-szagú levegőben eszébe jut, hogy vajon kitelelt-e a korai saláta. Elballag a kerítésig, Hektor és Fickó mellé áll, hátha kinyílik a kertkapu, és mindent ellenőrizni lehet egy nagy futás közben. Mama rátámaszkodik a kerítés tetejére, s nézi a kertnek azt a részét, ahol a salátának kéne zöldülni, de nem lát mást, mint a megroskadó, de még összefüggő havat. Elszántan kopácsol egy jól megtermett harkály a sárgabarackfán, ügyesen forogva a kiválasztott helyen, hull a csőre alól a forgács, a két kutya érdeklődve nézi, majd lefeküsznek a járdára a ház napsütötte oldalán. Ez a fa is kiszárad, valami rágja belülről – sóhajt az öregasszony; emlékeiben megjelenik a régi, legnagyobb fa képe, ami hatalmas terebélyes lombú volt, széles törzse büszkén tartotta szabályos koronáját. Valami van itt a talajban, mire hat-nyolc éves lesz a barack, kiszárad. Vajon ez, megér-e még néhány nyarat?

Ahogy melegedett az idő, előkerült a bicikli, volt, hogy Józsi azzal ment iskolába. Esténként a környékbeli gyerekekkel együtt, és néha Hektor kíséretében nagyot karikáztak a környéken. Hektor megjelenése óriási kutyaugatást váltott ki, amerre mentek minden eb mérgesen ordította az áthaladó idegennek a magáét. Legtöbbször a patakparton hajtott végig Józsi, le, egészen a folyóig, mivel ez a távolság elég nagy volt a kutya futtatásához; az nem érezte soknak, vidámad szaladt a bicaj után, vagy mellett. Haza felé sem mutatta semmi jelét fáradtságnak, viszont az ilyen estéken kevésbé rohanguált az udvaron, és nem avatkozott bele a környékbeli kutyák üzengetéseibe.

Fickó nem járt ilyen utakra, neki az udvar állandó őrizet jutott, s mikor Hektor nem volt otthon, még mérgeesebben, ércesebben uga-

tott, mint aki úr a maga portáján. Cili halotta amint a nagy kutya elment, majd hazaért, az utóbbi időben nem érzett idegességet a hangok hallatán, s néha, a nyitott konyhaablak párkányán ülve beszédbe elegyedett Fickóval. Főként az ételről, a jóllakásról, a szagokról; egyelőre más nem illet a barátkozásukba. Mama és Mami konyhai munkájukkor látták az egymást néző, békésen viselkedő két állatot; a macska ül az ablakban és nézi a kutyát; a kutya ül kinn az udvaron., két lépésre az ablak előtt és barátságos képpel bámul fel a macskára. Ennyi látszik. Valami azonban az emberek számára is észrevehető, a nyugodtabb viselkedés, a vicsorgás, szörborzolás elmaradása. Hektor értesült ezekről a beszélgetésekről, de figyelmen kívül hagyta a nyávogót, mert ezt sem tartotta másnak, mint az előzőt, és az, hogy milyen lesz a barátság, az akkor válik el, ha végre kijön az udvarra; talán ha megint meleg és száraz lesz kint a világ.

Nehezen mozdult a tavasz, már március utolsó napjaiban voltak, mikor Mami elhatározta, ha Zoli hazajön pár napra, s nem lesz eső, szőlőt kell metszeni. Mama egyre mondogatta, hogy nem késett még az meg, s csak a nyugdíjas, meg a munkátlan népség tudott eddig feljárni a hegyre, annak van ideje kilesni a néhány órányi napos időt. Biztatta magukat, de érdeklődéssel hallgatta, mikor kora délutánonként az udvaron nézelődött, az ismerősök pedig a hegyről jöttek, és meséltek, milyenek fenn a telkek. Volt, aki előre számított a beszélgetésre, és különböző fajtájú és állapotú szőlővesszőket hozott, hogy megmutassa, az elmúlt tél mennyire viselte meg a vesszőket, s a mutatózó szemekből mire lehet következtetni. Így tavasszal, persze még nagyon jó termésre, de az ősz mutatja meg mi lesz a képzelt, vagy valódi ígéretekéből.

Mama vágyott a fakadó szőlőbe, szeretettel tartotta kezében a szőlővesszőket; szinte látta maga előtt a metszőolló csattanásakor élesen elváló felesleges vesszőt, a dudorodó szemeket, érezte a hegyi talaj jellegzetes, nedves tavaszi szagát, ami hordozta a fakadást, az összes elmúlt év titkos emlékpillanatát, talán még azt is, mikor maga is gondozta a dűsan ringó tőkéket. S az emlékek rohanásában összeolvadt ez a jelenlegi szőlőföld a hajdani, a gyerekkori emlékével, annak minden színével, illatával; az újhelyi és a helmeci hegy részletei időnként biztosan, és világosan szétváltak, olykor meg teljesen összemosódtak emlékeiben.

Délutánonként, mire Mami és Józsi hazajött, befűtötte a lakást, horgolásával foglalkozott, a cérna vékony szálából keze nyomán

csodálatos csipke bontakozott ki. Ezen a telen a nagyszobai asztalra kezdett el egy kerek terítőt, ami lassan haladt, ám talán jövő karácsonyra kész lesz. „Ha élek addig. Meg ha a jó Isten is úgy akarja” – tette hozzá, ahányszor arról volt szó, hogy mikorra készül el ez a terítő.

Cili nagyon szeretett Mama mellett ülni, nézte a fogyó cérnát, ahogy egyre igyekszik a horgolótűre, a fogyó és néha megmozduló gombolyagot. Azzal nem próbálkozott, hogy ütögesse, vagy a fonál után kapkodjon, mert annak sosem volt jó vége. Mikor lefogyott a gurigáról a cérna, Mama kigurította a szobában és a cica örömmel futott után; néhány napig volt új játék.

Egyik este Hektor és Fickó furcsán, idegenek kijárón és mégis valami megbékélőbb hangon ugattak, mint máskor. Józsi kiment a teraszra, mert a csengő nem szólt, de a hangokból ítélve a kapuban áll valaki. Marcsi áll, vagy inkább állva ült a kerékpárján a kapu előtt; rég nem volt itt, a kutyák nem akarták megismerni.

Csörgött a kulcs, Józsi nyitotta a kaput, mire a fiúk azonnal feladták a támadó jellegű felállást; mert aki a gazdival bejöhet, az jöhet. És egyébként ismerős és emlékeket ébresztő az érkező illata, a régihez képest kiegészült egy erős levendulaszagú bűdösséggel, ami nagyon zavarta a kutyákat, ám az emlékek mélyéből feljött a régen tárolt szag; ezt a lányt be kell engedni, ezt a lányt nem szabad bántani; ez idetartozik, még ha ritkán van is itt.

Marcsi leállította a biciklit az udvaron, s benn örömmel vette észre a cicát. A macska némi előrelátó ravaszsággal felmérte az új embert, és kevés hívogatás után helyet foglalt az ölében. Dorombolt neki, kellett magát, Mama és Mami összepillantottak, hogy milyen hálátlan is a macska, valami annyira tetszik neki Marcsin, hogy úgy udvarol a lánynak, ahogy nekik csak igen ritkán; az utóbbi időben főleg a gyomra miatt.

Marcsi örömmel vette a cica barátságát, s esténként, mikor belefáradt az egész napi rohangálásba, elege lett a különböző munkahelyeken tett bemutatkozó látogatásokból, levette a kosztümöt, a magas sarkú cipőt, felült a kerékpárra, és addig tekert, míg az egész napi csalódottság kipárolgott belőle. Ez nehezen ment, mert hiába volt kitüntetéses diplomája, nyelvvizsgái, számtalan tanfolyama, sehogy sem sikerült elhelyezkednie. Egyre nagyobb gondot okozott neki ez a helyzet, s ekkor a cica barátsága olyan volt, mint kislány korában a babával való játék.

Marcsi gyakran lejtött, szó szerint, lekerekezett, mert a város másik felében laktak, a hegyoldalban, ahonnan erősen lejtett a többszörösen kanyargó út idáig. Fel sem tűnt már a nagy barátkozás, míg aztán egy este, mikor Éva néni is lesétált a lánnyal, hogy lássa a nénjét, Mamát, meg beszélgessenek egy jót; hát ezen az estén valami elromlott ebben a nagyon jó, macska és lány részéről egyaránt cicáskodó kapcsolatban.

Ahogy a konyhában ültek, Cili kezdte elunni a nagy barátságot, talán a lányon nem volt az a kölni, mint ezelőtt, vagy csak a macskából kitört a macskatermészet; hát elkezdett kimászni a simogató ápolat kezekből, és se szó, se beszéd, átült a helyére, a radiátoron lévő rongyra. Marcsi a háta mögé nyúlt, és visszatette a macskát az ölébe. Az azonnal visszament. Ezen derültek egy kicsit, Józsi haragja is enyhült, mert mióta Marcsi szinte naponta lejtött, a macska kezdett úgy viselkedni, mintha egész nap a lányt várná, és szemtelen módon közömbös, sőt lekezelő képet vágott, mikor a fiú szólította.

Marcsi már vagy harmadszor tette vissza az ölébe Cilit, az meg csúnya képet vágott, mikor a lány az első lába alatt megemelve, a hóna alatt fogva maga felé fordította a cicát.

– Neked mi bajod? – kérdezte, de az állatnak nem tetszett a fogás, sem az erősen tartó kéz, és fújni kezdett. – Na? Hát eddig tartott a barátság? Azt hiszed, most rögtön szabadulsz? – mondta neki a lány, és a beszéd végén belefűjt a macska képébe, mire az hátrahajította a fülét és morogva behunyta a szemét.

Marcsi ismét az ölébe tette a cicát, az felült, nem gömbölyödött össze, és várakozott. Aztán mikor érezte, hogy a lány kezeiből nem szabadulhat, egy néhány lapos pillantás után hirtelen felcsapott a fél mancsával, egyenesen Marcsi arcába. Körme nyomán kifutott a vér, keskeny, felületes volt a marás, a lecsapó mancs viszont erősen megmarta a lány ápolat kezét, amivel még mindig a macskát fogta.

Cili leugrott az ölből, kifutott a konyhából és elbujt. Mami fertőtlenítőt hozott, kimosta a vendég sebeit. A lány haragos volt, szidta a cicát. Az anyja is meglepődött a fejleményeken, de inkább a lányt hibáztatta, akire az imént rászólt, hogy hagyja már békén azt az állatot, erre Mama csak bólogatni tudott; és érezte, most ezzel a marással vége e kellemes estének.

Józsi hallgatott, és remélte, hogy macska nem kerül elő, legalább addig, míg a rokonok itt vannak, mert semmi kedve nem volt meg-

büntetni Cilit. És szerinte Marcsi teljesen magának kereste a bajt. Még jó, hogy ma ebéd után lettek visszavágva Cili körmei, mert így nem volt súlyos az arcba kapása, viszont a hosszú körmök nyomai végleg ottmaradtak volna a lány hamvas képén.

Cili nem került elő egész este, s mivel Marcsi arca is hamar gyógyulónak mutatkozott, nem pirosodott be, s fel sem dagadt a karom nyomán, hát valami enyhült a macskát illetően.

Éva néni hosszan beszélt a kertjükről, sokszor megemlítette a szomszéd támfalát, aminek kövei elkezdetek beömleni az ő területükre. Józsi bevonult a szobába, hogy befejezze a leckéjét, Mami néha kiment és rakott néhány fahasábot a tűzre. Mama megmutatta az unokahügának a kézimunkáját, aminek teljes, kész állapotát megnézték az újságban, ahol le volt fényképezve egy szintén kerek asztalon. Sötét este volt, mikor elmentek, Mami kabátot terített a hátára, ahogy kikísérte őket. A tavaszi este illatába belevegyült valami enyhe füstszag. Gazt égetnek, gondolta az asszony és megforgatta a kapuzárban a kulcsot.

– Délelőtt kétszer keresett Mihály – mondta Mama, mikor Mami hazaért fél három körül. – Holnap délben megint felhív.

– Nem mondta, mit akar? – kérdezte Mami az anyját, de bizony erre nem tudott felelni az öregasszony.

Beszélt, elég hosszan beszélt Mihállyal, hiszen volt közös emlékek. Igaz mindketten másként emlékeztek azokra az időkre; mikor még az ura a kohászatban dolgozott, és a Mihály apja is; az a hajdani iparváros sajátságos életével, mindennapjaival számtalan olyan apró emléket jelentett, amit az akkor ott élők nem felejtettek el; város volt, mégis a kohó, a munkába járás, az ott dolgozókat egybefogta, s valamit mindenki tudott a többiekkel történekekről. A városrészek jellegzetes neveit megemlegetni Mamának a fiatalság, a férfinak a gyermekkor emlékei voltak. Jól esett hallani a régi ismerős asszonyról; gyakran álltak együtt a boltok előtt a sorban a jegyre mért cukor és hús világában; a Mihály anyjáról, aki most is szikár, szívós idős asszony, és a mai napig ott él, abban a városban.

Mamit két éve a véletlen hozta össze Mihállyal, s a kicsit komikus helyzet csak akkor oldódott fel, mikor az ismerős ellátogatott hozzájuk.

A látogatás és a megismerkedés közt eltelt vagy bő félév. Egerben, egy irodalmi kávéház rendezvényére Mami azért utazott el, mert egyik írógató unokatestvérnek felolvasták a verseit. Olyan rég

nem utazott egyedül sehova, hogy az az utazás meseszerűnek, valószínűtlenül másnak hatott, mint általában az utazások.

Napos, fagyos időben ért a városba, ami első látásra meglepte, mert a pályaudvar és közvetlen környezete annyira kisvárosiasnak hatott, hogy hirtelen beledobbant a szívébe; hátha rossz pályaudvaron szállt le a vonatról. Aztán a táblák meggyőzték: jó helyre érkezett. Gyalog indult a városközpont felé, ami a szívesen tájékoztató lakosok szerint nem volt messze. Valóban, úgy negyed óra séta után benn állt a város szívében. Bizony más volt ez a találkozás, mint azok, amik diákkorban, autóbusszal egyenesen a történelmi részbe vitték. Betért egy ajándékboltba, és vett egy térképet.

Felkereste a kisvasút régi állomásának helyét, ahova Mama is bejárt vagy harminc éve, ha az egri piacra jött. Mennyire hasonlított ez a hely az elbeszélthez! Pedig a réginek számos nyoma eltűnt, de a távlati látvány, a várfal, a jellegzetes régi épületek a helyükön voltak, az idő, az új épületek nem változtatták meg annyira a sokszor elmondott, leírt helyet, hogy fel ne ismerje Mama szavai után: ez az. Majdnem ugyanaz, ahogy Mama látta.

Lassan elkezdett esni a hó, s vagy fél óra után óriási pelyhekben szakadt a városra, felöltöztetve a fákat, bokrokat, vastag leplet borítva a fenyők ágaira. Mintha a délelőtti napos, száraz hidegen fagyos tájban csak most kezdődne a tél; kavargott, fedett, elzavarva az elmúlt napok enyhe, tavaszi hangulatát, pihék fátyolával takarva a távolabbi épületeket; a parkos, fás részeken erdő, a messzi végtelen havas rengeteg hangulatát sugallva.

Aztán az alkonyodó, februári délutánban, a kávéház hangulatfényeiben elhangzottak a rokon versei, az büszkén, örömmel vette, hogy valaki eljött a családból és részt vett a bemutatkozáson. Mami az ő versei, vagyis a rokon verseinek elhangzása után csak fél füllel figyelt a továbbiakra, orrát csiklandozták a feltálat sütemények és szendvicsek. Többen felálltak és óvatosan a büféhez mentek, s a felolvasó est átsiklott egy olyan partiba, ahol előadtak, közben a távolabb ülők sutyorogva beszélgettek, és az éhesebbje evett néhány falatot. Mami körülnézett a hosszú termen, hogy jut el a szendvicsekig, mert látta, hogy húga el van foglalva a terem másik végében; amikor meglátott egy férfiarcot, és megállt rajta a tekintete: tisztára, mint a Pityu bátyám! – megelevenedett a nagybácsi emléke: nyáron a szőlő, a homoktalajú kert, vele az ízes gyümölcsök, télen a fűtött szoba, a mosolygós, morgós hangú bácsi, akivel sakkozni, malmozni lehetett; a disznóvágások emléke, ahol Pista volt a

„hentes”, s keze nyomán szabályosan vágott hús, izes falatok bontakoztak; a felnőttek átbeszélgetett, hajnalba nyúló ünnepi éjszakai, ahol bele-belealudva hallgatta apja és nagybátyja történeteit.

S míg ezt kigondolta, az arc felé fordult, és a tekintet hosszan állt a nő arcán. Mami lassan elfordult, zavarba jött, elpirult, még jó, hogy a hangulatvilágításban ez nem tűnt fel senkinek; mert az a valaki még azt gondolhatja, hogy ismerkedni akar vele. Aztán a büfénél óhatatlanul összeismerkedtek, akkorra Mami arca is visszanyerte rendes színét; s hamar kiderült, hogy szüleik emlékei közősek lehetnek, bár ők maguk a korkülönbség miatt nem találkozhattak még gyermekkorukban sem. Mihály tisztelettudó, rendes ember benyomását keltette, s nagyon megörült, mikor megmutatta a verseit az asszonynak, és annak arcán olvasás közben látta a tetszést.

Mami otthon elmesélte a családnak a találkozást, Mama rögtön belekapaszkodott régi emlékeibe, s napokig emlegette a régi várost, a régi lakhelyet.

A bácsi néha telefonált, küldött a legújabb írásaiból, s jelezte, hogy meg fog jelenni egy verses kötete, s ha nem zavarna, a napokban, mivel úgyszólván a városban lesz, ellátogatna, egy félóránnyira, igazán csak annyira, mert nem akar zavarni. Mami nem értette a nagy magyarázkodást, ugyan mit zavarna náluk, hiszen épp elegendő jönnek ide; igaz mostanság főleg Marcsi és Éva, de van, mikor az ő baráti körökből is csatlakozik valaki, s mind jól érzik itt magukat.

Olvadt. Az aszfaltot vastagon borította a hóvíz, de azon a napon hirtelen fodrosra, élesen szilánkosra fagyott a víz az úton, amikor, épp ebéd közben megszólalt a telefon. Mami beszélt pár szót, a konyhában csak annyit mondott Mamának és Józsinnak: jön a Mihály. Kettő körül.

Mama bement a szobába, üldögélt és várt, mert sokat hallott róla, hogy a férfi teljesen olyan arcra, mint egyik bátyja. Kíváncsi volt hát, és remélte, hogy megint felelevenítődnek a régi emlékei.

Pontosan kettőkor egy dzsip hajtott végig az utcán, aztán vissza, és megint végig; de amint tolatott kifelé, látszott, hogy valaki nézeget ki belőle, keresi a házszalet. Hektor és Fickó a kapun álltak, még nem döntötték el, hogy érdemes-e ugatni, Fickó néha vakkanzott egyet. Aztán megállt az autó, pont a kerítés végében és kilépett belőle Mihály, teljes ünnepi díszegyenruhába, és hosszú lábain, mit sem törődve a jeges úttal sietve igyekezett a ház felé; Mami közben kijött és nem kis meglepetéssel tapasztalta, hogy ismerőse magas

katonai rangban van; erről valahogy eddig nem esett szó, hogy ki mit dolgozik.

Mire becsukta a kaput, látta, hogy a szomszédok ablakai néhol kinyíltak, kíváncsi szemek nézik, ki jött ide; s a szemben lévő panelházakon is nyílogat sok ablak, (sok volt munkatárs lakik ott), akik váratlanul épp most néztek ki, és a távolság ellenére többet akartak látni.

A fiúk, vagyis a kutyák meglepően nyugodtan fogadták a vendéget, az teljes nyugalommal viselkedett, mire az ajtóig értek, megsimogatta Hektort, ami igen nagy szó volt, hogy idegennek ezt megengedte.

– Kuttyásként kezdtem – mondta a bácsi, amint belépett, és még benn is tisztogatta a cipőjét, bár nem volt mitől, hisz kinn száraz hideg volt.

Mama el volt ragadtatva a vendégtől, nem győzte neki mondogatni, hogy mennyire hasonlít a bátyjához; s míg Mami és Mihály beszélgettek, aztán Józsi is bekapcsolódott kicsit a bácsi kérdéseire válaszolva; Mama előkereste a testvér régi fényképét, mert nem bírta ki, hogy meg ne mutassa a kedves vendégnek. Valóban, ritka hasonlóság volt a két arc között. Az egyik, most, itt a jelenben. A másik úgy az ezerkilenszáznegyvenhármas évben a fényképen.

– Mihály holnap telefonál. Talán valami jó híre van Vagy csak nem betegség. Öreg az ő anyja is... – mondogatta Mama, és ma még sokszor emlegette a kohászatot, és a holnapra várható telefonálást.

Ám ez a beszélgetés, elég érdekesen végződött. Mihály valóban telefonált a megbeszélt időben. Érdeklődött a család hogyléte felől, és Mami hogyléte felől külön, mert barátságát különösen szerette, ezt többször hangsúlyozta. Úgy érezte, voltak az elmúlt betegségében és munkájában adódó helyzetekben olyanok, amikor Mami szavai segítettek neki, még ha telefonon keresztül is, nyugodtabb lett a beszélgetések után. Mami hallgatta, és előre tudta, hogy most milyen szófordulat következik, annyira jellemző és jellegzetes volt, ahogy a férfi az iparvárosban tipikusan használt udvariassági fordulatokat használta.

– Mennyire miskolci, és cseppet sem debreceni, vagy pesti – gondolta Mami. Aztán, mikor a férfi kibeszélte magát, mert végül is az ő pénze fogyott, ő hívott, és az asszony ilyenkor úgy érezte, a hívó félnek van több mondanivalója; Mami elsorolta az esedékes tavaszi munkákat, azt, hogy nemsokára befejezi a tanfolyamot, és remélhetőleg talál valami jó munkahelyet. Rákérdezett, mikor is lesz annak

a könyvnek e megjelenése, mire a drót messzi-túlsó végén a hang vidáman sorolta a várható eseményt.

– Hát kérlek szépen, az bizonyosan úgy lesz, hogy ... – hosszú névsor következett, kik azok, akik biztosra ígérték, hogy megtisztelek jelenlétükkel a nagy napot.

Cili a konyhában épp az alufóliából gömböritett, vékony spárgán lógó labdáját ütögette, ami az asztalfiók alatt lógott. A labda felfelröppent, a macsak teljes erőből utána kapott. Aztán egy ilyen ütés során a spárga beleakadt a lábujjai közzé, és valahogy úgy feltekeredett az állatra, hogy nem tudott szabadulni tőle. Húzta, rángatta, és az egyre jobban szorította a mellső lábát, vágta az ujjai közt a bőrt.

A telefonálók épp ott tartottak, hogy legközelebb a könyv megjelenésekor találkozzanak, és ha lehet nagymama is jöjjön el, ennek kapcsán aztán a két mama ismét találkozhat; amikor Cili éktelen nyávogásba tört ki. Olyan iszonytató módon ordított, vonyított, mint még soha. Mint akit nyúznak. Talán valóban nyúzta egy kicsit az egyre jobban szoruló vékony spárga.

– Mi ez? – kérdezte különös, fojtott hangon a vonal túlsó végén Mihály.

– A macska – válaszolt Mami és kiszólt a beszélgetésből Józsinak, hogy menjen és szabadítsa ki Cilit, mert innen a kisházából, a telefon mellől látta, hogy mi történt a konyhában. – Nincs semmi baj. Csak a macska – ismételte meg a telefonban, mert Cili folyamatosan, éktelen módon nyávogott.

– Neked macskád van? – kérdezte Mihály. – Mióta van neked macskád? – s hosszan elnyújtotta a macskád szóban a a hangot, mintha maaaacskát mondana; a hangja zengése úgy megváltozott, olyan távoli, tompa, hideg és színtelen lett.

– A gyereké. Vagy fél éve hozta.

– És beengeded a lakásba? – mondta tovább, kételkedően.

– Bent lakik. Teljesen szobatiszta. De miért kérded?

Párpillanatnyi hallgatás következett, aztán a férfi megszólalt:

– Én kérlek, meg ne haragudj érte, ki nem állhatom a macskát. A lakásba be nem engedek semmilyen állatot. A kutyát, azt igen, udvaron. De macskát... – hallatszott, ahogy levegőt vesz. – Ez akkor is megvolt, mikor nálatok voltam? – kérdezte, választ nem várva másról kezdett beszélni, csak úgy kopogtak a szavak, mintha valami naptárból olvasná sorba a neveket.

Ám a macska jelenléte a házban valami olyan érzést indított el a férfiben, hogy beszélt még valamennyit, és „Hát akkor csókollak, kicsi szívem”, mondta, – bár Mamival sose voltak olyan bizonyos kicsi szívek – és váratlanul elbúcsúzott.

– Na, oda a barátság – mondta Mami, miután tartotta kezében a megszakadt vonaljelzést bűgő telefont; csodálkozva nézve a kagylóra, mintha Mihály arcába nézne, nem értve az egészet; letette a kagylót és kiment Mamához és Józsihoz a konyhába, akik már kiszabadították Cilit a labda és a spárga fogságából. – Cili elnyávogta. Lehet, hogy Mihály úgy a szívére vette a macskádat, hogy inkább nem telefonál többet. Macska, vagy barátság – nevetett, egyre jobban nevetett, hosszú ideig abba sem tudta hagyni, de volt a hangjában egy kis szomorkásság a történetek miatt.

– Elmúlik ez! – nevetett Mama, aki többször elismételtette, a telefonáló hogy reagált a Cili nyávog-vonyítására, és a lakásban lakó állatkára.

Cili ült a rongyán, a radiátoron, mancsát nyalogatta, és el volt foglalva az iménti rémület emlékével, mit sem értett a körülötte zajló beszélgetésből, s abból sem, hogy mi az, amin az emberek felfelnevetve beszélgetnek.

Egyre korábban virradt, a konyha keletre néző ablakán bevilágítottak a pirkadat színei. Megtelt a diófa hosszú, ujjnyi rojtoknak látszó barkákkal, amik vagy egy hétig lengtek, libegtek a szélben, aztán lassan, észrevétlen elváltak a fától, ám az udvaron erősen láthatóan beborították a fűvet, mint valami különleges feketére, sötétbarnára görbült szemétcafatok. Mami délutánonként összegyűjtötte az aznapi fa-adta szemetet, Józsi meg levitte ezt is a kert aljába az őszi dióleveles avarhoz, hadd vegyüljön ott tovább bele a természetbe.

Gyakorta nyitva maradt a konyha ablaka, Cili a párkányról belépett a két ablakszárny közé eső keret deszkájára, és onnan valamivel jobban kilátott az udvarra. A fákon csapatosan megjelenő madarak, a feketerigók földi futásai nagyon izgatták; szemét, fejét forgatta, farka különleges jeleket írt. Néha egészen lelapult, és leshelyzetben várta, hátha az a madár közelebb jön. A madarak, meg mint aki tudja, hogy a macska nem mehet át a szűnyoghálón, néha egészen a fal közelébe szálltak le. Volt olyan pimasz veréb, amelyik az ablakpárkányra is le mert ülni pár pillanatra. Ilyenkor Cilinek meg kellett tapasztalnia, hogy a vékony háló nem engedi ki.

Napsütéses időben, Mami a kertben dolgozott, Mama kabátosan kiült a kerti székbe, onnan nézte a szaporodó zöldséges ágyakat.

Cili egyre gyakrabban kezdett nyávogni, kaparni az ajtót, ablakot. Józsi sajnálta a cicát, hogy mennyire vágyakozik a kint után, és néha beletette a fedeles kosárba, kivitte magukkal a kertbe, udvarra. A nyávogónak eleinte nagy félelmet jelentettek ezek a kimenetek, főleg az első pillanatok, amikor a fiú kilépett vele a házból, mert azonnal ott állt a küszöb előtt a két kutya, akik előszeretettel akartak közelebből ismerkedni. Cili fűjt, lábait kifeszítve állt fel a kosárban, szőre felborzolódott, szeme dühös szikrákat szórt. A kicsi Fickó felágaskodva elérte a kosár alját, és megszimatolta benne a valakit, aki olyan dühösen elutasító volt. Hektor meg csak lepillantott és a réseken nézte a cicát, orrcimpáját kicsit megmozgatva felmérte a kosárt; pont olyan a szaga, mint ami a gazdik ruháján kijön. Mivel a kosarat fogó kéz nekik is enni adott, és semmi olyat nem volt szabad bántani, ami a gazdáké, hát hamarosan nem törődtek a macska prűszkölésével, bár minden alkalommal megjelentek az ajtóban, mikor a gyerek kihozta Cilit az udvarra. Néhány hét után a cica barátkozni akart, és ennek látható jelei lettek, abban, hogy a kutyák leheveredtek a kosár mellé, és ilyenkor együtt aludtak; kint a két eb, a vesszőfonatok védelmében a macska. Cili elfelejtett fűjni, félni.

Mama megjegyezte, ezek igen jól össze fognak barátkozni, mire eljön az ősz. Józsinak nem tetszett a dolog, attól félt, hogy a macska akkor nem akar majd bent lakni, és a végén valóban úgy jár, mint az előző cicák, következő tavaszt nem éli meg. Mindent elkövetett, hogy valahogy ne kelljen kiszokatni a macskát.

Mami talált egy keskeny, bőrből készült nyakörvet a kutyás boltban, és megvette Cilinek. Hozott hozzá vékony, könnyű láncot. Cilinek eleinte nem volt kifogása ellene, hogy valamit kap a nyakába, hiszen ősz óta állandóan volt rajta bolhanyakörv, ez a mostani kék már a második. Kapott mellé még valamit, ami nem volt bűdös, mint az előző, és nem is volt túlságosan kellemetlen a viselete.

Április végén, egy meleg, napsütéses délutánon Mami a virágoskertben szedte a korán felnövő gyomokat, Mama segített neki, kihozta a garázsból a nagy műanyag vödört, és ami dudvát kiszedett a lánya, azt ő belerakta az edénybe; jó lesz komposztnak, és nem fog visszagyökeredzni, ha váratlanul esőt kap, még mielőtt kiszáradna a töve.

Józsi ki-kinézett a kisszoba ablakán, ami a kertre nyílt, és tájékoztatta a két mamát, hogy hamarosan megtanulja a holnapi leckét, és segít nekik. Cili azonnal követte a fiút, és a nyitott ablak párkányára feltelepedett, némi bundanyalogatás után leült, és nézte a kintet. Józsi huncut mosollyal pillantott a miákolóra, és hagyta; maradjon, sütkérezzen.

Vagy félóra múlva a gyerek bepakolta a táskát, előkészítette a tiszta torna-holmit, aztán kiment a garázsba, és elővette a vékony vezetőláncot. Cili nyugodtan ült a kisszoba ablakában, hunyorgott a napfényben, szakaszosan dorombolt, csak úgy, magának. Józsi óvatosan, két simogatás közt rákapcsolta a láncot a cica nyakában lévő nyakörvre. A karabiner alig adott hangot, mikor összezsukódott. Cili felállt, és várta a következő simogatást, ám a fiú a hasa alá nyúlt, aztán a mellső lábai alatt felemelte a hónaljánál, és kivitte a teraszra.

Fickó csaholva rohant oda, mert azóta az őszi nap óta, mikor Cili megharapta Mami kezét, a macskát csak fedeles kosárban hozták ki, a kézben kivívést egyikük sem kockáztatta. A kicsi Fickó körülugrálta őket. Hektor a garázs mellet feküdt a napon, beleszimatolt a levegőbe, de figyelemre sem méltatta tovább a nyaur megjelenését.

Józsi bevitte a macskát a kertbe, beretteszelte maguk mögött a kapu, mert Hektor annyira ügyes volt, hogy retesz nélkül azonnal ki szokta nyitni, és be tudott menni a kertbe; menni, rohanni, aminek csúnya következményei voltak a zöldséges ágyásokat illetően. Hatalmas, kétzsemlényi mancsnyomok maradtak utána, kitaposva az épp sarjadó veteményt.

Cili hirtelen a földön találta magát. Minden végtelennek és nagyon átláthatatlannak tűnt. A kert felülről, mikor csak kosárban látta, olyan egyszerre nagy, és tágas, mégis belátható és érezhető volt. De itt lenn, ahol kicsi teste a talajszintre került, itt elbizonytalanodott. Toporgott egyhelyben, lépett ide, lépett oda, alig hitte el, hogy kosár nincs, fogó kéz sincs. Aztán tett néhány lépést, felfelnézve Józsira, hogy a gazdi mit fog erre mondani. A fiú állt, szemében várakozó fénnel nézte a cicát. A mamák észrevették a cseles helyzetet, abbahagyták a munkát, várták mit kezd a macska a részleges szabadsággal.

Cili körbe-körbement saját maga körül, pillogott a kerítés másik oldala felé, ahol a két eb állt, és nézte a kertben folyó váratlan eseményt. Feléledt benne az ősi félelem a kutyák láttán. Még képesek,

és idejönnek. Azt nem értette, hogy a kerítésrácsra kutyaék nem férhetnek át. Szagolgatta a földet, a közelében levő növényeket, egyiket meg is kóstolta, aztán ínyét felhúzva nyelvével igazgatva kiköpte. Nem tudott mit kezdeni magával.

– Na, jól van! Csak rá jössz előbb-utóbb, hogy mi a kint– mondta Józsi, és rögzítette a pórás végét az egyik tuja törzséhez, majd ott hagyta a cicát a kertkapu és a virágos rész között.

A macska leült, és gyorsan nyalogatott párat a bundáján. A kinti szagok azonban egyre özönlöttek, langy szellő sodorta a talajszinten a kert talajából elszabadult részecskéket, amik rögtön belekapaszkodtak a bundájába, magukkal víve milliónyi idegen és izgató illatfoszlányt. Oldalra nézegetett, a nyakában a vékony lánc is oldalra fordult, s a fél oldalához simult; ütögette, lökdöste, ám a halk fém hangokat adó valami nem ment arrébb tőle.

Józsi letekerte a locsolócsövet, hátra vitte a petrezselymes ágyáig, aztán visszament az udvarra, hogy elindítsa a szivattyút. Halkan zúgva indult be a gép, a tömlő megfeszült, amint végigáramlott benne a víz. Hektor odaállt a kerítés mellé, és érdeklődéssel figyelte, hol indul el a vízsugár. Fickó megcsaholta a csövet, morogva megpróbálta megharapni, amire Józsi rákiáltott: nem szabad! – és toppantott hozzá egyet, hogy a kutya komolyan vegye a figyelmeztetést. Fickó elvonult, de vissza-visszanézett és csúnyán tekintgetett a víztől megduzzadt, néha mozduló zöld csőre, s egyáltalán nem volt biztos benne, hogy ha a gazdi nem lesz itt, akkor nem fog egy kicsit elbeszélgetni ezzel a pimaszul mozgó valamivel.

Ettől a kutya-gondolattól Józsi is tartott.

A fiú bement a garázsba, és a plafon lecei közé bedugdosott műanyag csövek közt keresgélt. Megtalálta a megfelelő hosszú, valamikor fóliatartó szürke műanyag csövet, amit óvatosan kibújtatott a tető alól. Felmelegítette és meghajtotta a cső elejét, kétszer is, hogy egészen a szivattyútól ráhelyezhesse a slagra. Az udvaron fejtette a füvet, úgy, hogy később vissza lehessen fektetni, ha készen lesz a munkával, aztán kiásott egy-két ásonyomnyi mély árkot, egészen a kerítésig. Eztán leállította az öntözést, és a locsolócsövet átvezette a kemény műanyagcsövön, és azzal együtt belehelyezte az árokba. Így Fickó-mentes lett a cső.

Ismét elindult a víz, a kis kutya érdeklődve nézte, vajon hova bújik el az iménti mozgó, feszülő cső, aztán belenyugodott: nincs.

Közben Cili kipróbálta a lánc adta távolságot, a macska próbálkozásaira a mamák mosolyogva pillantgattak oldalra; egészen való-

színűtlen, és nevetésre ingerlő volt, ahogy a cica ízlelgette a korlátaiban is megváltozott teret. Cili valahogy rájött, hogy a kutyák nem jöhetnek be a kertbe, és ez megnyugtatta; mikor néhányszor körbejárt, megszimatozta az elérhető növényeket, a földet, keresett egy laza felületű részt, gödröt kapart.

Józsi visszament a kertbe, látva a macskát, felnevetett: jobb, mint az alom? – kérdezte Cilit, de az nem mondott semmit, épp bekaparta az előbbi, de most már nedves gödröcskét. Pofiján mutatkozott némi sértődött távolságtartás; már itt sem lehet egyedül a macska az intim dolgaival – mintha teljesen ezt mondta volna a mozdulata, és morcos képe.

Később hagyta magát cicickezés közben vezetni, de csak egészen kicsit, mert olyan szokatlan volt a kint; egyszerre el kéne futni, és rögtön visszazaladni, mert ki tudja, mi van az ismeretlenben, és egyszerre le kéne sunnyadni, mozdulatlanul, ugyanakkor járni, megpróbálni meddig enged ez a halkan neszező valami, ami nem megy sehova a nyakából.

Bemenet Józsi a hóna aláfogta, ahogy Mama mondta, úgy a hóna alá csapta Cilit, mint egy pulóvert. A cica nem bánta. Az udvarban a kutyák már rá se hederítettek. Az előszobában a fogasra került a lánc, a cica várt egy kicsit, hogy vajon most szabadon mehet-e, aztán nekiiramodott és meg sem állt a konyháig.

Ezen az estén a macskának fontos ülni valója volt a konyhában, összetekeredve feküdt a radiátor tetején lévő rongyán, mintha azon tűnődne, hogyan esett meg vele, hogy kutyamód kapott pórázt. De az is lehet, hogy csak elfáradt, és nem gondolt semmire.

Esős napok jöttek, szóba sem jöhetett, hogy Cilit ismét kivigyék. A kutyák behúzódtak az eresz alá, Hektor legszívesebben az ajtó előtt ült, olyan szorosan, hogy alig lehetett tőle kinyitni. Mikor éjszaka vakaródzott a hátsó lábával, egész ütemnyi dörömbölést hallatott, úgy mint télen. Aki csak kilépett, rögtön megjegyezte: vidd innen a nagy hátuljad! Olyan nehéz vagy, nem bírom kinyitni az ajtót! – mire az eb kelletlenül arrébb lépett, de mihelyt a gazdák valamelyike is túlhaladt a vitatott területen, azonnal visszafeküdt.

Fickó gyakran bújt Hektor mellé, szeles időben meg-megborzongott, és hálásan pillogott fel nagy barátjára, aki látszólag meg sem érezte a hideget.

Viritott a kökény a patak túloldalán, fehér szirmai, mint valami felhő, úgy övezték a bokrokat. Szép látvány volt.

– Majd eláll! Mikor a kökény virágzik, mindig ilyen hidegre fordul a tavasz – mondogatta Mama, aki gyakran üldögélt a kisszobában, vagy a konyhában, amelyek ablakából látni lehetett a kertet.

Eső ide, hűvös oda, a növények megállíthatatlanul tették a dolgukat, nyitották a duzzadó rügyeket, sorban virágba borult a kert, a cseresznyék, meggyek, szilvák, almák szirmai tobzódva ontották édes tavaszi illatukat. Ahogy múltak a napok, a fák egyenként kezdték hullatni a szirmokat, egy-egy szélrohamra fehér fátyolként suhantak a levegőben, maguk mögött hagyva a még szinte láthatatlan kicsi termést.

Mama egy napsütések koradélutánon átsétált a szomszéd utcába Margitkához. Becsengetett, és hosszan várt, míg a másik néni kijött a kapuba.

Nyílt a széles kiskapuszárny, nem is volt ennek az udvarnak más kapuja, csak ez a szélesen nyíló egy-kapu, ami mellett kőkerítés magasodott, és a szomszéd ház fala, meg a keskeny járda közt növények megszámlálhatatlan sokasága tobzódott. Borostyán futotta be a másik ház tűzfalát, felfutva egészen a cserepek magasságáig; alatta árnyliliomok, varjúhájak, rózsák, tátikák, épp a földből kibújó büdöskék, gyűszűvirágok, őszirózsák; fakadó klemátiszok, mik igyekeztek befenni hajtásaikat a borostyánok közé; meg még számtalan megnevezhetetlen növény.

Margitka örömmel fogadta a látogatót, a két öregasszony arcon csókolta egymást. Mama rácsodálkozott a kertre, ami most is olyan dús és változatos volt, mint évekkal ez előtt. Lassan lépkedtek a terasz lépcsőjéig. A lépcsők szélén cserepes virágok sokasága vette át, vagy folytatta a kerti virágok dús kavalkádját.

Margitka ment előre, nyitotta az ajtót.

– A hátamon viszem a kedves vendéget – mondta mosolyogva, és arrébb küldte botjával az ajtóban ólálkodó macskákat, akik azt hitték, nekik nyílt ki a bejárat, de ezzel a gazdasszonyuk nem értett egyet, és kiebrudalta őket a külső és belső ajtó közt lévő széles küszöbről.

Az előszoba, vagy ha úgy tetszik a nappali, vagy veranda – bár ez duplaszárnyas nagy ablakokkal ellátott helyiség inkább szoba volt, nem olyan hagyományos kisablakszemes, egyrétegű üveges, amin telente csorog a lecsapódó pára, és ablakai átengedik a hideget – ez a parkettás, kertre néző, csupa ablak szoba, nádfonatú székeivel, és asztalával, rengeteg virágával, mintha vitte volna tovább, be az

épületbe a kinti gazdag pompát, amit csak növények képesek mutatni.

Margitka beljebb tessékelte Mamát, aki szívesebben maradt volna az előszobában, de hát engednie kellett az invitálásnak.

A szoba kényelmes fotelekkel várta az érkezőket. Margitka leemelte a süteményes üvegedény tetejét, és közelebb tolta a vendéghez.

– Takarni kell. Ezek a cicák... – és valóban, megmozdult valami, aztán még több valami, és egyenként elősorakoztak a kedvencek, a szobában lakó macska-nép.

– Az hittem, már elfeledkezett róla, hogy megígérte a látogatást – mondta Margitka, és várta, hogy Mama megnyugtassa ennek az ellenkezőjéről.

Miközben beszélt, a falon lévő órára pillantott.

– Késik a gyors – Mama tudomásul vette a megjegyzést, nem szólt rá semmit. Ha Margitka azt mondja, hogy a vonat késik, akkor az késik. Mert a vendéglátó évtizedekig dolgozott a pályaudvar pénztárában, és beleivódtak gondolataiba a menetidők.

– Nagy cselekedetre szánom el magamat. Maga talán megérti, de itt ezeknek, – fejével a szomszédok felé intett – minek is mondanám. Haza fogom hozni a bátyámat.

Hallgattak egy sort. Mama emlékezett a Margitka bátyjára, aki nagydarab, dolgos ember volt, évek óta nem látta itt senki. Valahova messzire vitte a sorsa.

– Egyedül maradt. Aztán én is csak a szoba sarkait számolom itt. Ketten mégis könnyebb lesz. Nem leszünk egyedül.

Mama felsóhajtott a hallottakon.

– Tudom én, tudom – folytatta Margitka. – meg kell szokni egymást. De hát ez a szülőházunk. Tán össze is veszünk néha, de mégis, nem leszek egyedül. Ő meg olyan ügyetlen a háztartásban...

– Régen... együtt laktak a családok. Az volt a nyugodt, a biztonságos – bólogatott Mama.

– Szeretem ezeket a jószágokat, – az egyik macska épp az aszszony lábához dörgölődött, az lenyúlt hozzá, és végigsimította a hátát. – de azért inkább a testvéremről gondoskodnék szívesebben.

Ezen mosolyogtak egy darabig, hiszen mindkettőjüknek eszébe jutott a közelben lakó két, magányos idős asszony, akiknek falkányi kutyájuk volt, és azokat az ebeket úgy becézték, úgy gondozták, ahogy talán a gyerekeiket sem. Mama szilárdul hitte, hogy sokkal jobbat tenne, ha a sok kutya helyett inkább egy gyereket nevelné-

nek, ám azt is tudta, hogy mért a kutya, a macska a kedvence, és elválaszthatatlan társa ezeknek az embereknek. És nemcsak ezeknek. Sok másnak, aki egyedül él.

Hiszen a kedvenc nem beszél vissza, kimondhatatlanul tűri és éli végig a gazda minden cselekedetét, panaszra nincs szava. Emberi szava nincsen. Aztán, ha végleg megunják, akkor el lehet ajándékozni, rosszabb esetben elaltatni. Mindez az emberkölyökkel másként van. Az bajosabb. Ott nem lehet azt mondani: köszönöm, de én nem illet akartam, kérek egy másikat.

– Mikor a legidősebb bátyám megözvegyült, gyerekük nem volt, ő is hazaköltözött. Volt hova. Kétrendbeli volt a ház. A hátsó szobakonyhásban szépen elfért. Az öcsénk jól járt, állandóan volt valaki a portán. Persze azért néha összezördültek.

Bólogattak, mint aki mindent tud ezekről a dolgokról. Aztán Mama kezdett beszélni.

– Úgy döntöttünk a lányommal, hogy ősszel befizetjük a gázt. Nem lehet a végtelenségig kézzel fűteni. Hiába van kazán, radiátor, ha nincs aki fűtsön... Ha legyengülök, vagy nem leszek, jöhetnek haza a hideg házra – hallgatott egy kicsit, majd folytatta. – Tudja, ha a mi időnkben lett volna ennyi technikai csoda! A fél életünk arra ment el, hogy a háztartásban minden jól menjen. Ez a fűtés! Ez meg egy egész embert igénybe vesz telente.

– Látja, ezért vettem én villanykályhát, mikor forgalomba jött, meg mikor a villanyosok megengedték, hogy ebben az utcában is be lehet kötni, rögtön átálltam erre a fűtésre – mutatott Margitka az ablak alatt álló hatalmas szögletes melegítő alkatlatosságra. – Sokba kerül. De nem bírtam én már akkor sem a cipekedést. Folyton ki-be a tüzelőt, a hamut. Csak fizessék be azt a fejlesztést, és álljanak rá mielőbb, amikor csak lehet!

– Bizakodunk... Csak hát, ennek a lánynak is jó lenne már egy állandó munkahely. Nyár végére lesz – s magában hozzágondolta, lesz, ha lesz, ha ez is nem csak ígéret marad.

Margitka kihúzta a sötétítő függönyöket, egészen az ablak széléig, még a csipkét is oldalra csapta, a szobában nagyobb lett a fény.

Az ablakban hatalmas karácsonyi kaktusz hozta lilásrózsaszín virágait, mintha nem nyár, hanem karácsony közeledne.

– Megkérdeném, ha nem haragszik. Már bizony jó néhány éve egyedül él ez a fiatalasszony. Nincs valami rendes ember körülötte, akivel... – Margitka elhagyta a mondat további részét, mert látta a másik asszony arckifejezésén, hogy erről nem kéne beszélni.

Ismét kínálta a süteményt, és a falatok majszolása közben elmúlt az iménti kellemetlennek induló gondolat hatása.

– Megöregedtünk. Olyan gyorsan elszálltak az évek... anyám egyre biztatott: menj férjhez! Mint a nővéreid. Nézd, milyen szép családjuk van! – Margitka nézte a virágokat, az ablakon át a ház előtt fakadó akácot. – Mindig megláttam valamit, ami miatt inkább lemondtam a házasságról. A nővéreim életét, a rengeteg munkát, amit egyedül végeztek, a számtalan ostoba vitát, a sok csalódást.

Mama bólogatva hallgatott.

– Az utolsó, aki egy fél évig a vőlegényem volt, nagyon kedves embernek látszott. Aztán egyszer csak azt vettem észre, és egyre gyakrabban vettem észre, ahogy közeledett az esküvőnk napja: nem figyel rám, lényegtelen, amit beszélek. A vége felé pedig olyan természetesen ment ki előttem az ajtón, mintha ez lenne a normális – megfordult, a háta mögül világított a nap, alakja lágy lett, felelevenedett benne az ifjúság, arcát fiatalabbra csalta a fény.

Mamának eszébe jutott erről a fényhatásról, amikor Mami, még gimnazista korában mutatta neki a filmesztétika könyvében a fényképezésről, filmezésről leírt trükköket. ez hát az a bizonyos lágy fény. Milyen szép lett benne Margitka, egészen visszafiatalodott, mintha húsz évvel is fiatalabb lenne...

– Annyira megdühödött, mikor megmondtam neki, hogy nekünk nem lesz esküvőnk! – beszélt tovább Margitka, s felnevetett, és visszaült a fotelbe, a nap erősen rávilágított, arcának minden ráncát kiemelte, az időt visszazökkentve a jelenbe – Így maradtam én egyedül. Meg sem bántam. Egyedül vagyok, de az, amit ezek a fiatalok összehordanak a magányról, azt én nem tudom, hogy mi az. Mindig volt dolgom, állandóan gondolok valamire, még most is. Olvasok, zenét hallgatok, fejtem ezeket a rejtvényeket Mintha saját magammal versenyeznék, hogy egy-egy új keresztrejtvényt mennyi idő alatt fejtek meg. Amit bírok, alakítok a kertben, aztán gyönyörködök benne. Ezekben a macskákban. Ugye milyen bolondos öregasszony vagyok?

– Mindannyian öregasszonyok lettünk. Maga viszont egy cseppet sem bolond, még csak nem is bolondos.

Margitka közelebb tolta a süteménye tálat, erre a kínálásra Mama ismét vett egy szeletet. Lassan eszegetett. A másik öregasszony emlékei benne is kinyitottak számtalan régi történetet.

– Az meg igaz, bár erről sem szokás beszélni, hogy a házasságok, azok bizony nem a legboldogabbak. Illik azt mondani, hogy az. A

valóság meg... Mi negyven évig éltünk az együtt urammal. Visszagondolva, jó éltünk. Azért mégis van számtalan pillanat, annyi hang, mozdulat, ami még most is rossz emlékeket idéz fel. Szegény uram, vajon ő mit is mondana, ha most erről beszélhetne? Persze az egész, úgy az egész jó volt.

Margitka érdeklődve hallgatott.

– Erről nem illik beszélni. Tudja, úgy van ez, kinek-kinek mit hoz az élet. Az egyik unokahúgunk nem ment férjhez, olyan sok nehézsége van, mégis derűs. Néhanap jól kisírja magát, de ez akkor is így lehetne, ha népes családja volna. Azt szokta mondani: úgy van jól, ahogy van. Igaza van. Változtatni elég keveset lehet.

– Hazajön a bátyám. Talán nem kéne. Nem tudom, hogy valóban így lesz-e jó. Egy testvér is tud annyit morogni, mint egy férj. Egy biztos, a macskákkal nem lesz baj, neki is van kettő, lehet, magával hozza azokat is... majd mondogathatják, hogy macskabolondok vagyunk – ezen nevetett egy kicsit.

– Csak két macskát hoz? – mindketten nevettek.

Zoli azzal állított haza, hogy nagy újságot hallott. Mama letette a horgolást, és várta, hogy a fiú elbeszélje azt a nagy újságot, de hallgatott. Este, vacsorakor, mikor mindannyian együtt ültek a konyhában az asztal körül, váratlanul hozzáfogott, hogy elmondja a délutáni nagy újságot.

– Na, öcsém, – fordult Józsi felé. – eztán más világ lesz! Ma hallottam, hogy hamarosan a bicikliseknek is bukósisakot kell hordani.

– Frászt! – összegezte Józsi a felháborító hír hallatán az érzéseit.

– Bukósisak? – kérdezte Mama. – Eddig még ilyen ostobaságot nem hallottam. Az én fiatalságomban is sokan bicikliztek, meg azóta is, de hogy motoros sisak a biciklisnek?

– A versenykerékpárosoknak, és a montisoknak. Mennek azok néha ötven-hatvannal – tette hozzá Mami, aki sóhajtott egy nagyot a bukósisak hallatán. – Még valami, amit a kerékpározó gyerekek szülei megvehetnek, aztán vagy lesz haszna, vagy nem. Az egész gyereket nem burkolhatják páncélba.

– Akkor rendszám is kell. Ha van sisak, hol a rendszám? – nevetett Józsi. – Képzeljétek el, teljesen olyan a bicajos, mint egy motoros. Légszennyezés-mentes motoros. Ha csak a fejét látom az ablakpárkány felett, akkor egy magasított motoron megy valaki.

– Ez komoly! Valóban meg kéne gondolni ezt a rendszámtábla ügyet. Mielőtt még valakinek eszébe jut. És persze szabadalomként bejegyeztetni. Tudjátok, még mielőtt másnak eszébe jut – nevetett fel Zoli. – Képzeljétek csak el! Ha mindennek rendszáma, kódszáma, minőségi száma kell, hogy legyen, mért ne lehetne az a bicikliseknek is. Bicikli-rendszámtábla.

– Az, gyermekem! Meg még kutya-rendszámtábla, macska-rendszámtábla! – szolt bele a beszédbe Mama.

– Ez az! Ez lenne csak a nagy dobás! Képzeljétek el, a kutyák kapnának rendszámtáblát. Hektornak rendszámtáblája lenne! Meg Fickónak is! A macskák ráérnek! – kint, az ablak előtt Hektor felvakkantott, mintha az üvegen át kiszűrődő hangokból értette volna, hogy itt róla beszéltek. – Kapna Hektor, meg általában a kutya rendszámtáblát. Merthogy közlekedik. Soha többet nem lenne kóbor kutya, nem kéne keresni azt az ebadta kutyát, és a kutya még kutyább gazdáját, hogy hova tartoznak. Csak rá kéne pillantani a kutya rendszámtáblájára, és máris látszana, minden, ami kell.

Józsi bólogatva, nevetve hallgatta a bátyját.

– Azt is mutatni kell akkor annak a táblának, hogy magyar az illető jószág, melyik megyébe, városba, településre szol az illetékesége.

– Csodálatos! Az még szóba sem jött idáig, hogy ezek a szabad kutyapolgárságú kutyák, szóval a mégis kóbor kutyák, szabadon, gazda nélkül kószálhatnak a világban – kapcsolódott bele Mama a beszédbe.

– De ha lesz rendszámtáblájuk! Képzeljétek csak el! – Zoli elemében volt, annyira vidámnak találta ezt a rendszámtábla dolgot, hogy fantáziájában egyre előbbre haladt a kutyarendszámtábla ügye. – Könnyű lesz őket megkülönböztetni. Hisz mindenki láthatja, –

– Csak a kutya nem látja – szol közbe Józsi.

– amit látnia kell.

– Nem egyszerű ez a kérdés. Arra gondoltatok már, hogy aztán még mi következhet? – kérdezte Mami. – Például, hogy nem úgy van az, hogy csak legyen a kutyáknak megkülönböztető jelzése, és ezt a gazdák maguk fogják kitalálni. Az is felmerülhet, hogy a pedigréseket, a gazdag korcsokat műholdas megfigyelő rendszer követi, ha mégis kóborlásba esnének.

– Szerelmi kóborlásba, baráti kóborlásba, csavargó kóborlásba, és kóbor kóborlásba. – sorolta Józsi.

– Micsoda fejlődés! – kacagott Mama. – A kutyaszer vízzel meg mi lesz? Ha ilyen nagy fejlődés várható, akkor kutyaszer víz is kell! Mennyi új munkahely! Odaviszik időszakos vizsgálatokra a dögöket. Bocsánat! Az ebeket.

– Hogy megbizonyosodjanak róla, valóban kiérdemlik a rendszámot viselő kutya címet. Működik a beljük helyezett követő szupertechnika, kifogástalan a rendszám vizuális minősége – míg Mami ezeket mondta, Hektor feltette a két mellső lábát az ablak külső párkányára, és értelmes képet vágva valami elnyújtott nyüszítés és ugatás közti hangot hallatott. – Téged is Hektor! – szól ki hozzá Mami az ablakon át, mire a kutya felemelte a fél fülét és várakozva tovább nézett. – Meg fogják vizsgálni, milyen az ugatás, a testtartás, a bokornál, fánál, a legújabb spéci szaggal átítatott lefolyóluknál a láb felemelése bizonyos szükséghelyzetekben. Aztán, ha kipi-siled az udvaron a rózsákat, bevonják a rendszámtáblát!

– Nagy ugatás, szűkülés, meg miegyebek lesznek ezeken az időszakos vizsgálatokon – mondta tovább Zoli. – Sikk lesz ilyen drága helyekre hordani a kutyaikat. Státusszimbólum lesz belőle.

– Szegény kutyák! – sóhajtott Mama, amennyire az ismét felfelbuggyanó nevetéstől sóhajtani tudott. – Mi lesz itt még, ha az eb nem csak arra jó, hogy őrizze a házat. A gyerekek kutyája legyen.

– Ali pár év, és a régi szokásoknak vége! Azért kell a kutya, hogy különlegesen gondoskodjanak róla. Ne csak úgy éljen bele a világba. Vége a régi mítosznak, el lehet felejtetni azt az állítólagos „ember legjobb barátja” történetet. Félre a Kipling-mesékkel! Vagy fel kell újítani őket! Kiegészíteni!

– Pedig a mese szerint a kutya az ember első barátja.

– Épp ezért, a mesén túl, nem maradhatnak ki az ebek a fejlődésből. Hiszen a fejlődés megállíthatatlan. Az embernek gondoskodnia kell legősibb barátjáról és védelmezőjéről. Nem hagyhatja ki semmi olyan vívmányból, ami a kutyára vonatkozhat.

– Ámbár ezt gyakorta megteszi saját ivadékaival – mondta Mami.

– Közel az áhitott jövő! – ezt Zoli lassan, ünnepélyesen mondta. – Rendszámtábla, műholdas követő! Micsoda történelmi fejlődés!

– Sokára lesz ez még, ha lesz.! Hál’ Istennek! – nevetett Mama.

– Meddig? – kérdezte Józsi.

Egy kis csend következett.

– És mi lesz a macskarendszámtáblával? – érdeklődött tovább Mama. – A macskák jogaival?

– Arra még várni kell! – Zoli nem bírta tovább, annyira nevetett, alig bírta folytatni. – Erre az egészre várni kell! A fejlődés azonban nem áll meg. A kutyák fejlődése sem állhat meg. Tudod, Mamikám.

Józsi bosszús volt a kutyák ilyenén fejlődésmenetétől, azon gondolkodott, hogy mit kérdezhetne a Cilik ügyében, még ha tréfa is ez az egész.

– Statisztikai felmérést kell készíteni. Felvenni minden adatot, külön kutya-módszertani jövő-pszichológiát alapítva – javasolta Mami.

– Mit szólnának ehhez a kutyák? Hektor mit szólsz hozzá? – kérdezte Mama. – Jöhet a kiugatott kutyavilág?

Hektor meg, mintha értette volna a benti beszédben, a sok nevetésben, hogy ott ezek egészen másról beszélnek, mint amit mondanak, távolabb ment az ablaktól. Valami kinti, a telken túli dologra figyelt, aztán hangosan, elnyújtott, vonyító hangot hallatott, egy végtelen hosszú „jaj nekem” vaúúúúúúúúúúút kiáltott bele a világba.

Esténként neszezve keresgélt a kertben a pince oldalában lakó sүн, olyan halkán járt, hogy emberi fül meg nem hallhatta. A kutyák leszoktak a folytonos ugatozásról, mikor a tüskés megjelent a kerítés másik oldalán. Az meg, jól tudta, az ebek nem mehetnek át a vaspálcás kerítésen; beleszimatolt a levegőbe és megnyugodva járta tovább útjait, csak a szokott két kutya van itthon, semmi új, semmi veszélyes idegen. A tuják alatt keresgélt az avarban, és a sarjadó vetemény közt is gyakran körülnézett; bekapott az idén a kertbe a lófereg, meleg estéken, párás, enyhe hajnalokon kimerészkedett ujjnyi likaiból, bő étket kínálva a sүн nagy örömeire. Nappalra behúzódott üregébe, amit Mami az idén is megerősített levágott vadrózsa és szilvafa gallyakkal, nehogy a kertbe be-beszaladó kutyák, vagy a kerítés túloldaláról igen ritkán bejövő idegen ebek megzavarják.

Ahogy melegedtek az esték, Mama egyre gyakrabban üldögélt a teraszon, hallgatva a tavaszi madárdalt, nagyokat lélegezve a kert illatából. Cilit kivitte magával, eleinte a kosárban, aztán pórázon; ezen a pórázos kihordáson ismét és ismét nevetethetnékje volt. A macska jól tűrte a kijárás, esténként odaült a kijárat ajtó elé, és várta, hátha Mama ma is kimegy, és akkor neki is kinyílik a világ.

Mama elunta a pórázt, ölbe fogta a cicát, beletéve a kötényébe, később már csak kézben tartva lépett ki vele az udvarra. A kutyák

észre sem vették a nyávogót. Mama szerette volna kiszokatni Cilit, legalább annyira, hogy az udvaron járkáljon, kint végezze el a napi dolgát. Ez szépen alakult. A cica ült a Mama ölében, néha lekéredzkedett a teraszra, álldogált, vagy összegömbölyödve lefeküdt a napra. Hektor oda-odament, megszaglászta, a macska felpislantott, de a fújás, morgás elmaradt valahol az időben. Fickó meg gyakran lehevert a cica mellé, mintha így lett volna ez, amióta csak a macsak itt lakik.

Józsi eleinte aggódott a cica miatt, de a kezdeti nagy macskázás alább hagyott, így hát hagyta, hogy Mama, aki egyébként is helyet- te rendezte a Cili dolgait, tegyen, ahogy akar. Mert bizony az alom- csere, a macskaedények tisztítása a fiúnak mostanában nem aka- ródzott, és mivel Mama nem tűrte a szagokat, sajnálta Cilit, hogy koszos tányérból egyen; lassan a nagymama fel nem vállat, de még- is elvégzett dolgai közé sorolódott át.

Alkonyodott, amikor a levélsusogós, békahangos csendet ordító- zás, durva, mocskos káromkodás, ajtócsapódás, üvegtörés, és is- meretlen dolgok csattanásának hangja zavarta meg.

Nyitva volt szomszédék spájz- és fürdőszoba ablaka, ahonnét csak úgy dőlt a haragos, durva férfihang, mögötte az asszony is beszélt valamit, ám az ember egyre jobban, egyre fokozódóan üvöl- tött.

Fickó dühöz ugatásba kezdett, a kerítéshez rohant, és úgy uga- tott, mintha betörőt, illetéktelen behatolót kéne elzavarnia. Oda- odarohant Hektorhoz, olyan mozdulatot téve, mint aki biztatja nagy barátját: csinálj már valamit! Szólj te is hozzá! Hát nem hallod mi folyik ott? S meg-meghúzta fogaival Hektor bundáját, hátha így az enged a nógatásnak és segít ugatni. Hektor fülei meg- megrezzentek, beleszimatolt a levegőbe, a hang nem jött közelebb, a szimat viszont megerősítette, hogy a szomszéd többféle ital erős szagát párologtatja ki magából, ezért nem tartotta érdemesnek, hogy hozzászóljon Fickó felháborodott acsarkodásához.

Mama csitította a kis kutyát, mert kíváncsi lett, mi ez a nagy ze- nebona odaát. Ma sokkal nagyobb hangon és a szokottnál is na- gyobb csapkodással ordibált a szomszéd.

Fickó szorgalmasan ugatott, dühösen, morogva, fogvicsorgatva. Mama nem értette, mi történik a másik családnál.

– Fogod be a pofád! – kiáltott rá Fickóra, aki megijedt a váratlan hangos gazdai kiáltástól, és elhallgatott. – Az ember nem ért sem- mit – mondta aztán halkan Mama.

A szomszédban váratlanul nagy csend lett. Mintha elvágták volna a szitkokat, és megállt volna a levegőben az éppen repülésben lévő tárgy, ami zuhanni készült, az még lesett, aztán csend lett.

Fickó gyorsan odaszaladt Mama és Cili mellé, apró fekete szemei cinkosan csillogtak: látod, elugattam ezt a pocsék embert! – mondta a kutya, és leheveredett Mama lábához.

Vagy egy hét múlva, Mama a kerítés külső oldalán nézegette a felnövő liláskék nőszirm bimbókat, amikor befordult a sarkon a szomszédasszony, akiktől az a borzasztó ordibálás hallatszott. Mamában felébredt a gondolat, hogy lehet, hogy ez a fiatalasszony haragszik rá.

– Úgy van az, kedves, hogy én már csak olyan kíváncsi öregasszony vagyok. Mikor az a nagy kiabálás volt maguknál, hát akkor én hallgatózni akartam, de nem lehetett, mert ez a kis jószág anynyira ugatott. Arra kiabáltam, hogy fogja be a pofáját. Aztán a maga ura hallgatott el hirtelen – s míg mondta, zavarában igazítgatta a fejkendője kötését.

– Csak tessék máskor is rákiabálni arra a kis kutyára! – nevetett az asszony. – Elszégyellte magát ez az én emberem, nem is mer hangosan szitkozódni.

Ezzel el lett intézve a dolog, Mama megnyugodott, de azt elhatározta, hogy legközelebb hagyni fogja Fickót ugatni.

*

Mami késett. Józsi elunta a várakozást, be-belépett a lakásba, hogy nem csörög-e a telefon, mikor szól haza Mami, hogy ideje elébe indulni, de hiába várt; semmi. Felült a biciklire, és az anyja elé gurult. Mami épp akkor jött ki az élelmiszerbolt ajtaján, mire a fiú odaért. Felpakolták a szatyrokat a kerékpárra, Józsi tolta hazafelé a nagy bevásárlást.

Túl a hidon, az utcájukban, minden kert gondosan meg volt művelve; virítottak a korai tulipánok, nárciszok, az orgona hegyén megjelentek a bimbókezdemények. Ünnap előtti rend volt az utcácskában, néhol nyitva voltak az ablakok, és mindenféle jó szagú ételillat áradt kifelé.

Fickó acsarkodása hallatszott, és ahogy a kapuhoz közeledtek, látták, hogy a kicsi eb mérgesen, követelődzve ugrálja körül a hatalmas németjuhász kutyát. Hektor néha odébb ment, és visszaheveredett a földre, de a kicsi nem bírt magával, egyre csak kiabált neki. Emberi ésszel azt lehetett hinni, Fickó valamire biztatja Hektort, és szidja, mint egy rossz testvér, ócsárolja, követeli, hogy te-

gyen már valamit. Oda-odarohant a kapuhoz, beleszimatolt a levegőbe, aztán tovább morgott, acsargott, néha belekapva Hektor bundájába.

Mire Józsi és Mami a kapuhoz értek, kijött Mama is a nagy kutya-cirkuszra, és botjával néhányat a kiskutya felé suhintott a levegőben, de az nem vette komolyan a figyelmeztetést.

– Te Fickó! Hagyd abba! Mars a helyedre! – kiáltott rá Mami, de az csúnya, villogó tekintettel pillantott az emberre, és morgott, huzakodott tovább.

Hektor feláll, hogy arrébb vonuljon a megbolondult barát mellől, amikor Fickó az előzőeknél nagyobbban kapott bele a nagy kutya oldalába. A mozdulat követhetetlenül gyors volt, Hektor egyszerre kapta fel a levegőbe a kicsit, és közben harapott rajta valamennyit, majd feje lendületével ledobta. Fickó sírva, vonyítva rohant a kutyaólbá, nyalogatta a fogak helyét, mozgásán látszott, hogy valódi nagy baja nem esett.

Józsi lába félig a lépcsőn, félig az udvaron maradt, mivel közben elindult, hogy Fickót elvigye Hektor mellől, de a hirtelen csata megállította, a történetek pedig megijesztették.

– Eszedbe ne jusson közbeavatkozni! – figyelmeztette Mama – Láttam már ilyet, apámnak is mindig két kutyaja volt. Néha azokra is rájött a verekedhetnék, és az erősebbik összeharapta a kisebbet. Bár ezek eddig jól elvoltak. Most is ez a kicsi kezdte, a kisszobából figyelem. Hetek óta kezdkezik a nagyobbikkal. Rossz véged lesz, te kicsi kutya! – mondta az ölban szőrét nyaló Fickónak a nagymama.

Hektor magába figyelt, várt egy kicsit, hogy lesz-e kikapás, de az emberek hangjaiból azt szűrte le, hogy most nem lesz büntetés. Talán emlékezett, amikor még olyan két éves forma ifjú kutya volt, és akkor, a fűben heverő csontjára rálépett Józsi, akinek morogva nekifordult, és egy kicsit, egy egészen kicsit megkapta a gyerek nadrágját – nos, ekkor Mami, aki látta a jelenetet, megkötötte a hatalmas németjuhász-kutyát rövid pórázra, odaparancsolta az akkor még igen kisfiú Józsit, kezében vitte a csontot. A csontot, Józsit egyszerre dörzsölte Hektor orrához, majd olyan hangosan, ahogy csak kiabálni bírt, ráordított a kutyára: nem szabad! S ezt a hangot olyan verés követte, amit Hektor álmaiban sem akar felidézni. Mikor ez néhányszor megismétlődött, és még némi pofán verés is, mert először morogni kezdett az asszonyemberre, akkor Mami elengedte.

Most ez hirtelen felidéződött Hektorban, de ösztöneiben érezte, ez más helyzet.

– Hektor! Nem szabad! – szólt rá Mamai, odahívva a kicsi kutyához, és azt a nagy orra alá tartva többször megismételte a tiltást.

Hektor szemében árnyalatok játszottak, fejét lehajtva elvonult az udvar legtávolabbi sarkában, és egészen magába húzódva feküdt órákig.

Maminak eszébe jutott a nagybácsi, aki azon a régi kutyaveréses napon épp náluk volt, annak a bácsinak a dőbbenete, amint látta, hogy Hektor milyen nagy verést kapott a gyerek miatt. „nem vagy te asszonyból!” – mondta akkor Maminak, aki belefáradt a kutya ütlegetésébe, és dühös volt a bácsikájára, aki inkább a kutya oldalán avatkozott volna be, vagy legalábbis azt támogatta, – volt benne igazság: a gyerek lépett rá a kutya csontjára, de azt nem lehetett megengedni, hogy egy ilyen nagytestű, támadásra, védezésre való kutya a gazdák ellen forduljon.

Az asszony felhívta az állatorvost, hogy most van-e valami teendő ezzel a két kutyával, s közben a valamikor emlékekből áthallatszott az orvos hangja: „Nagyon meg kell büntetni ezt a kutyát. Aztán ha eszébe jutna valakire még csak morogni is a házbeliek közül, hát kérem, akkor bizony el kell altatni, vagy le kell lövetni.”

Az orvos most is tárgyilagos, és Hektor irányában jóindulatú volt.

– Mennyi idős az a kicsi kutya? – kérdezte, majd a válasz után a következőket mondta. – Igen! Ez az! Olyan öt-hat éves korban jön rájuk, hogy át akarják venni a falkavezérséget. Ezért kapkodja a nagyobbikat. Még jó, hogy nem mentek vérre. Tessék elkészülni rá, ha a nagy úgy harapja meg, hogy megérzi a vérét, akkor meg is fogja ölni.

– Ó! Ez borzasztó! – ijedt meg Mami.

– Nem biztos. De fel kell készülni rá. Emberrel talán nem tenné, de kutyával biztosan. Benne van a vérében. Nem szabad közbeavatkozni, mert még megharapja valamelyiküket. Jó lenne azt a kicsi kutyát valahova elzárni, vagy ha van hátsó udvar, odatenni.

Cili az ablakból látta a kutyaharcot, hátán felállt a szőr, megrémült, és elbújt a nagyszobába az ágy alá. Napokig egészen magával volt elfoglalva, nem jött a hívásra, s csak az jelezte, hogy nincs semmi baja, hogy az ennivalója rendszeresen elfogyott a tálkájából.

Mama látva a cica visszavonulását, meg-megmosolyogta; s mikor a kosárból kisodródó horgolócérna sem tudta előcsalogatni a

macskát egy kis játékra, a nagymama sóhajtvá gondolt rá: ez a cica az ijedelem óta tartózkodóbb lett. Majd csak lesz törleszkedő, megint.

Aggodalmakkal telt a húsvét, de a két eb látszólag békében élt tovább a közös területen.

Vagy két hét múlva, mikor Fickó sérülései meggyógyultak, ismét a szokott vidám csaholással rohant a kapura, s úgy látszott, tanult valamit a történetekből. Hektor a szokott módján őrizte a házat és a gazdákat, ereje fölényének tudatában lehetett, de nem bántotta a kicsi kutyát. Egymás mellé nem feküdtek, mint annak előtte, de nem is ugrottak össze.

Cili viszont gyakran egészen hűtlennek, sőt csapodárnak kezdett mutatkozni. Egy odadörzsölődzés, egy dorombolás sem jutott senkinek a gazdái közül, de bezzeg mikor eljött Marcsi, vagy Nénje, azoknak rögtön felugrott az ölébe, és kis fejcskáját odanyomva az oldalukhoz, törleszkedett, simult, dorombolt.

– Ejnye! Te cica! – mondta Nénje. – Menj szépen a dolgodra! Csupa szőr lesz tőled a ruhám.

Cili, mivel az ölből le lett téve a padóra, és látta, hogy oda nem mehet vissza, a néni lábánál ismételtette az előző hízelgést, és körbe-körbejárta a nénikét, a dorombolást egy pillanatra sem hagyva abba.

– Az én uram nem szerette a macskát a házban – mondta egyszer Nénje, aztán egy egész emléksort idézett fel a valamikori macskájukról. – Na, ezt már mondtam. De mikor kaptunk egy cicát, azt úgy megszerette, hogy vasárnaponként együtt olvasták az újságot. A macska felült a vállára, és hátul a nyaka körül elnyújtózott. A végén már várta, mikor jön haza munkából, aztán úgy tett, mintha sem én, sem a gyerek nem adott volna neki enni egész nap. Hiába volt tele a tányérja, ott ült, és nézett bele az uram szájába, ahogy az evett. Akkor lett szokás, hogy a jóllakott macskát kitettük egy kicsit az udvarra szellőzni, mert bosszantó volt, hogy ha nem is kéreget, de enni vár, holott tele a tányérja. Meg a gyomra is. Néha meg kellett fürdetni, olyan csatakosan került elő. Eleinte nagyon tiltakozott, aztán szinte megszokta, hogy lehet gyorsan tisztának lenni.

Józsit érdekelte a történet, de Cilire csipetnyi haraggal nézett, mert az a hűtlenség jeleit tovább mutatta.

– Ha legközelebb felbiciklizel hozzám, hozd el a cicát! – javasolta Nénje. – Úgyis kell valaki, aki gondját viseli, ha nyáron egyszerre mentek el valahova.

– Arra az egy-két napra! Akkor el kell lennie egyedül, kap enni-valót, vizet. Tudod, húgom, hogy itt mindig van itthon valaki.

– Jó, jó. Emlékezz csak vissza, mikor annak idején elmentünk nyaralni, a mi macskánk itt nyaralt nálatok.

– Persze, persze... – dűnnyögte Mama, mert nem akarta mondani, hogy a cicának dehogy is volt az nyaralás! Hiszen nem ismerte a környéket, kiengedni nem merték, el ne vesszen, így hát egy üres, nagy nyúlketrecben volt kénytelen megvárni, míg a gazdái hazajönnek. Azért kibírta. Enni is kapott, jókat, sok csirke- meg nyúl-vágás volt akkoriban, s a nyers, friss hús talán megvigasztalta valamennyire. Milyen régen volt...

Mama és Nénje fél délutánokat el voltak foglalva, hogy régi horgolásmintákat, elkopott, de még nagyanyáktól örökölt hímzések mintáit átrajzolják.

Mama inkább a recehorgolás mintáinak átrajzolását választotta. Józsi beszerezte neki az írószerboltból az aprókockás, a négyzetrácsos papírt. A kocka, vagyis a négyzetrács túl nagy volt. A motívum fele se fért rá, ha meg összeragasztottak néhány lapot, akkor túl nagy lett. Végül Mami segített megoldani a dolgot, elvitt egy lapot, és fénymásolóban lekicsinyíttette, akkorára, amilyen kellet, és ebből a méretükből egy kötegre valót hozott a mamáknak.

Nénje jobban szerette a hímzést, és virtuóz módon kiegészítette a rosszul látható részleteket. Gyönyörködve nézte, mikor kibontakoztak a szirmok, indák. Aztán vékony zsírpapírfajtát fektetett a ceruzarajt fölé, a széleket összetűzte, és hozzáfogott, hogy elkészítse a szúrt-sablont. A környéken ő volt ennek a nagy mestere, az utóbbi években viszont, ahogy gyengült a látása, egyre kevesebbet készített ezekből a mintákból. Most viszont szemüvegeit cserélgetve, néha két régit egymásra rakva is, de szurkált, hogy a régi, talán déd- vagy szépnagymamai minta ismét elkészüljön.

Mami várakozással figyelte a testvérek összedolgozását. A kamrában még volt egy kis maradék a kézimunka előnyomásához szükséges festékből. Ennek az összetételét náluk a nők mind ismerték, s ha kellet, hát gyorsan főztek egy kid drukkoló-festéket.

Nénje nem győzött szabadkozni az ismerősöknek: Jaj drágáim! A látásom nem a régi. Már nem vállalom illet még e legjobb barátnő-

imnek sem... – s vékony ívű száján szomorú mosollyal igyekezett háritani a kívánságokat.

Az ismerősök, és az ismerősök ismerősei ezt nehezen vették tudomásul, hiszen Nénjének volt talán a környéken a legnagyobb mintagyűjteménye. Valamikor az ötvenes évek elején kezdte el, akkor mutatta meg neki egy idős barátnője a szűrt-sablon készítésének csínját-bínját, a festék készítését. Külön mappákban tartja azóta is, a tájegységek szerinti mintákat, és van olyan, amiket nagy becsben tart, ezek alapján varrt egyet-egyet minden kedves unokahúgának, majd a menyeeinek egy valódi terítőt, díszpárnát; olyan anyagra és olyan fonállal, ami ahhoz eredetileg kellett.

Nénje mostanában gyakran emlegeti, majd ha ő meghal, akkor csakis Mami kaphatja meg ezeket a sablonokat, mert neki van szánva, ő szeret ilyenekkel foglalkozni. Ennek az emlegetésnek az lett a vége, hogy a régi ismerősök kezdtek próbálkozni, hátha Mami már most átvenné a barátságból való kézimunkanyomást a nénikétől.

Maminak ehhez nem sok kedve volt, hiszen a kedves nénikének nemcsak a kézimunkaminta lenyomat kellett, hanem órákig, néha fél napig tartó beülés is egy kis beszélgetésre. Erre neki nem volt ideje, de azért nem háritotta el mereven Nénje jövőbeli ajánlatát; tudta, rengeteg idő és türelem kellett annak a mintakészletnek a létrehozására, vonzódott is az effélékhez; a jelen azonban állandó munkát és rendszeres elfoglaltságot követelt meg, ahol szó sem lehetett ilyesfajta kitérőkről. Ahányszor csak szóba jött ez a hagyatékozás, azzal háritotta el, hogy Nénje még nagyon jó egészséggben van, és az a valamikor csak legyen minél későbbi. Ezen aztán általában meg is békültek, a nénike örült, hogy unokahúga még hosszú években gondolkodik öfelőle, a hűg meg egy időre elhárította a feladatot. Maminak azért felmerül a gondolataiban, főleg azokon a napokon, amikor megint nem jött össze a kedvezőnek látszó munkahely, hogy talán egy kis üzletben kéne folytatni, amit a nénikéje elkezdett, de ezek a fellobbanások aztán visszaterelődtek a hétköznapiak realitásihoz, főleg akkor, amikor végre megtalálta az időben és pénzben is megfelelő munkahelyet.

Józsi fülében azért megtapadtak Nénje szavai, s amit tehetett, elvitte magával Cilit, a macska először rémüldözve élte túl ezeket az utakat. Nénje örült a cicának, s mikor ismétlődővé váltak a látogatások, hozatott Józsival egy szögletes, lavórszerű műanyag edényt,

olyasmit, ami otthon is a macskaalom tartója volt, almot meg macskaeledelt, s mikor mindezek megvoltak, Cili egészen otthonosan kezdte érezni magát a kiruccanások során. Volt, hogy másnapig ott is maradt, vagyis Józsi egyszerűen elfelejtette hazavinni.

– Jaj, te gyerek! – mondta ilyenkor mama – Hogy lehet elfelejteni a cicáról? – és egyre jobban látszott, hogy Józsit már nem izgatja annyira a macska, s egyre kevesebbet jutott eszébe, hogy enni, inni, almot kell adni neki. Ez a feladat átcsúszott a nagyok hatáskörébe, kik elunták a gyerek figyelmeztetgetését, és ellátták a cica körüli szükséges teendőket.

Így van ez sokszor, másutt is.

Cili főleg Mamát tekintette gazdájának, és ezt gyakori ölbe ülés-sel, dorombolással ki is fejezte, a Mama szólongatásának engedelmeskedett, és mikor az öregasszony szunyókált, odafeküdt a lábához a díványra, ha olvasott, vagy tévét nézett, azonnal felkérkedezett az ölébe, mikor meg terítőt horgolt, a lába előtt ülve nézte a fonal ficáncolását, fel-fel pillantva, mintha azt várná, hogy a cérna végén egyszer csak megjeleni valami játék, és akkor lehet mulatni. Annyira ment a dolog, hogy mikor Józsi vissza akarta hódítani a cica barátságát, az semmi módon nem maradt meg az ölében, dorombolásról meg ilyen macskaféle hízelgésről szó sem lehetett. Engedte, hogy a fiú felvegye, de rögtön ki is fejezte szándékát, hogy szabadulni akar a gazdai kézből.

Nénje ablakából egészem más kilátás esett, mint az otthoniból. A főutcai régi ház belső udvarában több lakás volt, mindegyiknek az ezerkilencszázas évek elei stílusú ajtaja, ablaka. A szabad terület közepén egy nagy virágágyás, amiben kanna nyílt, és körülötte nyírott gyep zöldellt.

Cili leste ezt a másféle kintet, meglepődve tapasztalta, hogy ebben az udvarban több macska is lakik, akik előszeretettel használták a kannavirágok tövében lévő földet intimebb dolgaik intézésre. Otthon csak a kert alatt látott néha-néha egy macska-rokont, nem is sejtve, hogy az alvégen a kutyák uralják a terepet, a kint járó macskák léte igen rövid és viszonylagos.

Lassan megismerte a cicák szagmintáit; volt, amelyikkel szívesen barátkozott volna, de volt olyan is, amelyik valami rettentő pince-, vagy padlásbűzt árasztott, mozdulataiban, hangjaiban érezni lehetett, ha ő itt van, a többiek vonuljanak vissza. Ebben az udvarban kutya nem volt.

Ezek a rokonok sok mindent elmondtak a helybeli macskaélet-ről, s az egyik kopott-szürke kandúr érdeklődve nézegetett fel Cili-re, s amint lehetett közölte is vele:

– Te valami úri macska vagy. Érzem rajtad. Egy szál bajuszod sincs letörve. Épek a körmeid, láttam, mikor az imént nyújtózkodtál. A szőröd meg... olyan tökéletes. Gyere ki! Megmutatom a környéket!

Cili mutatta a tiltakozás jelét, mire a másik sértődötten odébb állt, s közben azon tűnődött, hogy mi nincs rendben a Cili körüli szaggal, hiszen mintha szuka macska lenne, vagy mégse?

A többi macska nyugtázta az új kedvenc megjelenését, de nem sokat törődtek vele. Volt köztük valamikori kedvenc, hajdan tiszta fehér, mára piszkos és csatakos, aki mostanra csak udvari macska lett, és fájdalmas emlékeket őrzött róla, mikor öreg gazdasszonya eltűnt valahova, a lakás mostani lakói meg kitették az udvarra. Azóta sem érette, mi történhetett, és egyre várta az öregasszonyt, aki dédelgette, tejjel itatta, de az nem jött. Hiába hizelgett, hiába törleszkedett, senki nem fogadta be a lakásába. Szerencsére a többi macska megtúrta, s nem zavarták el, mikor a lakók által kitett ételmaradékból ő is evett. Sokáig csak akkor osont oda az ételes tálakhoz, mikor se ember, se macska nem volt a közelben.

Egy utcányira volt a kórház, annak udvarán rengeteg elvadult cica lakott, ezek éjszakánként ellátogattak a környező udvarokba, a tetők közelsége az utcák felett biztosította nekik a macska-utat. Ők is másfajta csapatot képviseltek, rendkívül találékonyak, és sokkal agresszívbak voltak, mint bármelyik udvari cica.

Cili elégedetten nyugtázta, hogy ebben a lakásban változatlanul ő a kedvenc, úgy ült a hónapos-rózsa és a vitorlavirág cserepei közt az ablakban, mintha egyedül ő lenne a kedvenc az egész környéken. Ezen az ablakon is volt szűnyogháló, ki nem mehetett. Az ablak párkánya magasan volt, s aki csak elhaladt rajta, megnézte a macskát, mikor Nénje a szobában volt, be is köszönt, és dicsérte, milyen szép cicája van a néninek.

Józsi egyre gyakrabban felejtette Cilit Nénjénél, otthon nem tudta megmagyarázni, hogy minek viszi el, ha aztán hanyatt-homlok elmegy, s a nénikére hagyja a kedvencet. Mami haragudott, és le is szidta ezért.

– Nem azért kellett idehozni, hogy aztán nagyanád etesse, meg nénjéhez hordd vendégségbe. Gondoskodj róla, ha kellett!

Józsi nagyokat hallgatott, mert mostanában épp az akvárium és a halak érdekelték, valahogy szeretne volna elővezetni az ötletet a mamáknak. Arra nem gondolt, hogyan is lesz, ha egy lakásban élnek a cica és a halak. Vagy a teknős.

Cili ma is Nénjénél felejtődött. Mami munka után benézett a nénikéhez, hogy hazavigye a macskát, de hiába csengetett. Cili ült az udvari ablakban, mutatta a barátkozás jeleit, de a néni sehol sem volt.

Talán alszik, gondolat Mami. Na de, ennyire? Vagy valami baja van? S ahogy ott nézelődött, kijött Nénje szomszédasszonya, és halk hangon elsorolta Maminak, hogy délután a néni hirtelen elutazott. Csak egy hétre. Telefonáltak neki, szükség van rá, vigyázni kell valamelyik unokára. Annyira sietett, hogy még az ablakot is elfelejtette becsukni. Igaz, magas ez az ablak, meg szűnyogháló van rajta, de hát amilyen a világ mostanában...

Mami visszament az ablakhoz, Cilihez, az rögtön odanyomta magát a szűnyogháléhoz, és várta, hogy kiveszik. Még dorombolt is.

– Vigyázz a házra Cili! – mondta a macskának az asszony. – Remélem, van vized. Csak kibírod valahogy. Holnap rád nézek, de most aztán várhatsz pár napot.

Otthon Józsi nagy szidást kapott, aztán fogadkozott, hogy ő minden reggel, meg délben felmegy a cicát megnézni.

– Nem mégy te seho! – szolt rá Mama kemény hangon. – Ha már megvan a baj, ne fokozzuk! Így azt hihetik a távolabbi szomszédok, otthon van a húgom. Hiszen csak akkor szokott nála lenni a cica. Ne mászkálj oda, majd anyád benéz délutánonként, ahogy szokta. Talán elég lesz az a macska is, hogy senki ne menjen be. Mert egyebekben, mi az a háló? Egy gyerek is le tudná tépni.

Mami felhívta az unokatestvért, aki megerősítette, megérkezett a nagymama, és adta is rögtön a telefonhoz.

Mami halkán, virágnyelven elmondta, hogy nyitva maradt az ablak. A néni megijedt, de nem szolt semmit, mert nem akarta a gyereket mozgósítani, hogy órákat utazzanak vissza az ablak miatt. Igyekeztek megnyugtatni egymást, hogy nem lesz semmi baj, hiszen azért a szomszédasszony is odafigyel, és aztán kivenné észre ebben a melegben, hogy a néni nincs odahaza, hiszen mindenki bent ül nappal, csak estére mozdulna ki a gyerekesek meg az öregek, mikor csökkel a nap ereje.

Cili unta magát, le-felugrált az ablakpárkányra. Felmérte, milyen ugrás esik a bútorok tetejére. Aztán unalmában megkóstolta a

Nénje metélt- és kockatésztáját, ami gyúrás után a konyhában száradt egy törőlkendőn. Amikor már elege lett az egészből, kipróbálta, milyen íze van a virágok tájában levő víznek; ez nem ízlett, csúnya pofát vágott, de a későbbiekben lemondott erről a kóstolóról. Egy kicsit megrágt a egyik amarillisz levelét, attól másnapra fájt a hasa, de nem állt össze a fejében, hogy az a viráglevéltől van. Határozottan unatkozott.

Éjszakánként nagy élet folyt az udvaron, a nyárvégi macskaudvarlás hangjai zavarták a lakókat; volt aki vizet öntött közéjük, volt aki csak rájuk siccezett, de volt olyan is, aki közibük vágta a seprőt. Cili teljesen izgalomba jött. Ó! Valamikor már értette ezt az éneket! Most is el kéne kezdeni, de valami annyira megakadályozza benne. Nagy ritkán nyávogott egy furcsahangú éneket, aztán menten abba is hagyta. Nem stimmel itt valami. A hang még csak jó lenne. De nincs mögötte elég érzés, és hajtóerő. Ez a szag meg... hol egészen csábító, hol meg taszítóan bűdös. Ki érti ezt?

A nagy miákolás és verekedésig fajuló udvarlás során egyik hajnalban megállt az ablak alatt a múltkori kandúr. Érdeklődve, és szemében különös fénnel nézte Cilit.

– Te mért nem jössz ki? Talán lenézel minket? – egy kis haragféle is látszott a pofiján, és Cili észrevette, hogy a fülén egy friss seb van, s rögtön meg is kérdezte annak eredetét.

– Azok az idegenek. Van köztük egy igen goromba. De megéri. Hidd el! Megéri! Gyere ki egy kicsit! – s amint sorolta, közben elkapta a hév és olyan idétlenül kezdett nyávogni, hogy az az ablak megnyílt, ahol Nénje szomszédasszonya lakott, és egy hatalmas csupor víz és „menj a fenébe, te bűdös dög” kiáltás elriasztotta az ősi éneket torka szakadtából daloló hajnali lovagot.

– Meg is mondom nénémnek, hogy ha ez a cica nem lett volna... Vitézül őrizte az ablakomat – Cili most viszont egészen vitézhez méltatlan módon elkezdett keservesen nyávogni a kosárban. – Mint egy vitéz, mint egy igazi vitéz. Csak most megijedt a kosártól – mondogatta Nénje.

– Ablakvitéz! – jött rá Józsi a megfelelő kifejezésre. Ezen nevetni kellett, a kosárban meg az Ablakvitézzé lett Cili tovább mocorgott, fészkelődött, néha nyávogott egyet, mint aki azt kéri:

– Vigyél már végre haza! A kutya se akar vitéz lenni! Még hogy ilyen nevet akartok nekem kitalálni!

Otthon Mama fogadta a hazatérő gyereket, és az elvitézesezett macskát.

– Képzeld! Ablakvitéz lett a neve!– sorolta Józsi, és ebben a sorolásban az is benne volt, hogy a macsak új nevével akart foglalkozni, és nem, azzal hogy ő hagyta nénjénél Cilit, amiből most kivételesen inkább haszon lett, mint kár, inkább örülni lehetett a dolgok csendes történésének. – Nénje addig mondta, hogy vitézül őrizte a lakást, míg hirtelen eszembe jutott, hogy azért lett ő Cili, mert nem találtunk neki jó macskanevet. Hát ez jó! Annyira jó, hogy még nevetni is kellett tőle, hogy ráillik.

– Bezzeg csak most illik rá. Most, mikor ott ült egy hétig az üres lakás ablakában – válaszolta Mama.

– Persze, persze – Józsi ezt pont olyan hangsúllyal mondta, ahogy Mama szokta, mikor egyet ért valamivel; a nagymama felfigyelt a hanghordozásra és a szóra, s magában mosolyogva nyugtázta: Ezt én is a nagyanyámtól vettem át. Így hát most a kisebbik unokám viszi tovább.

– Nézd csak! – mutatott a macskára Mama. – Ez az Ablakvitéz Cili nem győz örülni az itthonnak! Azért máskor ne vidd el! Ha nénje macskát akar, majd ad neki valamelyik macskatartó szomszédja. De állandóra nem akar. Van ott az udvarban elég.

Ablakvitéz Cili pedig az otthoni alom használata után felült a konyhai radiátoron, lévő rongyára, helyezkedett, de nem találta megfelelőnek ezt a máskor szeretett helyet, bement a Mama szobájába, fel az összevetett dunyhás-párnás ágyra, és addig ügyeskedett, míg a takaró széle alatt bebújt egészen az ágy feléig, ott bevackolta magát, és hozzáfogott, hogy kialudja a vitézzé válás fáradalmait.

Józsi figyelte, hova búvik, s elégedetten hallgatta, hogy a cica álmában sokáig dorombol.

Mama aztán, mikor egyedül volt otthon, felhívta a húgát, és részletesen megbeszélték az utazást, az unokázást, az ablak nyitva hagyását, meg a macska körüli dolgokat.

– Le kell szoktatni ezt a gyereket, hogy ne hordozza magával a városba a cicát, mint egy szatyrot. Főleg arról, hogy elfelejtse, elvitte-e vagy sem. Most legutóbb is, csak estére jutott eszébe. Az anyja igen mérges volt, jobb is, ha nem mondom el miket mondott.

– Azóta biztosan megbékélt. Néném, – folytatta a hűg. – ez a fiúcska valami akváriumot emlegetett. Látom, már unja a macskát...

– Így van. Mondtam, is a lányomnak, hogy most sorra minden kellesz, ami a barátoknak van, aztán majd a megunt állatkák itt maradnak, hogy ő meg én gondoljuk.

Kint kutyaugatás, kapucsapódás hallatszott, majd kemény férfilépések közeledtek a bejárat felé. Mama gyorsan elbúcsúzott.

Zoli érkezett, aki túlmelegedett, és olyan koszosnak érezte magát az órákig tartó vonatozástól, hogy nagyanyja üdvözlése után bevette magát a fürdőszobába, jó hosszú ideig ki se jött. Csomagjai az előszobában, a konyhában szertehagyva várták.

Mama hozzáfogott, hogy a konyhába ledobott hátitáska tartalmát kipakolja, ebben mindig csak az élelemmel kapcsolatos dolgok voltak. Most ez a zsák csak üres ásványvizet műanyag palackokat rejtett. Nagy kiadta azokat a spájzba, aztán a táskát mosásra ítélte, vagyis a fürdőszoba ajtaja mögé rakta.

Zoli végre előkerült a zuhany alól, kiválogatatta a ruháit, és azonnal elindította a mosógépet egy vegyes programmal. Közben sorolta az utazást, a vele történeteket.

– Igazán szólhattál volna, hogy ma jössz!

– Mamácskám, olyan hirtelen indultam el, aztán a vonaton a melegtől elbambultam. A többiek?

– Mindenki jól van. Anyádnak még sok baja van, míg megszokja ezt a munkát. Józsi Nénjénél hagyta a macskát, egy hétig ott volt.

– Ott is maradhatna... – mert a fiatal férfi az utóbbi időben nem nagyon szívelte Cilit. – Legutóbb is ráült a fekete kabátomra. Ha nem fog leszokni róla, hát... – ebben volt valami fenyegető árnyalat.

– Ne hagyd kint! Van szekrény.

– Más újság?

Mama elsorolt a szomszédoknál megesett dolgokat. Nénje unokázását. Zolinak tetszett a macska Ablakvitézzé válásának története, főleg az, hogy elég egy Cili az ablakban, hogy azt higgyék a kint járók, valaki otthon van.

– Ezt a macskás ablakmódszert még nem hallottam! – nevetett a dolgon, aztán rátértek a kutyák összemarakodására, ami eléggé elkomorította a fiatalembert.

– A végén még Fickó rátud erre a nagy falkavezérségre – magában meg arra gondolt; csoda ez a múltkori eset, hogy Hektor nem harapta azonnal agyon a kicsi Fickót. De nem akarta megrémíteni a nagyanyját, hát hallgatott erről a gondolatról. – Nehogy közénk menjetek!

– Az állatorvos is ezt mondta. Azóta viszont nyugton vannak.

Csengettek. Zoli kiment a kapuhoz, de közben visszaszólt a házbába Mamának: itt van Kisnana.

Mama sietett ki a vendég elé, aki még a kapu belső oldalán Zolival váltotta a rokoni puszikat, és szemrevételezte a kutyákat, hogy milyen szándékkal vannak. Zoli hátraparancsolta a két ebet, a néniel meg akkor Mama vette át az üdvözlés ceremóniáit.

– Éreztem, hogy ma jön valaki! Egész reggel viszketett a bajuszom – tréfálkozott Mama, és ezen mindannyian mosolyogtak, mert Mamának öregségére sem, és korábban sem volt bajusznak nevezhető pihe a szája körül.

– No, csak menjünk, menjünk befele! – sürgette a vendég a háziakat, mert tartott a kutyáktól. Sosem lehet tudni. Nem ismerik őtet, nem jár ide olyan gyakran. Azok viszont behúzódtak a helyükre, és farkcsóválással mutatták, hogy értik a helyzetet, nincs semmi morogni valójuk.

– Átjöttem megtenni egy lottó. Most nagyon sok pénz van rajta. Hát addig nem megyek haza, míg titeket is meg nem nézlek.

– Ezt nagyon jól teszed! Ebédelj velünk! – s közben hellyel kínálták a vendéget, aki nem akart bemenni a szobába, ment Mama után a tágas konyhába, és otthonosan foglalt helyet.

Zoli megterített, a néni meg Mama úgy beszélgettek, mintha nem közel egy évnyi idő telt volna el a legutóbbi találkozás óta.

– Hol van az a cica? Azt telefonáltátok, hogy van egy szép kis cica, de sehol sem látom.

– Ó! Az a macska! Most elbújt.

Aztán evés közben kibogozódott a cica és Nénje története. Az aszszonyok áttértek a szlovákiai rokonnál történtek megbeszélésére. A vendég többször szóba hozta, hogy van-e már Zolinak komoly barátnője, aki erre csak hümmögött.

– Hiába mondom a gyerekeimnek, hogy ideje már megcsaládosodni, nem hallgatnak rám. A fiam is, már mindjárt negyven, a lány meg, annak is hiába beszélek. Mikor lesz így nekem unokám? – sóhajtott a néni.

– A bátyáink is későn nősültek. Olyan fajták... – tompította Mama az unokahúg bánatát.

– Olyan. Hozta helyette a fiam a Murit. Szép macska, jó macska. De nem gyerek.

– A ti Muritok adta Józsikának is a macskatartáshoz az ötletet. Tavaly nyáron csak arról beszélt, mikor hazahoztátok.

– Na, gyermekeim, menjünk azért be a szobába! Vagyok én itt eleget, legalább akkor legyünk ott, ha vendég van – ezen a vendég hosszan mosolygott, és tiltakozott a vendégtitulus ellen; tehette, hiszen vagy negyven éve, mikor Mama még fiatalasszony volt, fél éveket töltött nála, és olyan volt, mintha nem is az unokahúga, hanem a gyereke lenne.

Mama és nénje a szobában alig ültek le, mikor a cica követte őket, és észrevétlenül felugrott az összevetett ágy tetejére, és kigyakorolt mozdulattal bebújt a takaró alá, egészen az ágyközepéig, ott összegömbölyödött. Alig lehetett észre venni, csak aki tudta a szokását, az figyelt fel rá, az is csak akkor, ha épp kereste a macskát, ami mostanában egyre ritkábban fordult elő. Józsi kezdett kiábrándulni a nagy macskaszerezetből. Zoli meg sose volt nagy cicabarát, főleg mikor Cili elkezdett ráülögetni a ruháira, a szék karján hagyott sötét kabátjába beledörgölődött, akkor meg végképp elege volt a világ összes macskájából.

Mama és Mami belenyugodtak, hogy a cica rájuk maradt.

Így volt ez már rég Hektorral is, aki alig két hónaposan került a családhoz, télen, február végén. Zoli rajongott érte, az apjával együtt hozták haza, és hosszú ideig a kis kutya volt a főszereplő mindenben. Mama mondogatta; szép ez a kutyus, aranyos kis jószág, de téli kutya, sok baj lesz vele. Volt is. Hiszen alig múlt el szűk nyolc hét, mert Hektor január első napjaiban született, és el kellett hozni, mert ahonnan a kutyuska származott, ott nem volt helye a kutyák szaporításának, és elég botrányszagú volt a levegő a gondozó körül. Hektor és testvérei épp idejében találtak gazdára, és az anyakutya felépült, mi előtt számon kérték volna a vele foglalkozó embertől, hogy mi joga van itt kiskutyák, ha nem az övé az anyáállat.

Hektornak így törzskönyve nem volt, de ez a kutyát cseppet sem zavarta, és a családot sem, Zoli reggel, napközben, este a kutyáját leste, és persze bőszen takarított is utána, mert bizony a kutyus evett, egyre többet evett, és aztán ezzel egyre többet adott ki magából takarítani valót.

Kint még javában fagyott, szó sem lehetett róla, hogy az anyátlan kis jószág kint töltse az idejét. A konyhából nyílt a kazántér, azon túl meg a kamra volt. A kazán vagy hetven centinyivel alacsonyabbra volt süllyesztve a lakás belső szintjénél, hogy ne kelljen hozzá elektromos keringető, keringette is az szorgalmasan saját maga a felfűtött vizet. Szóval ebben a kicsi meleg, fával, szénnel

megrakott helyiségbe kapott helyet Hektor. Szerette ezt a helyet. Meleg volt, a fa és a duruzsoló kazán barátságosan fogadta. A szemet meg-megráogat, az nem tetszett neki. Zolinak sem tetszett a szénrágás, mert a kutya pofája, mancsa fekete lett, és gyakran kellett tisztítani.

– Megmondtam nektek, téli kutya. Azzal baj van – vetett véget a dolognak Mami, és akkor Apu sem szólt semmit, mert ő is tudhatta volna ezt előre... Inkább segített Zolinak a takarításban.

Hektor hamarosan, ahogy nőtt, ki tudott jönni a szokásosnál magasabb két lépcsőn át a konyhába, és már nem csak akkor követelte a kijövést, mikor gazdái ki akarták oda engedni. Jó kis kutya volt, elég hamar megtanulta, hogy a lenti alom nem csak szagolgatásra, meg kaparásra van, de azért néha félresikerült a kisdolog, főleg ha nagy volt a szeretgetés, és örömeiben tisztelgett vele, ami persze rögtön meg is szakította a simogatást. Ezt, míg benn lakott, nem tanulta meg, hogy az ő bizalma, meg az emberé nem azonos kifejezés-skálán mozog.

Aztán mikor megjött a meleg tavasz, egyszerre kint volt az udvaron, esze ágában sem volt bemenni, de nem ment a kutyaólbába se, oda se lehetett becsalogatni – egészen télig, mikor maga jött rá, hogy mire való az kicsi házikó.

A konyhát, azt viszont nagyon szerette, és amikor csak lehetett, befutott, és rögtön a kazán felé vezető ajtó elé feküdt, mintha érezte volna, ott meleg volt, és jó volt neki akkoriban ott, az ajtó mögött, a duruzsoló nagy meleg valami mellett.

Zoli az utóbbi években keveset volt itthon. Eleinte az öccse vette át a kutyagondozást, aztán az iskola, a társak, meg ezernyi csábítóbb dolog leszoktatta a napi kutyázásról. Hektor meg nézett az üres tányérba. Néhány felszólítás után, aminek csak ímmel-ámmal tett eleget Józsi, Mama vagy Mami reggelente kivitte a kutyáknak az ennilót. Mindig két kutya volt, mint most.

Az előző kicsi, az is Fickó nevet viselt, egy keverék tacskó volt, a tacskók erőszakosságával és a távoli németjuhász ősök támadó, őrző tulajdonságaival. Néha eszméletvesztéses rohama volt, az állatorvos azt mondta: Epilepszia. Van ilyen, ritka, de van a kutyák közt is. Egy ilyen nyári roham után élettelenül feküdt a kutyus az udvaron, pont a bejárati ajtó előtt. Apu emelte fel, és vitte le a kertbe. Épp vendégek voltak, és igen rosszul vette volna ki magát, hogy egy kutyatetem van a udvaron, az ajtó előtt. Feküdt szépen a kertben a kutyus. A családban észrevétlenül megsúgták egymásnak a

felnőttek: Fickónak vége. S várták, hogy magukra maradjanak, amikor eltemetik

Este felé, mikor Apu lement a kertbe, és a fiúk követték, hogy segítsenek a rózsák mellett elásni Fickót, a kutyát sehol nem találták. Végigjárták a kerítést, de lyuk nem volt. A felnőttekben felmerült, hogy valami nagy, vérengző kutya esetleg... és ki sem merték mondani, amit gondoltak, de hát sose lehet tudni, a halott fajtárs az már nem élő, és esetleg csak hús... Az mindenképp borzongató volt, hogy először elpusztul, most meg eltűnik. Másnap reggel vidám Fickó-csaholásra ébredtek. Hogy hol, és miképp töltötte a kutya az igazolatlan időt, azt som tudták meg.

Mikor Hektor még tanítás nélküli süldő kutya volt, Fickó ment elől, és ugrott a kapura, néha visszacsaholva Hektornak. Gyere! Így kell! Aztán Hekus is rákapott az ugatás, és a kapura rohanás ízére.

Évek múlva, egy nagyon hideg reggelen Mami arra a gondolatra ébredt, hogy Fickó nem él. Kiment az udvarra, szólította, de csak Hektor jött, annak is valami más volt a szemében, mint általában. Ott feküdt a kicsi fickó a tüzelőrakás mellet, kis teste majdnem jéggá volt fagyva. Mami felcsengette az állatorvost. Az azt mondta. Nézze, kérem. Talán még van benne élet, de ez szinte valószínűtlen. Ha megmaradna... a fagyás, kérem, a fagyás után belepusztulna az iszonyú fájdalomba, nem tudná használni a végtagjait. Tessék békén hagyni, ha kibírják.

El kellett ezt fogadni a doktortól, hiszen a lábacsák állapota kopogásra fagyta. Mami sírt tehetetlenségében, de mire megvirradt Fickó már biztosan az örök udvaron ugatott.

Néhány hét múlva szomszédban – ez is télen volt! – odaadták a kiskutyákat új gazdáiknak. Csak egy félresikerül jószág nem lelt gazdára, ennek akkora teste volt, mint egy jól fejlett szafaládé, a lábai pedig vagy huszonöt centi magasra emelték a talajtól. Olyan volt az egész kutya, mint egy vicc, mint egy direkt, farsangra készített figura. Át-átjött a szomszédba a kerítés rácsai között. Mama észrevette, hogy Hektorral összebarátkoztak. Estére átment a szomszédhoz, és elkérte a furcsa, nevetést kiváltó kis jószágot; adták azt szívesen, csak már ne rágja az anyakutyát.

Így lett ismét két kutya, a mostani Fickó, és Hektor.

Bizony, évek óta, mióta magukra maradtak, az asszonyoké lett a kutyák ellátása. Nagyi sejtette ezt előre a macskával kapcsolatban is.

*

Ilonka és Mama a régi, valamikor életről beszélgettek. fel-felmerültek nevek, amiket Zoli, meg Józsi csak a nagymama történeteiből hallott, az ezerkilencszázharmincas, negyvenes évekből megmaradt, régi cakkos szélű fényképeken láttak; ezek az alig nyolcszor négy centiméteres fekete-fehér képek rengeteg rokon, barát, ismerős arcát, alakját örökitették meg; a legifjabbaknak azonban alig mondtak valamit. Mami még meg-megismerte rajtuk a közvetlen rokonokat, de a távoliakat már csak Mama tudta észben tartani, és emlékezete lassan, de biztosan neki is kopni kezdett...

Ilonka új színt hozott ezekbe az emlékekbe. Mama meg szorgalmasan feljegyeztet az elővett képek hátuljára, hogy ki is van ezen.

– Ja, te, Néném – mondta a vendég. Emlékszem még mikor vagy ötéves koromban vittem neked a nagy ötliteres ugorkás üvegeket a határon át – így mondta: ugorkás, pedig nagyon jól tudta, hogy az uborkás lenne. – olyan kicsi voltam, hogy a bűzában meg se láttak a határőrök.

S ezt az emlékfoszlányt hosszú, nevetésekkel tarkított emléksor követte, ahol felidéződött, hogyan verte le a még kicsi gyerek Ilonka Mama édesanyjának gyűrőtáblájáról a lisztet, aztán őszinte gyermek módjára odamenet a nagynénjéhez és azt mondta: Né meg! Li le no! – mire a nénje rácsodálkozott a cselekedetre, és egy kis fenékre paskolást adott jutalmul, amire a pici kisleány elsírta magát. Nem az ütés erejétől, hanem a kikapás tényétől, és panaszra ment az akkor még fiatal lány Mamához, meg Mama húgához, nénjéhez, s mindkettőnek elsírta bánattá: né meg! li le! Dá,dá! – s kicsi fenekét mutatta, ahova a dádát kapta.

Míg beszélgettek, a vendég keze alatt formálódott egy csipkemintha, amit meg akart tanítani Mamával.

– Látod, Néném?

Mama bólogatott, és közben írta egy füzetbe a minta elemeinek kapcsolódását.

– Én negyedórásnak hívom, pont annyi ideig tart meghorgolni. Az egyik új kézimunkaújságában láttam, és nagyon megtetszett. Van már nekünk belőle egy futó. Aki csak bejön, mind rácsodálkozik, el se hiszik, milyen egyszerű.

Cili, vagyis Ablakvitéz, akire még sehogy nem illet rá az Ablakvitézés, észrevette, hogy valami hangtalanul surrog, mozog az aszszonyok körül. Kikúszott az ágytakarók alól, olyan csendesén, hogy senki nem vette észre, és leállásba helyezkedett az egyik fotel alatt, hogy az a valamit, ami ezeket a finom alig-hangokat adja, meg ott

mozog az új ember ölében, jobban megnézhesse. A látvány erősen hasonlított ahhoz a gömbölyű valamihez, ami a Mama kezéig szokott egy vékony szálon „nőni”, és amiért „sicc a fenébe”-t, meg egyebeket lehetett kapni.

Zoli észrevette a macskát, és várta, hogy az megmozdul-e a látványra. Volt a fiúban egy jó adag ellenszenv a cica iránt, mert az megint kárt tett az egyik ruhájában, és sehogy nem bírta megtagadni, hogy az emberek tárgyai, ruhái, nem a macsekok játékaik, körömerősítői.

Így mindketten várta. A fiúban volt jó adag törleszteni való, és legalább egy nagy macska-kizavaró kiáltással akarta kifejezni öszszegyűlt bosszúságát. A cica ebből mit sem sejtett, de emlékeiben felerősödtek a korábbi büntetések, így farka vadászó nyugtalan mozgólatai, majd leshelyzet is megszűnt egy idő után, s jobbnak látta kivonulni a szobából.

– Na, ennek szerencséje volt – Jegyezte meg a vendég, aki látta a macska távozását, előtte meg a rokon szemében a csalfa fényt, ami arra vár, hogy a macskát kizavarhassa. – Úgy nézted az a cicát, ahogy apám szokta, mikor ki akarta offentolni a házból – ezen Mamával felnevettek.

Nénje apja nem állhatta a házban a macskát, s amint lehetett ki is seprűzte, volt, hogy nagyon csúnyán kibillentette az ajtón. Ezt Mama és a vendég, mindketten tudták, s mikor alább hagyott a nevetésük, el is mesélték a fiúknak.

– Milyen furcsa is az élet... Mikor apám fekvő beteg lett, akkor meg eltűrte, hogy a macska odafeküdjön az ágy végébe a lábához – sorolta a néni. – Egyszer, anyátok volt vagy négyéveske, átjöttetek hozzánk. Apám hónapok óta feküdt, a tüdejével volt baj, mindenki tudta, csak ő nem, hogy ebből sose fog kigyógyulni. Anyátok odament az ágyhoz, macska miatt. Aztán megérezte, hogy apa várja a rokoni pusztit, és a gyerek, mit sem tudva a betegségről, arról, hogy az fertőzhet is, odament és két nagy pusztit nyomott az arcára.

Mama bólogatva hallgatta.

– Bizony, meg is halt szegény néhány nap múlva. Néném – és itt a nagymama nénjéről volt szó. – évekig emlegette, hogy szegény ura olyan boldog volt, hogy anyátok megpuszilta. Azt hitte, az ő betegsége mégse olyan súlyos, ha a gyereket odaengedik hozzá...

Esteledett.

Zoli s Mami kikísérték nénjét a gyalog-határátkelőhöz, ahonnan alig százméternyire volt a vasútállomás. Integettek egymásnak, amíg csak látni lehetett a túloldadra.

Haza felé menet Zoli szóba hozta a kutyákat. Idegesített ez az összeharapás. Félt tőle, hogy egyszer, ha Józsi, vagy Mama egyedül lesz otthon, rájuk is veszélyes lehet a két kutya között kialakuló hatalmi harc. Többször elmondta Maminak, hogy legyenek óvatosak, és ha ismétlődne a dolog, hát akkor túl kell adni Fickón...

Mami hallgatott. Jól tudta, hogy ezt a furcsa alakú kutyát senki nem fogadná örökbe. A túladás meg, akármilyen szépen is fogalmazta meg Zoli, végül azt jelentette, hogy akkor el kell hívni a másik városból az állatorvost, hogy altassa el Fickót... Ez az itteni nem hajlandó rá. Ha viszont a kutyák marakodnak, akkor nem igen lesz más választás.

– Persze, az is lehet, hogy mire észreveszitek – folytatott Zoli. – úgy elintézik egymás közt a dolgot, hogy na – és arra gondolt, hogy a legközelebbi összecsapást a kicsi nem biztos, hogy ép bőrrel megússza, és még az is lehet... de ezt ő sem akarta előre elgondolni, hogy még mi lehet.

A kutyák viszont a történetek után megint összebékültek, és a dolog lassan kezdte elveszíteni az eleinte nagyon is idegesítő lehetőségét.

Cili gyakran ült a szobaablakba, és szimatolta a kintet. Még tartott a nagy nyárvégi-ősz elei macskaszerelem, és ivartalanitástól függetlenül, a cicában valami mégis megrezdült.

Hetente kétszer, délután fél három tájban, Margitka néni áthaladt az utcán, majdnem órát lehetett volna igazítani hozzá. Mama gyakran várta egy kis beszélgetésre. Kikönyökölt az ablakba, a cica mellé telepedett, mert a néni gyógyszerének szaga úgy vonzotta, hogy hamarabb megérezte jöttét, mint ahogy emberi füllel csak halani lehetett a bevásárló kocsi kerekeinek hangját az aszfalton.

Múlt a nyár. Józsi duzzogva vette tudomásul, hogy ismét kezdődni fog az iskola. A szünetben gyakran voltak kirándulni, úszni Mamival, Zolival; és elmehetett a nagyokkal, vagyis Zolival és barátjaival egy hétre biciklitúrára a Zemplénbe. Aztán ismét következtek az itthon napjai, ahogy az egy vidéki, tágas kertes házban csak következni tud. Barátok, ismerősök gyakran jöttek-mentek, a kert hűvöse, gyümölcssei, a virágok szépsége, a csend, a nyugalom, ami itt természetes, (bezzeg nagyvárosi embernek milyen kincs ez!), a

gyerek számára megszokott volt, és cseppet sem tartozott felértékelte dolog közé.

Valójában már unta az itthonlétet, egyre gyakrabban bújt bele a könyveibe, amiket csak ledobott a polcra nyár elején: van még azt idő elolvasni. Mami számon kérte, hogy mennyit, hol tart az olvasásban, mert szerinte a következő évi kötelező olvasmányokat normális esetben még a szünidő alatt el kell olvasni. Ezen a normális eseten Zoli is gyakran duzzogott a maga idejében, de amikor eljött az iskolai számonkérés, akkor bezzeg ragyogó szemmel aratta le a nyári olvasás termését. Józsi olvasott, egyre jobban belefeledkezett a könyveibe.

Kint az udvaron zizegve le-lekeringett egy levél a diófáról. A hatalmas fa megadta magát a nyárvégi száraz melegnek, s minden nap egyre több levelet ejtett le magáról. Mama hajnalban ébredt, és gyakran nem bírta megállni, hogy ki ne menjen, és a lombgereblyével össze ne kotorja a lehullott leveleket. Mami ettől rosszul érezte magát, szová is tette.

– Még azt hiszik az úton járók, meg az ismerősök, hogy ez direkt a te dolgod. Mikor itt van a két fiú, meg én is... Pedig... Igazán megvárhatja az a levél, amíg felkelek, vagy a fiúk kibújnak az ágyból!

– Ugyan! – legyintett Mama. – Alig jár erre valaki. Aztán meg ki nek is jutna eszébe reggelente benézni ide. Aki itt elmegy az utcán, az siet. Nem ér rá... no, de ne morgolódj ezért most nekem! Ha öreg vagyok, akkor is kell egy kis mozgás. Ez meg direkt jót tesz a vállam izületeinek, legalább bemozgatom. Hajnalban még nincs meleg, később egész nap ülhetek benn, a horgolt virágaimmal... – és ebben a „virágaim”-ban volt egy kis él, mert szívesebben dolgoztatott volna a kert virágai között, és ahányszor kimondta a csipke-virágokra való hivatkozást, abba akarva-akaratlanul belevitte a csalódottság hangárnyaltát.

Mami még dűnnyögött magában egy kicsit, de aztán hagyta, tegye Mama, amit jónak lát. Hiszen az elmúlt években úgyis sok kinti munkából ki lett hagyva. Mama szerint ki lett tiltva, és eleinte ezért zsörtölődött, meg számtalanszor egészen az összeveszés határáig erősködött, hogy nem olyan öreg ő még, és ne nézzék ki a kintiből. Meg aztán néha olyanokat is mondott, hogy nem is érdemes élni, ha már annyira öreg az ember, hogy arra se jó, hogy legalább a rózsák alját felkapálja. Aztán belenyugodott az ifjúság erőszakos tiltásába, hiszen a vérnyomásának valóban nem tett jót a hajladozás,

meg a tűző napon a gyakori kint felejtkezés a kertben. Míg nem volt nagy a hőség, kiült a teraszra, kivitte a könyvet, a horgolást, aztán mikor lett Cili, egy idő után a macskát is; először kosárban, majd később csak az ölében (akkorra már megszokta a cica, hogy onnan nincs elmozdulás). Aztán egy alkalommal Zoli egy kis csomaggal állított haza, és abban a kis csomagban egy majd húsz méter hosszú telefonzsinór volt.

– Mamácskám! Eztán oda viszed a telefont, ahol vagy. Idenézz! Ez elér veled a spájz hátuljáig, ki a teraszra, de ha kiülsz a diófa alá a kerti padra, oda is. Ez egy mindenhova-elérő-nagymami-telefondrót... – és nyomban át is szerelte a régi zsinór helyére. Hozott hozzá egy ügyes kis hengert, amire úgy tekeredett le-fel a zsinór, mint az öntözőcsövek a forgó tároló-hengerre.

Mama szorgalmasan vitte is magával a telefont, főleg, mikor egyedül volt otthon. Szerencsére az egész család folyamatosan hazaszólogatott, mikor Mama egyedül volt, így aztán nem kellett tartani tőle, hogy senki nem hívja fel.

Néha történt egy-egy váratlan baleset; az udvaron kint lévő zsinórba belebotlott valamelyik kutya; egyszer meg Fickó elmarta a fogaival, és nagyot rántott rajta, amire a zsinór és a telefonba bedugott kis vég azt mondta: „pikk” – ki is ugrott. Mama nagyon megharagudott ezért, főleg utólag, mert soká tartott, míg visszaügyeskedte a bedugót.

*

Az viszont biztos volt, hogy otthon semmi nem történhetett otthon, amiről a család napközben szinte azonnal ne értesült volna, és Mama is azonnal megtudta, hogy a fiatalság mikor, hol és mit csinál.

Zoli reggel elment, és csak késő délután ért haza. Morgott, mert egész nap jött-ment, és nem talált megfelelő munkát. Eszébe jutott, hogy az anyja mennyit idegeskedett, míg a tanfolyamok után végre állást talált. Ma próbálta vigasztalni, de a fiatal férfinak semmit nem értek a szavai. Marcsi ritkán, de el-eljött, és sokat beszélt ő is a saját tapasztalatairól, hogy mennyit kellett kilincselni, önélet-rajzokat írni, mindenféle kérdőív magánéletben is vájkáló kérdéseire felelgetni, míg végre munkát kapott.

Mindenütt várni kellett a válaszra. Bosszankodott, múlatta volna az időt, ami ebben a várásban az átlagos időérzet többszörösére nőtt.

Egy napon, mikor kezdtek hűlni a hajnalok, Mami is otthon volt, Zolinak eszébe jutott valami.

– Mamikám, mindig azt mondd, csak tavasszal, vagy ősszel lehet padlást takarítani...

– A melegtől.

– Most már múlik a hőség. Ma hajnalban körülnéztem a padon. Ma el is kezdem a lomtalanítást. Alig lehet eligazodni a sok doboz, felrakott lim-lom között.

Mama amint meghallotta a fiú szavait, rögtön kijött a konyhába, hogy el ne mulassza a lényegét. Örült a fiú igyekezetének, és azt is érezte, hogy ebben a váratlan munkakedvben a várakozás tehetetlen időmulasztása is benne van. De mindegy, a padlásra, vagy ahogy ők mondták; a padra, ráfér a takarítás.

Mami és Zoli hosszan beszéltek róla, mik azok a dolgok, amikre már nincs szükség. Mama időnként felhúzta kicsit a szemöldökét, mert nem értett egyet mindennel, de várt, hogy meddig megy ez az alkudozásszerű megbeszélés a lány meg az unoka közt.

– Azért nekem is lenne ehhez egy-két szavam! – mondta aztán, mikor a másik kettő kibeszélte a teendőket.

– Csak azt ne mondd, hogy fel akarsz mászni a padlásra... – szaladt ki Zoli száján.

– Nagyanyád ezzel pontosan ezt mondta. És fel is fog mászni, vagy mi fogjuk valahogy feltolni a lépcsőn, mert nem lesz egy pernyi nyugta, hogy mit dobunk ki. Meg nekünk se, ha nem visszük fel – ment a dolog elébe Mami, aki tudta, hogy mama nagy vitézül, de úgy évente két-három alkalommal, mikor senki nincs otthon, és biztosan senki nem jön haza jó ideig; szóval ilyen néha alkalmakkor bizony felmegy a padlásra. Erről nem szokott beszámolni a családnak, de a hajába, ruhájába minden leporolás után is ott tapadó porpamacsok, a padlásajtó alatti poros lábnyomok elárulták.

Mama zsörtölődött egy kicsit, hogy ez azt jelenti, hogy őt már megint kihagyják valamiből, de látta, hogy most nincs értelme az ógás-mógásnak, mert a lánya engedékeny hangulatban van. Arról meg nagyokat hallgatott, hogy vagy egy hónapja ő maga, egyedül tett egy szokásos padláslátogatást.

Zoli előkereste a kinti tárolóból az elcsomagolt műanyagzsákokat, meg néhány kosarat, aztán mindhárman felkapaszkodtak, a padlásra. A konyha ajtaja nyitva maradt, a kazánon keresztül – azon a kis szobafélén keresztül, ahol a kazán volt, meg a tüzelőnyílt a spájzajtó, ahonnan falépcső vezetett fel a padlásra. Mama

korát meghazudtoló fürgeséggel mászott fel, alig kapaszkodott a lépcsőhöz tartozó korlátba. Mami meg Zoli összepillantottak, de nem szóltak semmit, nem akartak arról érdeklődni, hogy vajon Mama milyen gyakran jár itt, ha most ennyire jól megy ez a mutatvány.

A padláson éktelen rendetlenség volt. Zoli előrement, és kinyitotta az ablakot, meg felkattintotta a villanyt. A villanyt, mióta ennyi papírdoboz, meg lim-lom volt itt, alig használták; részben, mert a nők aggódtak, nehogy valami elkőborolt elektromos szikra bajt csináljon, részben meg azért, mert csak fel-feldobtak ide ezt-azt, keresni meg alig kerestek valamit.

Cili, amit a gazdái eltűntek, vagyis fel-eltűntek a padlásajtó szögletében; rögtön megjelent a kazánajtónál. Állt egy darabig, szimatolta az izgató, vonzó új szagokat, aminek foszlányait néha érezte, de ilyen erősséggel soha. Aztán megbátorodott, és egy ugrással átlendült a konyha küszöbéről a spájzba. Ott már ismerős volt, néha besurrant, de a lépcső feletti világot nem ismerte.

Fentről zörgés, lépések hangja, beszéd hallatszott.

Mami és Zoli szétválogatták a lomokat. Mama jobbnak látta, ha leül egy gerendára, és inkább csak szemlélő marad, várt, és figyelt, hogy nehogy valami még használható dolgot is kidobjanak. A tv-k, hűtőgépek dobozait Zoli összehajtogatta, és még volt olyan doboz, amit meg is taposott, mert a papundekli sehogy sem akart meghajlani. Aztán összefogta erős öntapadós műanyag szalaggal. A még használatban lévő tárgyak dobozait meg összehajtották lapos, könnyen tárolható formájúakra.

A dobozolás simán ment. Mama nem talált benne semmi rosszat, de mikor a felrakott mindenféle rossz fazék, lábos, lyukas bicikligumi, biciklidarab, meg részben elkorrodált esőcsatorna-darab is sorra került, akkor elkezdett aggódni, hogy azokra még szükség lehet.

– Ezekre Józsinak, meg a barátainak lesz szüksége. Itt az év eleje, az iskola minden alkalommal szemétgyűjtést tartat – a hulladékgyűjtést hívta így Mami – a gyerekekkel. Legalább lesz mit elvinniük...

– Még valamire jó lehet az a kék fazik – mutatott egy hajdani stafirungbéli lyukas fazekára Mama. – Virágot ültetni. Mályvát...

– Anyám! – kezdte Mami, és Mama erre az anyám kezdetű megszólításra, azonnal visszavonult. Tudta, hogy most az következik,

hogy ő még nem olyan szenilis vénasszony, aki be nem látja, hogy ami rossz, azt ki kell dobni.

– Hát, nem is azért mondom! De végül is... Igazatok van. Csak csináljátok!

Cili közben követte a családot a padlásra, észrevétlenül osont körül, majd egyre magabiztosabban igazodott el a gerendák, és a lim-lomok között. Annyi új szag, illat volt itt, ami teljesen felajzotta. A kazán tágulási tartálya mellett talált néhány lyukat, ahonnan csak úgy áradt az egérszag. Farka izgatott mozdulatokat végzett, és felzengett kicsi agyában a vadászat ösztöne. Kerülgetet a lukat, aztán észrevett más látnivalókat is. Ott fenn, a kémény mellett, ahol azok a valami lógnak, amikről porlepte, távoli édes szag jön, azok mellett kapaszkodott néhány valami, és fejjel lefelé lógott. Ezek a valamik diszkrét hallhatatlan hangokat adtak, mintha még vicso-rogtak volna is néha. De ezek élő valamik. A szaguk pont olyan, mint azoknak, amik éjjel, meg hajnalban szoktak az udvar felett villámgyors surranással átrepülni.

– Na, itt a macska! Minek hagytuk nyitva az ajtót! – morgolódott Zoli.

– Legalább megtanul egerészni! Ha egyáltalán előjön ilyen mozgásra egy egér is... ez a macska azonnal éhen veszne, ha saját magának kellene összevadásznia az ennivalót... – mondta Mama, és azért megpróbált cicicezni, hátha odajön hozzá a cica. A macskának azonban esze ágában sem volt ezt a váratlan nagy szabad tere, meg az új, izgató szagokat felcserélni.

Vagy két órai munka után a padlásablak alatt sorakoztak az összekötött dobozok, lyuka edények, törött demizsonok, biciklidarabok. Zoli hozzáfogott, hogy a szétszóródott, évek óta a tető széle alatt hagyott cserépdarabokat kosárba rakja. Mami köhögött a portól, Mama is takargatta az orrát, mert a padlás régifajta, sárral vastagon tapasztott volt, amiről csak úgy szállt fel a nehéz, jellegzetes szagú por.

A cserépdarabok már ott heverték vagy tíz éve, még a tető átcse-repezésétől. Utána, apu halála után senkinek nem jutott eszébe itt rendezkedni.

Zoli elunta a por.

– Mindjárt jövök! – és ledübörgött a lépcsőn. Hallatszott, ahogy nyílik a kijárat ajtó, aztán meg a garázból jöttek valami motozás, rakosgatás hangjai.

– Mami! Van ott oldalt egy vastag kötél! Engedd le az ablakon! – kiabált fel a fiút.

Ment a kötél, és a végén jött vele felfele a locsolócső. Zoli alaposan meghosszabbította a régi cső még ép darabjaival, hogy a házon körülérjen.

– Mehet? – kérdezte a fiú, és Mami visszakiáltott: mehet!

Zoli elindította a szivattyút. A víz surrogva elindult, Mami meg azokon a helyeken, ahol a munka miatt felkavarodott a por, lecsapatta a padlás földjét, vékonyan, csak épp lefedve a port.

Zoli lent elzárta a szivattyút, és visszament a lomoláshoz.

Mami berakta a törött befőttesüvegeket papírral bélelt almásládákba, és ezek is odasorakoztak a többi kidobni való mellé. Zoli úgy döntött, hogy a cserépdarabokkal nem terheli a nagyszoba feletti padlásrészt, azokat zsákokba rakva ott hagyta a gerendákon kívül.

– Holnapra kérek egy konténert. Befér az udvarra, és hoznak hozzá csövet. Ne koszoljuk vele össze a falat – mondta Mamai, és ebben mindannyian egyetértettek.

Mama kinyitotta a két régi faládkát, amiket még az ő apja csináltatott. Ezekben régi könyvek, számlavezetésre alkalmas naplók, Mami elsőosztályos füzetei, meg hajdani bálók tollas, díszes kalapjai voltak. Erős naftalinszag áradt a ládákából. Mama matatott itt egy ideig, aztán sóhajtvá bezárta mindkét ládát. Zoli nézte, hogy mi lesz, kipakol-e Mama, vagy nem. A fiúnak tetszett a két faragással díszített láda, és szívesebben látta volna a lakásban, persze nem lomtartónak, hogy ő nevezet ezeket a régi ereklyéket. Mama viszont nem mondott semmit, csak bezárta a ládákat, mintha élete éveit zárta volna vissza.

A kémény mellett két szarufa közötti fa-áttétre erősítve egy hosszú fémkeret lógott. Ezen a tartón pedig rengeteg méhkasba való fakeret, volt, amelyeikbe még a mülép is benne. Régebben a darazsak rátelepedtek, és egy-egy csomó lépes, szőlőfürtszerű darázs-fészket építettek a már meglévő alapanyagra. Most egy ilyen fészkek sem volt a maradékokon. A keretek sorának megszűnésével, viszont elkezdődött a denevérek sora, akik a fényre érzékenyen picsogva tekintgettek a világba, és időnként vicsorgó-csikorgó furcsa hangokat adtak. Zolinak mindannyiszor le kellett hajtania a fejét, mikor elment a kerettartó alatt. Az a nagyapa magasságához volt szabva, ő meg több mint egy fejjel magasabb volt attól, így aztán hajtogatta a nyakát, nehogy beleütközzön. Mama várta, hogy mi

lesz a kerettartó sorsa, de látta, hogy a gyerekek nem foglalkoznak vele, így ebben a dologban megnyugodott.

Dél fele készen is volt a takarítás, maguk is csodálkoztak rajta, hogy ilyen hamar végeztek. Lemásztak a padlásról. Zoli rögtön zuhanyozni ment, Mama kint a gangon porolta a ruháját, Mamai meg felhívta a köztisztasági hivatalt, hogy holnapra legyen óriáskuka, és végleg megszabaduljanak a lomoktól.

Cili a padláson maradt. Másnap reggelig fel nem tűnt senkinek. Legalábbis, úgy látszott, hogy senkinek. Mama tudta, hogy a cica fent van, de nem szólt. Meg kell tanulni annak a kis jószágnak vadászni, egerek meg már biztosan vannak. Ilyenkorra visszaköltöznek.

Cili ült a rendezett, középen üres térben, egészen a nagyszobai kémény tövébe, ahonnan a gazdik hangfoszlányai felhallatszottak. Nem akaródzott neki lekératoztködni. Csendben volt, s hallgatta az új hely hangjait, amik most voltak valódiak, mikor az emberek elmentek innen.

A denevérek megnyugodtak, a villanyfény kihunyása után visszatértek nappali szenderegésükbe, bár volt egy-két példány, amelyik erőteljesen vakaródzott és lökdösődött kapaszkodás közben. A cica elunta, hogy rájuk figyeljen, s talán rájött, hogy oda sehogy nem tud felmenni.

A padlásnak új, a csekély por-lecsapató víztől tisztább szaga lett. Lassan felszáradt a talaj, és visszaállt a korábbi csend, ahol viszont már erősen megváltozott a térbeli helyzet, a lomok összerakása, átcsoportosítása miatt.

A táglási tartály melletti lukakból kikémlelt egy egérke, aztán egy másik, majd a csendet, a padlás sajátos neszeit érzékelve ki is surrantak a lukból. Cili messzebb volt, a macskára ügyet sem vetettek. Annak viszont azonnal felvillantak a szemei, farkhegye játszotta a vadászó macska jeleit, és lesállásba helyezkedett.

A cica szeme villan ide- villant oda, követte a zsákmányok útját. Aztán egyszer csak megfeszültek az izmai, és elugrott, az egyik egér után. A cica tapasztalatlansága viszont biztosan hozta a kudarcot. Az egérke eltűnt, Cili meg, szégyenére az ablakvitéztségnek, ott maradt üres manccsal. Csalódottan várt, majd ismét lesállásba helyezkedett.

Sokáig nem történt semmi. A macskában talán felmerült, hogy nyávogni kéne, vagy csinálni valamit, hogy visszajusson a lakásba,

de mikorra ez a szándék megerősödött benne, akkor ismét egy új nesz, egy új surranás eltérítette a hazavágyástól.

Számtalan sikertelen iramodás, doboznak nekiszaladás, hiába való várakozás, maccsal piszkálás után odatelepedett a padlásajtóhoz, és várt. Vártában elaludt. Aztán hirtelen meg is ébredt, és mindenről megfeledkezve, az ősi ösztön és tudás biztos tudatában megiramodott és ennek az iramodásnak egy pillanat alatt hirtelen összegömbörödés lett a vége, mancsaiban meg ott volt egy egér. Szorosan fogta, körmei belevágtak az egér bőrébe, ahonnan kiserkedt pár csepp vér. Ez egyre jobban felajzotta, de ismét bizonytalan lett. Nem tudta, mi jön most. Aztán elengedte egy pillanatra a zsákmányt, az egér próbált menekülni, de a cica utána vágott, és a szájába kapta, s ekkor már nem kellett neki várnia, hogy mi a teendő, működésbe léptek az eddig elhanyagolt ösztönös mozdulatok. Sokáig dobálta fel-le az egeret, a végén letette maga elé. Az már nem mozdult többet. Cili nézte, és orrában a vér szagával, meg a fejében a vadászat győzelmével sem érezte biztosan, hogy ezt most meg lehet enni.

Józsi iskola után felment a padlásra, és megszemlélte a nagyok munkáját. Cili odatelepedett a padlásajtóhoz, és mikor a fiú elindult lefelé, felállt és várta, mi lesz. Józsi elkapta a macskát a derekánál fogva, aztán hirtelen megállt keze, nem vonta maga mellé a cicát. Csak úgy fogta, mint egy csomagot. Cili koszos volt, a képe meg maszatos az egerezéstől, bár már mosakodott egy keveset.

Leérték a lakásba, ahol Zoli nagyot nevetett a macska elkoszolódásán.

– Na, most meg is lehet fürdetni... – mondta kajánul.

Józsi nem válaszolt, bevitte Cilit a fürdőszobába, és miközben egyre tartotta az egyik nagy lavórba vizet engedett, aztán egy kis hajmosó samponnal megfürdette a tiltakozó, fújó, prüszkölő macskát.

– Te vitéz! Hát mi a fenének kented össze magad? – mondta Mama, mikor meglátta a víztől, és a fürdés ijedelmétől csapzott Ablakvitézt. – Még a bajuszod is letört! Vajon mit csináltál te ott fenn a padláson?

Cili hallgatott, és alig várta, hogy megszáradjon. A hajszárítót eddig sem szerette, csak csupán a hangja miatt, ahogy a porszívó hangjától is a világból kiszaladhatnékja volt. Most, ahogy őt szárította a gazdája, egyre idegesebb lett, mikor végre kiszabadult a Jó-

zsi kezeiből, berohant a nagyszobába és elbújt az ágy alá. Órákig nem mutatkozott, míg a szomjúság ki nem vitte a konyhába.

Mire megérkeztek az őszi fagyok, Zoli munkát kapott. Minden hajnalban átutazott a szomszéd városba, ahonnan aztán este tért haza, mikor vonattal, mikor meg busszal.

Józsinak jót tett a báty itthonléte, egyre kevésbé érdekelték a haverok, hiszen sokkal jobb volt otthon a testvérével kitárgyalni az iskolai dolgokat; meg aztán Zoli gyakran sakkozott vele, ha hétvégre jó idő volt, gyalogtúrára mentek, vagy a kertben, a hegyen a telken tettek-vettek. Józsinak ez mind felnőttességet jelentett. Zoli időnként elkívánta a földdel való bízódást a földbe, de ez ritkán volt. Mostanában a barátai között divattá lett a kert, telket művelni.

Cili már egy éve volt együtt a családdal, annyira természetesnek vette, hogy mindenütt ott van, minden külső, belső hangot ismer, hogy csak akkor mozdult meg valami új ingerre, ha az valóban ismeretlen volt.

Még sötét volt, mikor Zoli kilépett az ajtón. Kellemetlenebbül vágott a szél, a két kutya a teraszon feküdt az ajtó sarkában. A fiatal férfi lezavarta őket, bosszankodva gondolt rá, hogy érezni ezeken, sokáig nem volt itthon. Na, még mielőtt beáll a tél, rendre kell ezeket a kutyákat szoktatni. Üresen áll a kutyaól, ezek meg az ajtó alá fekszenek, éjszakánként mozdulataikkal, vakaródzásukkal megzörgetik az ajtót, hajnalban meg itt, ebben a falakkal körülvett helyen kezdenek el ugatni, s a falak tűrhetetlenné erősítik a csaholást.

Ahogy a gazdi eltávolodott, a két kutya hol hallgatózott, hol meg ugatott egy-egy strófát. A környék többi házörzője megkiáltotta merre halad a fiú, és ahogy távolodott, úgy vesztegette el az ebek további érdeklődését.

Az úton jöttek, mentek az emberek, Fickó minden alkalommal hangos csaholással rohant a kapura. Hektor meg se mozdult, csak a fülét billentette meg néha. Fickó nem bírta magát. Oda-vissza, oda-vissza, a kapuig, a kaputól Hektorig. Megugatta Hektort, mint aki szidja, korholja: ó te lusta! Te nagy mamlasz! Mit fekszel te itt? Hát nem látod mennyi őrizni való van! Csak jönnek! Csak mennek! Csak mennek, te meg itt döglesz! Lusta disznó vagy! De fő, hogy én itt vagyok! Majd én megmutatom!

Hektor a másik oldalára fordult, összegömbölyödött, orrát a farka közelében a szőrébe dugat.

Fickó tovább acsarkodott, de hatalmas németjuhász nem reagált, bár lehet, hogy néha mondott valamit, amit Fickó a nagy rohangálásban, acsarkodásban meg sem hallott.

Józsi iskolába indult, Mami összeszedte a táskáját, bekészítette délutánra a bevásárló szatyrokat. Aztán Józsinak a lelkére kötötte, hogy délben igyekezzen haza, mert ha sikerül, akkor ő is haza tud szaladni, hogy együtt ebédeljenek.

Nyílt az ajtó, Hektor engedelmesen felállt, és levonult a teraszról. Hallotta Mamai lépteit, és mivel őt fogadta el gazdának, mióta Zoli keveset volt itthon, nem is beszélve a hajdani kutyanneveléses esetéről, hát nem várt, míg az asszony is lezavarja a teraszról.

Szó, ami szó, ez a hely csak hűvös időben, meg télen kellemes, mert ezek a gazdák – a nők – állandóan valami tűrhetetlen büdös vízzel bekenik, és attól a kutyának kifordul a gyomra. Hektor egyszer felnyalt egy kis mosószeres vizet, és az az egy eset elég volt, hogy megtanulja, ha a teraszt felmossák, vonuljon el jó messzire, míg megszárad. Nem jó az a lötty, még a mancsáról lenyalogatva sem.

Mami és Józsi elindultak, Mama kikísérte őket a kapuig, vitte magával a cirokseprőt, hogy a járdára esett leveleket leseperje. Fickó követte.

– Csak menjetek! – mondta Mama a gyerekeinek. – Seprek egy kicsit, csak hogy megmozgassam az izületeimet, aztán várom, hogy gyertek haza.

Ahogy távolodtak, Mamának felvillant egy régi kép, az ő gyerekkorából, amikor a húgával indultak iskolába, és az anyjuk a kapuig kísérte őket. Mennyi hasonló helyzet, mennyi hasonló hangulatú emlék...

Mama bement a házba, tejet öntött Cilinek, megrakta a kazánt, aztán kihozta a gyúrotáblát a kamrából, és nekikezdett a tésztagyúrásnak. Cili nézte egy ideig, mi folyik a konyhaasztalon, ami valóban folyt, mert mikor a tojásokat elkezdte Mama összedolgozni a liszttel, először minden folyt, aztán valahogy minden összeállt. A macskát ez már nem érdekelte. Kintről néha behallatszott Fickó csaholása. Szabálytalan ütemben és időközökben hallani lehetett, ahogy a kicsi kutya végigrohan a kapuig, meg vissza. Mikor Mama megmosta a kezét a tésztától, kiment a teraszra, és rákiáltott a kis kutyára.

– Fickó! Elég volt! Elhallgass végre! Mi van veled ma, hogy nem férsz a bőrdbe? – látta, hogy Hektor nyugodtan fekszik a teraszon, erre mama is megnyugodott. Csak nem ólálkodik itt senki, hiszen a kutya – mert hát valóban, Hektor volt a tekintélyt parancsoló, a valóban félelmet keltő őrző, a kutya; nyugodtan hever.

Dél felé Cili ide-oda járt a konyhaablak és a kisháló ablak között. Mama látta, hogy a macska nem leli a helyét, de semmi különöset nem látott ebben. Talán unatkozik, vagy a padlás jutott eszébe.

Józsi szedte a lábát, hogy mielőbb átérjen a hídon. Reggeltől megerősödött a szél, élesen vágott, a fiú vállai közé húzta a fejét. Az áramlat az udvaron sodorta a faleveleket, néha koppant egy-egy megkésett hulló dió.

Hektor odament üdvözölni a gyereket, aztán a kerítés mellé hevert, ahova a nap sütött.

– Mindjárt itt lesz anyád! – fogadta Józsi, és a Józsiól járó hazajövő pusztát Mama. – Elé mehetnél! Igaz nem mondta, hogy most fog vásárolni...

A gyerek letette a táskát, ment kezét mosni. Kint Fickó ismét ugatni kezdett.

– Rájött a bolondóra erre a Fickóra! Csak ugat, meg ugat! – mondta Mama, és ahogy kimondta, valami furcsa, rossz érzése támadt. Nem tudta eldönteni mi, de valahonnan belülről, mélyről, a gondolatok ismeretlen kútjából jött ez a rossz érzés.

– Megyek Mami elé. Bicyklivel! – indult ki a házból Józsi.

– Megállj! – kiáltott fel a nagymama, mire Józsi visszafordult, mert azt gondolt, hogy Mama talán rosszul van.

Mama furcsa mozdulatot tett, mintha magyarázni akarna valami számára is érthetetlen dolgot. Józsi látta, hogy a nagymama valami rosszat érez. Jaj, csak jönne már mami!

Mama leült a konyhába, szemben az ajtóval, Józsi odament hozzá, és várt, hátha mond valamit. Az öregasszony szégyellte magát, hogy ilyen lehetetlenül viselkedett, tán meg is rémítette a gyereket.

Kint a kutyák ugattak, majd Fickó raplizott, aztán Hektor is felmordult, majd csend lett.

Cili hirtelen furcsán panaszkodó, ijedt hangon felnyávogott, és a kisháló ablakból kirohant a konyhába. Pupillái kitágultak, rémülten nézett, de az emberek nem éretek semmit. A macska állt egy

pillanatig, és hirtelen beleült az almos dobozába, összehúzta magát, és nézett maga elé.

– Cili! Megbolondultál? – kérdezte Józsi, mert a Cica ilyet még sose tett, hogy az almos dobozban üljön, ha nincs ott dolga.

Megcsörrent a telefon. Mama intett Józsinak, vegye fel. Józsi bement a kisszobába, és felemelte a kagylót.

– Ki ne gyertek! Hallod! Ez most parancs! Ki ne jöjjön egyikőtök se! – Mami hangjában volt valami ismeretlen rezgés, amitől Józsin végigfutott a hideg. Épp válaszolni akart, mikor Mami folytatta:

– Láthatjátok a kisszoba ablakából. De ki ne gyertek!

Józsi kipillantott az ablakon.

Fickó a kerítés mellet feküdt a földön, csak a feje nem volt véres. Hektor állat felett, és olyan pofát vágott, amilyet még soha. Szemei különös, fenyegető fényben ragyogtak. Morgott. Nézte a barátját, orrát fel-felhúzta, és vészjóslóan morgott.

Mamai állt a kapun kívül, és hirtelen nem tudta mit tegyen. Be kéne menni. De mi lesz, ha a kutya ellen fordul. Zoli sincs itthon. Csak eszükbe ne jusson kijönni!

Hektor közben körüljárta Fickót, megszagolta, orrával megbökte, aztán odébb ment, és a farka alatt elkezdte férfiassága táján nyalogatni a szőrét, a bőrét. Leült, és úgy folytatta a tisztogatást. Mami látta, hogy a nagy kutya is vérzik.

*

Hideg tény volt ott az a történet az udvaron. Mama és Józsi néztek ki a kisszoba ablakán. Mami meg állt a kapun kívül, fontolgatta magában, hogy bemenjen-e. Hektor befejezte saját sebeinek ellátását, felállt, és néhány tétova kört tett, a kapu és a garázs között. Aztán odaállt a kapu elé, felnézett Mamira, és kiüresedett tekintetében nem volt semmi. Legalábbis Mami úgy látta, hogy a kutya olyan, mint egy tragédiát átélt ember, akinek eltűnik az élet fénye a szeméből.

– Csak nem állhatok itt estig! – szólt be Mami a családnak, akik közben kinyitották az ablakot. – Na, meglátjuk mi lesz.

Fordult a kulcs a zárban, Mami belépett és bezárta maga mögött a vaskaput. Hektor odajött, párat legyezett a farkával, egy egészen kicsit neki érintette az asszony kabátjának az orrát, aztán elvonult és beült a kutyaólaiba.

Mami megnézte Fickót. A kicsi kutya szeme opálos volt, alig hallhatóan vonyított. Szörnyű sebek éktelenkedtek rajta. Józsi ki-

hozott egy törülközőt, abban betették Fickót, és Mami bevitte a lakásba.

Közben Hektor orrát a kutyaól deszkájának nyomva figyelte az eseményeket, de meg sem mozdult.

Vagy egy óra múlva megérkezett az állatorvos, és megvizsgálta Fickót.

– Mennyi idős a kicsi kutya? – kérdezte.

– A télen múlt hat éves – felelte Mama, akinek emlékeiben erősen feléledtek a kutyus házhoz kerülésének körülményei.

– Vizsgáljuk meg a másikat is! – javasolta a doktor, és már indult is kifelé.

– Hektor! Gyere ide! – hívta Mami a németjuhászt.

Az lassan, kelletlenül jött, és leült a gazdasszonyával szemben.

– Fekszik! – mondta Józsi és mutatta is a kezével az utasítást.

A kutya lefeküdt.

Az orvos végigsimította a fejét, és Hektor egy szót sem szólt rá, pedig nem mindig szerette a doktor közelségét, a kötelező védőoltáskor, meg a kutyabetegségek ismétlődő oltásaikor mindig megmorgta. Most viszont tűrte a mozdulatot, az idegen fertőtlenítős szagát, ami mögött mindenféle más állat szaga is ott lebegett. A doktor kezei lassan végigfutottak a hátán, és a kutya önkéntelenül oldalra feküdt. Farka alatt még mindig vérzett a bőr.

– Ez az! Most viszont rá kéne adni a szájkosarat, már ha tűri. Úgy látom épp a golyóinál sebesült meg.

Józsi rárakta Hektorra a szájkosarat. Az orvos pedig megvizsgálta a kutya hasát. Több kis harapásnyom, és sérülés volt rajta, a legnagyobb még vérezgetett. A doktor befújta a sebeket fertőtlenítőszerrel. Ezzel Hektor el volt látva. Orrát meg-megmozdította a sok bűdösség miatt, s mikor lekerült róla a szájkosár, visszafeküdt az óljába.

– Hát kérem... – kezdte a doktor. – Sajnos ez szinte törvényszerű, ha két kan kutya van együtt. Ez a kicsi elérte azt a Kort, amikor ő akart parancsolni, ő akart lenni a falkavezér. Nem lett volna baj, ha meg nem harapja a nagyot. És ha az meg nem harapja őt. Ez olyan fajta – intett az orvos Hektor felé. –, ha megérzi a másik kutya vérét, akkor meg is öli.

– Mit csináljunk most ezzel a kiskutyával? – kérdezte Mami, aki a lakásban halára sebzett Fickón gondolkodott.

– Tudja, hogy én nem... – kezdte az orvos, aztán elpirult, és nem folytatta. Hallgattak egy darabig. – Tud esetleg injekciót beadni? – fordult a doktor Mamihoz.

Mami bólogatott.

Az orvos felszívta az injekciókat, Józsi nézte, és arra gondolt, hogy most Maminak kell ezt beadni Fickónak, mert a doktor szerint neki gyógyítani kell, és nem pusztítani. Azért orvos. De Maminak? Mami akkor most ki, és neki miért kell, ha a doktor nem akarja...

Mama ült a kis széken Fickó mellett. A kiskutya remegett, kapkodva lélegzett, és már nem nyüsztetett. Mire beértek az injekcióval, nem volt többé szüksége semmire. Mama a könnyeit törölgette, Józsi kifordult a konyhából, és a szobába ment, mert nem bírta viszatartani a sírást.

Mami és a doktor megkönnyebbültek.

– Azért figyeljenek rá! Nem valószínű. Hogy a család ellen fordulna, de azért legyenek vele óvatosak. Végtére is ez támadásra kitegyesztett jószág. Ha mégis, akkor el kell altatni... – ekkor megállt a doktor a beszédben, mert tudta, hogy ő bizony nem fogja elaltatni Hektort, és semmi más állatot.

Mami bólogatott, fizetni akart a kiszállásért, de az orvos intett, hogy nem kell, beült a kocsijába és elhajtott.

Mami leül a teraszon és megtörölte a szemeit, mert már ő sem bírta tovább könnyek nélkül a történeteket. Hektor odament hozzá, a térdére hajtotta a fejét, és panaszos hangon nyüsztetett egy sort, aztán csak nézett, el a semmibe. Mami visszatartotta a kezeit, hogy ne simogassa meg a kutyát. Ma nem lehet. Nehogy azt gondolja, szabad volt neki, amit tett. Talán pár nap múlva...

Estére Zoli elkészítette Fickónak a helyet a fenyőfák alatt. Hektor nézte, hogy mit csinál a gazdája. Valahol megértette, mi történik? Mikor Zoli rátette a kiskutya végső helyére a hatalmas követ, Józsi meg odaültetett mellé néhány tő borostyánt, akkor fejeződött be végleg Fickó. Hektor ácsorgott a kertkapu előtt, még élénken jöttek a másik kutya szagmintái, amik vérrel voltak keveredve, de Hektor talán valamit várt. Talán Fickót várta. Nem lehet ezt tudni, hogy tudja-e, hogy a déli csatában végleg elvesztette.

... múlt az ősz, a tél, jött a következő tavasz, majd a nyár végével megint az új, amiben a régi, a végtelenül ismétlődő forgott, egyre forgott az időben.

Hektor egyedül vigyázta az udvart, Fickó kövét benőtte a borostyán, s a mellette lévő kúszófenyő egyre terebélyesebb lett. Heki egyre öregebb, és egyre morgósabb lett. Ahogy közeledett a tizedik, majd a tizenkettedik éve, már csak a valóban fontos dolgokat ugatta meg, de változatlanul harcias őre volt a háznak, abban senki idegen, de még ismerős sem kételkedett, hogy csak a gazdák jelenlétében teheti be a lábát az udvarra.

Az elmúlt években szoba jött sokszor egy másik kis kutya, egy foxi, vagy egy tacs, de aztán egyre halasztódott a második kutya dolga. Majd. Tette le a család a kutya ügyet, a kutya bajt, ahányszor csak előjött a beszélgetések során.

– Sok baj van egy kiskutyával... – mondogatta Mama, ahányszor felmerül a másik, az új kutya dolga. – Meg aztán ez a vén jószág, még azt hihetné, hogy rá már nincs is szükség – s magába számolgatta, hogy Hektor most emberi idő szerint olyan nyolcvankilencven éves lehet. Már ha egyáltalán a kutya éveit át lehet számítani emberi évekbe.

A fiúk egyre kevesebbet foglalkoztak a kutya és a macska, vagyis Hektor és Ablakvitéz Cili ügyeivel. Zoli dolgozott, munka mellett tanult, segített a telek, meg a kert művelésében. Néha el-elutazott, főleg nyár elején, amikor még nem volt nagy hőség, hogy pár napra kikapcsolódjon a mindennapokból.

Józsi középiskolába járt, ahol más és új dolgok voltak a menők, a divatosak; és persze ő is egyre önállóbb lett, sokkal nagyobb élmény volt a barátaival ide-oda menni, meghallgatni az éppen legfelkapottabb együttes koncertjét, hegyi túrázni, vagy csak úgy mindent-megváltó beszélgetéseket folytatni.

Cili teljesen az asszonyok hatáskörébe került.

Mama volt a cica egyetlen és biztos támpontja. Az öregasszony ideje annyira pontosan, periodikusan ismétlődő volt, hogy ahhoz órát lehetett igazítani. Mikor reggelente az egész család elment otthonról, a nagyok, Mami és Zoli dolgozni, Józsi iskolába; Mama kiszellőztette a lakást, elolvasta az újságot, megnézte sorra a virágokat, hogy van-e valami igazítani való rajtuk, aztán jó időben járkált egy kicsit az udvaron. Csak a járdán, vagyis a kikövezett részeken. Hektor követte. Az utóbbi időben nem vitte ki magával Cilit. A könnyű cicatest is nehéznek bizonyult. Hektor követte, mindenütt a nyomában volt, és valahogy megérezte a legöregebb gazdin a lépések bizonytalanságát; sehol nem vágott elébe, mint régen, és

csóváló farkával sem csapkodta meg Mamát, ami korábban a barátkozás és az öröm megosztásának jele volt.

– Hektorkám! Hát megöregedtünk! Te se vagy már az a virgonc ifjú legény! – mondta Mama a kutyának, az meg olyan komoly pofát vágott a szavakra, mintha értené, mit mond az ember.

Délben Mama egyre ritkábban ebédelt. Megvárta Józsit, mint ez első hazaérkezőt, előre megterítette a konyhába kettejüknek az asztalt. A délután legtöbbször zenehallgatással, rádiózással telt, és persze ott forgott Mama kezei közt a horgolótű, ha az egyik csudaszép csipkét befejezte, elkezdett egy másikat.

– Ebben a mai rohanó világban úgyse lesz ideje erre a fiatalasszonyoknak. Jó lesz ez még! – mondogatta, és a kész, kikeményített terítők a szekrényben sorakozva várták az legifjabbak megcsaládosodását, amikor majd a lakás díszei lesznek.

A fiúk, ha épp hallották a nagymama beszédét, mosolyogtak rajta, Zoli legyintett, és kifejtette nézeteit a mai lányokkal kapcsolatban. Józsi nem nyilatkozott, de a hallgatást gyakori arcpirulás követte, bár már ő is udvarolgatott, Mama szavaira valami zavar, megmagyarázhatatlan szégyenlősség fogta el, néha meg haragudott; mik jutnak már megint eszébe a nagyinak!

Mama, ha megérezte bennük az ellenállást a jövőjükkel kapcsolatos tervei miatt, rögtön félbe szakította a beszédet, és igyekezett másra terelni a szót. Zoli legyintése viszont elkeserítette. Meg is mondta Maminak, hogy ez a fiú vagy rossz helyen keresgél, és nem talál egy rendes leányt, vagy ezek a mai lányok csak legyintésre méltóak, legalábbis, akivel a fiú eddig barátkozott.

Mami mindannyiukat meghallgatta, és jobbnak látta hagyni a dolgokat, hogy menjenek a maguk törvényei szerint. Hiszen mit is lehetne mondani? Mamának igaza van, és mégse, hiszen ő már csak a maga módja szerint gondolkodik és látja a világot. Mami elmosolyodott, mikor észrevette, hogy Mama azért számol ennyire a fiúk későbbi családjával, mert valószínűleg alkudozik magában a sorssal, vajon megéli-e ő is az első dédunokák születését. A fiúk meg nem voltak hajlandók erről a témáról bővebben beszélni. Néha, és ezek kivételes pillanatok voltak, amikor egy-két mondatban kinyilvánították véleményüket a két mamának; ezek a vélemények nem voltak túlságosan mások, mint amit a szülők egyébként is gondoltak, csak erősen beleszínezett a nézetekbe, gondolkodásmódba a fiatalság ritmusa; saját korosztályuk között azért indulatosabban, és parázs vitákban is átbeszélték az élet dolgait.

Cili gyakran unatkozott. Ha unatkozott, akkor rosszkodott. Olyan szokást vett fel, amit eddig nem: elkezdte a bútorok szövetén erősíteni a körmeit, amivel hamarosan azt érte el, hogy csak a konyhában lakhatott, a szoba akkor volt számára látogatható, ha valaki ott volt. De még akkor is próbálkozott. Józsi hozott neki puhafából egy új kaparófát, de a cica, vitézül, immár Ablakvitézül rá sem hederített.

Ha konyha, akkor konyha – gondolta talán, és ott kipróbálta a magas, vékony lecekből lévő virágtartón a körmeit, aminek azonnali megtorlás lett a vége; a virágtartó tetején lévő cserép megbillent, és teljes súlyával fejen vágta a macskát. Cili feküdt, orrából csorgott valami bizonytalan színű lé, nyávogni sem bírt. Valószínűleg nem értette mi történt, a fájdalom azonban egyértelmű volt, körmeit kinyomva, mancsait begörbítve, száját vicsorgás-szerűen tartva várta, hogy valami legyen. A cserép, cseréphatású, vastag műanyagból lévén, túlélte a másfél méteres esést, kiszóródott belőle a föld, kifordult az aszparágusz. A többi virág szerteszét gurult hol cserepestől, hol földjét, cserepét elhagyva a konyhában.

Hosszú idő telt el, mikor a macska megpróbált feltápászkodni, de nem sikerült neki, szédült, a megszokottól teljesen eltérőnek és bizonytalannak érezte a távolságokat, s amint felemelte a fejét, rögtön visszahullt a földre, és még ráadásul a gyomra is felkeveredett, és öklendezni kezdett.

Mama dél felé jött be a teraszról, és ahogy közeledett a konyha felé, látta. a virágtartó sehol.

– Na ugye? Magadra rántottad! – mondta a macskának, de az semmilyen mozdulattal, moccanással nem felelt.

Mama odébb seperte a virágot, a földet, és felemelte a cicát. Az megvonaglott a mozditásra.

– Gyere csak! Lemosom rólad ezt a sarat – és a fürdőszobában Cili a hidegvíztől kicsit magához tért, míg Mama letörölgette róla a vitézkedés piszkát.

A cica orrából tovább folyt valami húslészerű folyadék. Mama beletette egy törölközőbe, erről a macskának eszébe juthatott a műtét, mert ijedten villogni kezdtek a szemei, de aztán, mivel nem történt semmi, megnyugodott.

Mama felhívta az állatorvost, akinek csak az üzenetrögzítője válaszolt, erre az öregasszony letette a kagylót. Időnként megtörölte a cica pofáját, elővette a macska-kosarat, amit Cili alig használt; és belerakta a bajszt. Aztán hozzáfogott, hogy feltakarítsa a kony-

hában a virágok maradékait. A hatalmas aszparágusznak alig maradt ép ága, megtörve, eltörve, megcsúfítva maradt alig valami belőle. Mama ezért nagyon haragudott, ezt a virágot még Zoli születése évében keltette magról, és igen örült terebélyes növéseinek. A többi virág is vesztese lett a csatának.

Mama néha odapillantott a macskára, az már erősebb életjeleket mutatott.

– Ne félj Cili! Te macskából vagy, neked hét életed van! Ezeknek a szegény virágoknak meg jól elláttad a baját!

Cili nem értett semmi a beszédből, mindene fájt, minden forgott, és minden furcsa szagú lett az orrából szivárgó létől.

Mire esetére Mami és Józsi hazaértek, a cica már sokkal jobban lett. Mami felhívta a doktort, de az csak annyit mondott, hogy várni kell, és egy-két napon belül kiderül, túléli-e az állatka a balesetet. Józsi megsértődött, többet várt a doktortól, de Mami leintette:

– Várni kell. Hallhattad. Ha meg olyan nagy a sérülése, akkor az holnapra kiderül. Abban az esetben nem lehet semmit tenni vele.

Józsi duzzogott, de aztán hagyta a macskát, és a tanulásával kezdett foglalkozni.

Cili másnap már ivott egy kevés tejet, pár nap múlva meg minden erejével összeszedte magát, és felült, mikor Mama a húsvágó kést kezdte élesíteni. Ez a fülnek kellemetlen hang a legszebb zene volt a cicó füleinek, azt muzsikálta; itt hús lesz. Itt nyers hús lesz.

Cili néhány hét alatt meggyógyult, a bűtorszövetek karmolásása nem érdekelte annyira. Csendesebb volt, mint előtte. Legszívesebben a nagyszobai fotelben ült, vagy a konyhai radiátoron a rongyán, és erősen távolságot tartott. Mama néha ölbe vette, és simogatta, de az nem tetszett neki, és hamar lekéredzkedett az öregasszony öléből.

– Valamit nem szeret rajtam! – engedte el ilyenkor Mama a cicát, és mikor Margitka arra járt, megbeszélték a történeteket. Margitka egyet értett Mamával, hogy valami változott a macskában. Aztán megjegyezte, hogy nála mostanában csak két cica lakik a házban, de valahogy azok sem akarnak olyan ölben ülősek lenni, mint korábban.

– Talán érzik rajtunk az öregség szagát... – sóhajtott Mama, és meg is ijedt egy kicsit, hiszen talán így van, és talán mást is érez ez a cica, meg a Margitka cicái.

– Az meglehet... Nem tudjuk, mit látnak, éreznek másként, mint mi – válaszolta Margitka, és gyorsan elbúcsúzott, elsietett az ablak alól.

Olvasott ő épp eleget az állatok szaglásáról. Egy időben kereste az ilyen írásokat. Bizony, ezek a cicák éreznek valamit. Valami mást. Valami újat, amit mi még... De ezt nem mondta meg Mamának; nem akarta a másik öregasszonyt megrémíteni. Ő, bár csak olyan egyszerű lenne, mint az állatoknál! Ha az ember is megérezné az elmúlást. A ... – könnyek szöktek a szemébe a gondolatra, pedig már oly régen nem ragaszkodott a hosszú élethez, főleg mióta minden egyre nehezebb, mióta egyre kevesebb az érdeklődése minden új iránt, az élet iránt... – A halál szagát! Igen! azt! Mi még ezt sem érezzük meg! – mondta hangosan, csak úgy magának, mert senki nem járt az utcán, és ez talán jobb is volt ebben a pillanatban.

*

Cili legújabb játéka az volt, hogy a konyha ablakon levő sötétítő függönybe öltögette a körmeit. Hamarosan a csúf lett a függöny alsó harmada az összehuzigált, kilógó szálaktól; a macska meg, mintha semmi nem akarta véget vetni ennek a rendetlenkedési hullámnak, eztán a csipkefüggönyt próbálta elérni, eleinte sikertelenül. Ült a radiátoron, maga alá gyűrve a rongyát, és nézett fel, az ablak felső harmadában lógó csipkére, s néha fel-felugrott. Az első próbálkozások nem jártak sikerrel. Aztán a cica szemügre vette az asztalt, átugrott rá, és az asztal lapjáról, ami jóval magasabb volt, mint a fűtőtest felszíne; egy ugrással elérte a fehér, virágmintás drapériászerű függönykét. Lógott rajta, lábait nem tudta megvetni az ablaküvegen, körmei sűrűlték az ablakot, elégedetlen pofát vágva lógott egy ideig, aztán lehuppant a földre. Nem adta fel, ismételte az ugrást, míg egy ilyen ugrás-lógás alkalmával Mami meglátta, hogy mi történik.

– Az iskoládat! Hát már ezt is? Úgy látom macska, az agyadra ment a jólét! – Mami levette a függönyről a karmaival kapaszkodó macskát, az nem akarta hagyni, hogy az asszony leszedje, morgott és fujt. Mami amint a cica a kezében volt, megszagoltatta vele a függönyt, a sötétítőt, és a lehető legerősebb hangján rákiáltott: – Nem szabad! – Aztán néhányszor ezt megismételte.

Cili sértődötten vonult be a mosogató és a gáztűzhely közötti részbe. Egész nap úgy viselkedett, mintha nem is ő tett volna kárt, hanem mintha ő macskaságát érte volna valami nagy méltánytalanság.

Mama látta a macska dacosságát, de nem törődött vele. Szíve szerint már korábban megbüntette volna, s az is felmerült benne, hogy ki kéne néha engedni Cilit az udvarra, csak úgy, egyedül, hogy szokja a kintet, hátha kiszokna... Azzal megoldódnának ezek a benti unatkozásból eredő rosszalkodások. Bár az is lehet, hogy elveszne valahol. Vagy nem. De egy kicsit tanulna, talán még értékelné is a bent kényelmét... Ha egyáltalán van arra esze a macskának.

Míg mama a macskán morfondírozott, kezében fürgén forgott a horgolótű. Pár napja kezdett el egy új terítőt. Mosolyogva nézte a minta kibontakozását, és ismét megalkudott önmagával; ezt még be kell fejezni, aztán ennek a párját. Hagy legyen kettő. Elvégre két unoka-menyecske lesz valamikor. A lánynak – ezzel Mamira gondolt –, nem kell már több. Annyi van, hogy el sem fogja használni.

Mama egészen fel volt villanyozva az új munkától, s bólogatott rá, mikor érezte, hogy az izületei sem fájnak annyira, mióta elkezdte ezt az új terítőt horgolni.

Ablakvitéz Cili kitartóan távolságot tartott, és úgy tett, mintha tudomása sem lenne, hogy a kosárban, Mama mellett ott forog egy egész nagy, új horgoló-fonal. Máskor már ott ült ilyenkor, főleg míg nagy volt a gombolyag, és néha-néha egyik mellső lábával megpróbálta elérni a ficáncoló fonalat. Most nem. Annyira vérig, és a macskák minden legmélyebb tudatáig sértve érezte magát, hogy meg sem mozdult. Mama mosolygott rajta, de nem hívta. Magában viszont ilyeneket gondolt:

– No, te buta kis jószág! Itt rossz helyen kezded a macskadölyföt. Itt bizony ezt senki nem fogja észrevenni. Nálunk a macskával is kutyamód van bánva. Ha haragszol, hát haragszol. Aztán, majd, ha békülni akarsz, akkor nem biztos, hogy mi is akarunk.

Pár nap múlva Mami a konyhában tett-vett. A húsvágó kés élezésének hangjára Hektor megjelent az ablak túlsó oldalán, és figyelt befelé. Cili is felült a radiátorra, a rongyára, és lapos oldalpillantásokkal követte az eseményeket. Mami rá sem nézett a macskára. Az egyre érdeklődőbb lett. Mami letakarta egy fedővel a húst, bement a szobába, és kihívta Mamát, hogy lássa az is, a cicó mint próbálja feladni a haragszomrádosdit.

A kés suhant a csirkehúsban, a húsvágó deszkáról egy tálkába kerültek a darabok. Viszont egyetlen falatnyi, de még egy egészen kis cafatnyi sem került belőle Cili tányérjába. Ablakvitéz Cili leugrott a padlóra, odament a tányérhoz; volt abban másféle eleség bő-

ven, de nyers húsból: semmi. Keresgélt egy kicsit, aztán dorombolni kezdett, és Mami lábához dörgölődött. A legszebb macskanótát dorombolta, mit csak tudott, orrát, pofáját belenyomkodta gazdaszszonya lába szárába. Forgott, járkált körbe-körbe.

– Na, Vitéz? Feladtad? – szólt hozzá végre Mami, de még mindig nem adott semmit.

A cica dorombolt, hízelgett.

Ekkor Mami levágott egy egészen kis darab csontos hús, és a cica tányérjába tette. Az egy falásra megette. Úgy nyelte le, mintha napok óta nem evett volna. Amint lement torkán a falat, felkapta fejét, és várt, de közben az asztalról eltűnt a hús, csak a hűtőszekrény ajtajának hangja jelezte; ebből ma nem lesz több etetés.

Ismét ős lett. Délutánonként be kellett fűteni. Oly hirtelen jöttek az első kemény fagyok, hogy a fák leveleinek megsárgulni alig volt idejük, máris ömlöttek lefelé, beborítva az udvart, a kertet, az utcát.

Mami nagy átalakításra szánta el magát. Mamával napokig beszéltek róla, s bár a két fiú is tudott mindenről, mégis az asszonyokra maradt a dolgok kivitelezésnek gondja. Hamarosan megkapták az engedélyeket, s egy reggel beállt az udvarra egy műhelykocsi, ami telis-teli volt mindenféle szereléshez szükséges dologgal.

Hektort kizárták a kertbe. De most nem volt futkoshatnékja. Idegesen szaglászott, figyelt. Ezek az idegen emberek csak jöttek, mentek ki-be a házba, fűrtak, csövet vágtak. A hegesztés meg a flexes vasvágás jellegzetes vas szaga betöltötte az udvart.

Cili megkapta a nyakába a régen használt vékony nyakörvet, meg a vékony láncocskát, és át lett telepítve a szobába az alommal, és az ennivalójával együtt. Húzogatta a nyakát, de maradnia kellett. Maminak semmi kedve nem volt a macskát vigyázni ebben a felfordulásban.

Felfordult a ház egy része. Mami végig figyelte a történéseket, de Mama hamar elfáradt, és bevonult a szobába.

Késő délután megjelent egy ember a gázosoktól, egy a kéménysopróktól, és átvették a munkát, vagyis aláírták az engedélyeket. Készen volt. Megindult a gázfűtés.

Hektor rögtön körüljelölte az udvart, mihelyt az idegenek kimentek belőle.

Az asszonyok napokig örvendeztek, s nem győzték mondogatni, hogy milyen jó, milyen kényelmes lesz ezután. Cili bizalmatlanul méregette a konyhába telepített gázkazánt. Eleinte, mikor a szobák

hőmérséklete csökkent, a termosztát beindította a lángot, a cica a surrogó hangra menedéket keresett.

Október végén Zoli egy hajnalban arra ébredt, hogy kintről valami furcsa, nyögdécselés-féle hallatszik. Az udvar hátsó sarkában Hektor adta ki ezeket a hangokat. Keserves képpel bámult maga elé, és nem bírta abbahagyni az üritkezést.

Sovány rizst kapott a kutyus, de alig evett belőle. Zoli megnézte a torkát, és ott ujjbegynyi sárga valamiket látott, és volt ilyen a kutyus szájában máshol is.

Az állatorvos injekciót adott neki, ami eleinte úgy látszott, használni fog. De pár nap után ugyanott volt megint. Zoli ismét felnyalabolta a hatalmas jószágot, betette a kocsijába, és felvitte a doktorhoz. Az meg ismét injekciót adott. A kutyus kábán, eltompulva tűrte a beavatkozást, nem mondott semmit, bezzeg máskor már a doktor közelsége, hangja hallatán morgott, és csak szájkosárral volt beoltható.

Zoli ideges, és elégedetlen volt. Az orvos próbált mondani ezt, azt. De mivel látta, hogy a gazda nem fogadja el a magyarázatot, hosszas hümmögés után azt mondta.

– Hát kérem! – mindig így kezdte: hát kérem; ettől a „hát kérem”-től Zoli még türelmetlenebb lett. – Nos, hát... Ez kullancs. A kutyus még meleg időben kaphatta meg a betegséget, és mostanra fejlődött ki benne. Rengeteg kutya betegedett meg az idén. És hát kérem, maguk is egy kert, egy valóságos parkszerű kertben, udvarban laknak.

A doktor hosszan hallgatott. Zoli várta a végső véleményt. Hektor bármilyen gyenge volt is, megmozgatta füleit, mintha érten valamit az orvos szavaiból.

– Hát, kérem... Ez a jószág már tizenkét éves. Még a négy-öt évesek sem bírták ki ezt a fertőzést. Antibiotikum ide, vagy oda. Még adok neki injekciót, holnap, meg aztán is. De semmi esélye... – ahogy ezt mondta, nézett a kutyára. Az meg, mint aki érti a végső diagnózist, lesunyta a fejét a pléd ráncai közé, amiben feküdt, és nyüszíteni kezdett.

Zoli szomorúan ért haza. Ismét felnyalabolta Hektort, és bevitte a házba. Mami nem szólt semmit, hogy mit keres bent a kutya, bár a fűtött lakásban azonnal érezni lehetett a kutyaszagot. Zoli a régi kazán mellől átrakta a fát, meg az ott tárol lim-lomot a spájzba, és ott ágyazott meg Hektornak, ahol az pár hetes kiskutya korában is

lakott. Az öreg eb szeme mintha párás lett volna, mikor a fiú betette a jól ismert, szeretett zugba. A konyha és a kazán közt nyitva maradt az ajtó. Cili kíváncsian nézte a kutyát, és megértette, hogy annak nagy baja lehet. Talán Hektor meg is mondta neki.

Zoli napokig hozta-vitte Hektor a doktorhoz. Nap közben itatgatta, a szája belsejét megpróbálta a gennyes felrakódásoktól megszabadítani egy embereknek ajánlott fogászati fertőtlenítő szerrel. Közben gyakran gondolt rá, hogy kéne egy kiskutya, mert ha Hektor... úgy akkor őrizetlen maradna a ház. De elhessegette ezt a gondolatot; félt tőle, hogy öreg barátja nem akarna élni, ha egy másik kutya lenne most hirtelen. Vagy megértené, hogy rá már nincs szükség...

Másfél hét múlva a majdnem csont-bórré soványodott kutya kezdett jobban lenni. Megitta a rántott-levest, evett a péppé turmixolt csirkehúsból, és lenyelte a vitamintablettákat is. Zolinak nem kellett már többmenetes csatákat vívni vele, míg ledugta a torlán a falatot. A doktor nem győzött csodálkozni a gyógyuláson. Fel is írt mindet, amit a fiú elsorolt az eb ellátásáról. Főleg a meleg, tiszta helyet, és a száj fertőtlenítését jegyezte fel. Hihetetlennek tartotta, hogy állatkórház, meg infúzió nélkül életben lehetett tartani az öreg jószágot.

Tél lett. Már rég elmúlt a karácsony, az új év, de az öreg kutya még mindig bent lakott. A mamák türelmesek voltak. Hektor bár öreg volt, megtanulta a benti alom használatát. Cilivel úgy össze szoktak, hogy már csak együtt tudtak aludni. Olyan erős, jó húsban lévő kutyává már nem bírt visszajavulni, mint amilyen még múlt nyáron volt, de elég szépen kiheverte ezt a szörnyű betegséget. Minden remény meg volt rá, hogy amint beáll a meleg tavasz, a kutya ismét kiköltözhet az udvarra.

Így is lett.

Jött a május, Mami esténként meglocsolta füvet az udvaron, de Hektor már nem jött fürödni, nem jött, hogy beletartsa fejét, vállát a vizsugarba, mint régen. Mama ilyenkor azt mondta. Megöregedett. Már nem akar játszani.

Szomorúságot érzett ilyenkor az öregasszony, s amint csendesen üldögélt a gangon, a vén kutya odaheveredett a lába mellé. Volt, hogy fél napig ott sütkéreztek a napon, s mikor Mama bement a házba, azt mondta Hektornak:

– Na, öregem, ma is jól kibeszélgettük magunkat – bár egy hangot sem adott ki egyikük sem.

Egy meleg este Cili nyugtalan lett, elkezdett felugrálni a konyhaablak szűnyoghálójára. Zoli késő este arra ért haza, hogy a macska áll, vagyis ül a hátsó lábain, néz ki a sötétbe, és olyan borzalmas képet vág, amilyet annak idején a legnagyobb macskaszerelem kifejezésekor sem. Zoli bezárta az ablak külső szárnyát, mire a macska kissé megnyugodott.

Már mindenki aludt, a fiú nem akarta megrémíteni az öccsét meg a mamákat, felkattintotta az udvari villanyokat, és körülnézett; mi van odakint, mitől fél ilyen rettenetesen a nyávogó. Kint minden a szokott volt, a szomszédok kutyái hallgattak, semmi jele nem volt, hogy idegen ember, vagy állat lenne a közelben. Hektor összegömbölyödve feküdt a konyha ablakkal szemközti diófa alatt, farkán megbillentette, de meg sem mozdult, mikor Zoli elment mellette.

Hajnalban Mami arra ébredet, hogy a cica a bezárt ablakot marta, szörnyű hangon nyávog, néz kifelé, vissza a gazdasszonyára, aztán ki az udvarra. A telihold féhéren világított, az udvaron nem látszott semmi. Cili nem hagyta megfogni magát, csak bámult ki, fel-felállt két lábra, szemei rémületet fejeztek ki, megközelíthetetlen volt. Mami felébresztette Zolit. A fiú hozta a telefonját, és annak képrögzítőjére felvette a macska viselkedését. Ilyet még soha nem láttak, de nem is hallottak senkitől.

– Csak nem veszett meg! – mondta egy idő után.

– Csak nem – hagyta rá Mami, és kiment, hogy hátha lát valamit kint abból, amit a cica érzékel.

Az udvaron nem volt semmi. Olyan nagy üresség érzése volt, ahogy állt a teraszon. Hektor sem jött oda mellé, mint szokta. Az asszony szívébe valami félelem kötözött. Hol van ez a kutya?

Felgyújtották a kinti villanyokat. Hektor a terasz lépcsője alá kapart egy kis gödröt, mintha ágyat vetett volna magának a puha, nedves földből, s abban feküdt. Zoli megnézte az öreg kutyát. Annak szemein valami fehér homály volt. gyorsan, kapkodva lélegzett. A fiú fel akarta emelni, hogy valamit csináljon vele, de az érintésre a kutya fájdalmasan felnyögött. Mami nézte őket. Emlékeiben feltört sok apró és nagy esemény, ami a gyerek-Zoliról, Józsiról, aputól, a kiskutya Hektorról idéztek fel valamit.

– Hagyjad! Itt akarja – mondta Zolinak, és leült ő is az alsó lépcsőre, lehajolt a kutyához, és megsimogatta a fejét. – Cili talán tudja. Vagy látja, amit mi már nem...

Hektor elhomályosodott szeme előtt lassan összefolyt az éjszaka és a hajnal határa, aztán egyszerre csak az örökös csend, és semmi maradt meg mindenből.

Csend volt az udvaron. A szomszédokban ugattak néha a kutyák, de az udvaron szokatlan volt a csend, a kutya nélküli csend.

Zoli megkereste kutyás barátait, ismerőseit, de sehol nem talál süldő kutyát. Máskor csak úgy ajánlgatták a kiskutyákat, most meg, mikor kellett, senkinél nem volt. Marcsiéknál két kutya is ta-posta a gyepet, alig múltak egy évesek, viháncoltak, játszottak, rengeteget rosszkodtak. Szóba jött, hogy az egyiket el lehetne hozni. Zoli fel is kocsikázott a rokonokhoz, és egy ideig latolgatta magában, jó lesz-e nekik ebből az elkapott két kutyából valamelyik.

Marcsi reménykedve gondolt rá, hogy nagyobb nyugalom lesz, ha az egyik eb gazdára találna. Zoli azonban nem látta jónak, hogy ilyen korú kutyát vigyen haza. Ez már nem fogja megszokni a rendet, vagy csak sok büntetés után, azt meg a mamák nehezen viselnék...

Maradtak hát egy ideig kutya nélkül.

Pár hét után Maminak elege lett a várakozásból. Zoli korábban jött haza, Mami meg azonnal hozzáfogott a kutya-dolog intézéséhez.

– Ne állj be a kocsival! Öltözz át! Megyünk kutyáért.

– Miféle kutya? Nekem nem kell ide valami korcs dög... – mondta a fiú, de azért csak elindultak.

A boltnál felpakoltak pár doboz kutyaeledelt, aztán irány a kutyatelep. Mami reménykedett. Zoli dühös volt, el sem bírta képzelni, hogy ott ők kutyára találjanak.

Elkezdett esni az eső. Amint kiértek a város végére, feltűntek a kertészek házai, amik mögött hosszan elnyúlva fóliák sorakoztak, aztán azokéi, akik a háztól távolabb istállót tartottak. Hamarosan odaértek a bekötőúthoz, ami a kutyatelephez vezetett. Sok-sok egymástól ráccsal elválasztott, közös tetővel fedett kenelben voltak a kutyák. Az udvaron is volt néhány, ezek meg voltak kötve hosszú láncra, legtöbbjük futóláncon; ezek mindegyikének saját ólja, és becsukottakhoz képest nagy mozgástere volt.

Hangos ugatás, és több erőszakos, felordító kutyahang fogadta őket. A kapu mellett rögtön, egy fehér puli kutya ugatott, ínyét felhúzva, olyan haragosan, mintha az érkezők el akarnák venni tőle az egész kutyatelepet. Ez néhány méteres láncon volt megkötve, és

a viselkedésén látszott, hogy a futólánchoz túl vad. Néhány perc után a kutyák ugatása monoton zajjá vált, Maminak eszébe jutott, hogy nyári estéken, a patakparton torkuk szakadtából brekegő békák hangja is így összemosódik és egységes sivító hanggá áll össze.

Egy nő közeledett feléjük, csizmában, esőálló kabátja sáros volt, a lába körül ugrándozott egy tacsó, ez a kutya nem ugatott, egész barátságos képet vágott az idegenek láttán. Zoli meglepődött; a közeledő nőnek tanítványa volt a gimnáziumban. Már akkor is hallotta, hogy a tanárnő valami kutyamenhelyfélét támogat, de hogy így, hogy itt helyben eteti, gondolja a kutyákat, és ő, aki bent a városban kosztumban, elegánsan jár, hát ő maga is sárosan, csizmában van itt, és saját kezűleg gondolja az állatokat...

A tanárnő elmondta, milyen kutyák vannak, azt is, mennyire zsúfolt ez a telep, s alig kerül ki egy kutya, azonnal jön helyébe másik.

Körbe jártak, nézegették a kutyákat. Zoli türelmetlen volt, és biztos volt benne, hogy itt ugyan nem akadnak megfelelő állatra. Mami csak ment és nézegetett, az ebek meg, mintha érezték volna, hogy itt egy gazdi jelölt, figyeltek, farkat csóváltak, némelyik szinte kínálkozott: engem vigyél!

Zoli megelégtelt a dolgot, beszédbe elegyedett az egyik gondozóval, közben fel-felnézett az égre, a felhők egyre szürkébbek lettek, az eső meg kitartóan esett. Mami nem tudta, már hányadszor járja körül a ketreceket. Amelyik kutya tetszett, arról kiderül, hogy csak betonos udvarra való, mert valami fajtisza ásást szerető vadászathoz tenyésztett, és tönkre teszi az udvart. A szabadban, láncon levők meg olyan vadságot mutattak, ami nem ajánlatos, ha idősebb kutyáról van szó.

Mamai kabátjáról, a kabát kapucnijáról ömlött az esővíz. Megállt a két kenel-sor között. Elbizonytalanodott. A háta mögött egy ketrecben volt két keverék német juhász, az egyiknek az orra volt rövidebb, mint a kutya-szabvány, a másik meg, mintha skót juhással is rokonságban állna, legalábbis a feje, az orra alapján. Mindkettő rövidszőrű volt. Az asszony megnézte azt a két kutyát, aztán ismét elindult, hogy most már utoljára körülnézzen. Zoli csatlakozott, hiszen messziről is látta az anyja mozdulatain, hogy annak kezd elege lenni az egészségből, és hamarosan feladja a próbálkozást.

Délutáni etetés volt, az ebek tudomásul vették, hogy idegenek is vannak az udvaron, az étel fontosabb lett, mint az ugatás, így lassan elcsendesültek.

Ismét megtettek egy kör, Mami elszomorodott, és majdnem ott állt meg ismét, ahol néhány perccel előbb. Jött a telepvezetője, és mosolyogva érdeklődött, hogy sikerült-e találni, hiszen annyi kedves kutya van itt. Zoli nem akart az anyja helyett nyilatkozni, csak arca, szája mozdulata jelezte, hogy nincs siker. Mami gondolkodott, majd hirtelen eldöntötte.

– Ez a kettő, itt mögöttem. Ez a két németjuhászféle – s ahogy beszélt meg sem fordult, oda se nézett, de a két eb olyan hangos örömmugatásba kezdett, hogy arra aztán mindannyian odafordultak a ketrec felé.

– Megértették! – örült a választásnak a tanárnő, és hívta is rögtön a két fiút, aki telepen segített nekik, hogy kivegyék a kutyákat.

Lakókocsi állt a kapu közelében, ott elintézték a papírokat. Mindkét kutya be volt oltva veszettség ellen, meg féregtelenítve is voltak, a tompább orrút ivartalanították pár hónapja.

– A többi kutya-betegségekre is beoltatnám őket – mondta Mami, mire a tanárnő ajánlotta, hogy jelzi a szándékot az állatorvosnak, aki felügyeli a telepet. Aztán örömmel fogadta, hogy nemcsak elvisznek két kutyát, hanem még ajándékba kutyaeledelt is hagynak a telep kutyáinak.

Az egyik eb a csomagtartóba került, a másik a hátsó ülés alatt a kocsi padlózatára. Böven raktak alájuk az otthonról hozott rongyokból, hogy a kocsit ne kutyázzák be, már amennyire lehet ebben a nagy esőben.

Otthon, amint a fiú beállt a kocsival, kijött Mama, hogy lássa a jövővényeket, aztán Józsi is előkerült. Zoli kiemelte a csomagtartóból a fiú kutyát, mert az úgy megijedt a bezártságtól, meg a kocsi mozgásától, hogy nem mert kiugrani.

– Mi a nevük? – érdeklődött Józsi, akihez azonnal odament az egyik eb.

– Öcsém! Van ezeknek olyan nevük, hogy még! – mondta Zoli, és az öccse kezébe adta két kutya igazolványát, vagyis az oltási könyvet.

Ez egyiknek angolabb neve volt a másikinál.

– Miféle gazdáik voltak eddig ezeknek a szerencsétleneknek? Ilyen neveket adni! – csatlakozott Mama is a kutyanévek bírálatához – Aztán meg megszabadul a kutyájától...

– Nálunk rendes kutyanéveik lesznek, de míg kitaláljuk mik, addig örököljék meg az előzőekét! – javasolta Mami, és ezzel a javaslattal már el is döntötte a kutyák neveit, mert ez később úgy mű-

ködött, mint a macskánál, aki a mai napig minden Ablakvitézzé válás után is Cili maradt, úgy ez a két kutya felvette a Hekus és a Fici nevet. Hektor sosem lett belőle, mert az akárhogy próbálták, később sem illet rá, de a Hekus, az igen. Így volt ez Ficivel is.

A két fiú majdnem sötétedésig kint volt a teraszon, beszéltek a kutyusoknak, hívták, simogatták őket. Mami is ki-kijött, sőt kihozta az előre megvásárolt csirke-farhátat, amit a fiúk, vagyis a kutyák szinte rágás nélkül egy falásra ettek meg.

Az ebek bejárták az udvar minden szegét-zugát, igyekeztek körülvizelni mindet, hogy átvegyék a szagminták szerinti uralmat. Jól megvoltak együtt, nagyokat szaladtak, a hívásra szívesen mentek a gazdikhoz. Zoli észrevette, hogy mindkettő tanítva volt, mert ismerik a kézjeleket, és az itt maradsz, az ül, a fekszik felszólításoknak szóra és jelre is engedelmeskednek. Ez egy kicsit megnyugtatta a fiatal férfit, meg csodálkozott rajta, ha valaki ennyit foglalkozik a kutyájával, hogy lesz abból gazdátlan eb. Mert bizony neki nem nagyon tetszett ez az örökbe fogadósdi, úgy gondolta, hogy egy kis-kutya kéne, ami itt nő fel. De az sokára nő fel. Kutya meg most kellett. De hogy az anyja egyszerre kettőt is el akar hozni, arra nem számított.

Besötétedett, és ezzel be is fejeződött a kutyákkal való barátkozás, összeszokás. Mama aggodalmaskodott, hogy jól van, kedvesek, engedelmesek ezek a kutyusok, de nem ugatnak. Mi lesz itt két olyan ebbel, amik nem mennek a kapura, hogy elugassák az idegent.

Reggel azonban ez az aggodalom is elmúlt. Amint virradatkor elkezdődött az utcában a jövés-menés, Hekus és Fici olyan harcias ugatással rohantak a kapuhoz, mintha itt éltek volna életük első percétől, és ezt tették volna évek óta.

– Hallod? – szólta be Zoli Mamának a szobájába, aki még ágyban volt, de már rég felébredt.

– Még a macska is megijedt tőlük – nevetett az öregasszony, és Cilire mutatott.

A macska a nagymama lába mellé bújt be a dunyha alá, ott biztonságosabbnak érezte a világot. Hiszen van itt kint két idegen, tegnap délutántól tele van a szagukkal a világ, és akikről nem lehet tudni, milyen szándékkal lesznek a macska iránt.

Cili felváltva ült a konyha ablakában, meg a kis szobáében, ahonnan kilátott az udvarra. Figyelte a két kutyát. Ezek semmiben nem

hasonlítottak a régi Fickóhoz, és Hektorhoz sem, akivel már olyan jól összeszokott az elmúl télen a cica. Áradt, egyre áradt be az új kutyák szaga. Még a gazdák ruhája is tele volt vele. Cili megint Mama a közelében szeretett lenni, mert az öregasszony ritkán ment ki azért, hogy a kutyákat simogassa, így a ruháján nem érződött az ebek szaga.

Ismét múlt a nyár. Józsi és Zoli külön, majd együtt is elmentek nyaralni. Mamai itthon töltötte a szabadságát, Mamával átrendezték a szekrényeket, befőztek, savanyúságot tettek el télire. Mamai belenyugodott, hogy amint Józsi egyre idősebb lett, egyre kevésbé akart csak otthon lenni a nyári szünet alatt. Így volt ez Zolival is, de az meg mostanában mintha jobban szeretne esténként itthon ülni, mint korábban.

Mégis mamának lesz igaza, mikor az ifjúság korszakos dolgait emlegeti. Volt itt már barátkozási korszak, biciklizési, kutyázási, macskázási, túrázási, csavargási, meg persze az udvarlási... ám a nagyobbik már férfikorban van, s az a mindennapi időbeosztásán is kezd látszani.

Zoli valóban többet volt otthon. Délutánonként a kertben tett-vett. Mikor megjelentek a sövény-növények a piacon, vett egy kocsiderékre valót, és elkezdte ásni a töveknek a földet. Eltervezet, hogy az északi oldalt, ahol a szomszéd felől csak drótkerítés volt, sövénnel is végigülteti. Csak pár év, mondogatta, és rengeteg szemet, havat felfog ez a sövény. Józsi számítógépen odavarázsolt egy sövényt a fényképre, és azt az egész család megnézte. Tetszetős volt, még ha a fiú egy kertészeti újság ábrája alapján ügyeskedte is oda a képre a bokrokat, amikre azonban a valóságban éveket kell várni, míg hasonló magasságúakra nőnek.

A két kutya követte a gazdát mindenüvé. Néha lábatlankodta egy kicsit, akkor Zoli elzavarta őket. Hekus szokása volt, ha Mami hazajött, odaállt elé, és a fejét lehajtva megérintette az asszony lába szárát. Mikor megkapta az aznapi szeretetet, azonnal beült a kutyáolba. Ficit le kellett szoktatni az állandó felugrálásról, mert eleinte azt hitte, azzal fejezi ki hűségét, ha felugorva a gazdára, két mellső lábával átöleli, és nyüszít egy kicsit. Ez a lábazás végképp tiltott lett, de ha a kutya nagyon örült, még később is próbálkozott, de akkor már nem fejezte be a ruhaösszekenő mozdulatot.

Közeledett a Mindenszentek. Mama szeretett volna átmenni Szlovákiába a szülei sírjához. Napokig erről folyt a szó az asszonyok között. Zoli végül elunta, és felajánlotta Maminak, hogy men-

jen, vigye el a nagyit, ott a kocsit. Ő itthon marad. Mami ódzkodott a dologtól. Alig vezetett az elmúlt években. Zoli kocsija meg olyan könnyen és gyorsan gyorsult a régi kétüteműhöz képest, hogy ahányszor az asszony tett vele egy kört, minden alkalommal úgy érezte; ez a kocsi kiszalad alóla.

Aztán végül mégis elindultak. Magukkal vitték Nénjét is.

Mami izgult az út miatt, de reménykedett benne, hogy nem lesz semmi baj, és legalább így mind a két mama eljut a hozzátartozók sírjához.

Napfényes, meleg napon utaztak. Visszafelé Maminak már semmi baja nem volt az autóval. Örült a könnyű mozgású, jól gyorsuló kocsinak. Alig érték át a határon, mikor csengett a rádiótelefonja. Mama vette fel.

– Anyád vezet. Mindjárt otthon leszünk! – szólt bele Mama a készülékbe. Aztán megváltozott a hangja, és azt kérdezte. – Micsoda? Az nem lehet! Keressétek meg!

Mami rosszat sejtve ért be az utcába. Ott is hagyta a mamákat a kocsi mellett, és besietett a házba.

– Na? Megtaláltátok? – fordult Zolihoz.

– Kiszaladt. Csak egy pillanatra volt nyitva az ajtó, és kiszaladt. Elbújt valahova a kertbe. Nincs ezekhez a kutyaéhoz szokva.

– Keressük meg! Na! Gyertek! – és Mami már ment is ki a kertbe.

A cica azonban nem került elő. Hiába volt a Cilikézés, a bokrok, melléképülete átvizsgálása, sehol nem találták.

– Talán előjön. Csak van annyi esze, hogy visszajön... – mondogatta Mama.

– Ti keressétek, a macska meg, lehet, hogy már valakinél hízeleg, dorombol. Szoktak ilyet tenni a cicák. Volt már olyan is, mikor több mint fél év múlva került elő – sorolta Náénje.

Végigjárták a patakpartot, de a bokrokban, a bozótban sem volt sehol a cica. Mint akit a föld nyelt el.

Még több mint egy hónapig várta Ablakvitéz Cilit a tiszta alom, meg a macskaeledel a konyhában. Ám hiába. Mami sehogy nem tudta megérteni ezt az eltűnést. Főleg, hogy a két kutya az ajtóban állt, valahányszor csak kinyílt az ajtó. Magában gyakran gondolt rá, hogy vajon mi történhetett. De sem Józsi, sem Zoli nem tudtak mást mondani, mint először. A cica kiszalad, és eltűnt.

– Sok baj volt mostanában nálunk – sorolta Mama az ablakon keresztül Margitkának. – Elpusztult a kutya, aztán a cicának is nyo-

ma veszett. Valahogy, mintha minden egyszerre akart volna elhagyni minket.

– Nálam vannak kiscicák. Ha kell, válasszanak belőlük – javasolta Margitka. – Van egy szakasztott olyan, egy okos kis kandúr, mint az itteni cica volt.

De Mama elmondta, hogy nem akarnak másik cicát. Meg hátha még Cili is előkerül...

– Az is lehet... A macskáknál nem lehet tudni – válaszolt Margitka, aztán gyorsan elbúcsúzott. Hallott ő valamit Cilivel kapcsolatban, de nem akarta felborzolni a család kedélyét, inkább nem mondott semmit. Van elég macska a környéken. Ha kell, hát úgyis lesz egy másik. Akinek meg nem kell, az tudomásul veszi, hogy a macska pótolható...

Hideg november közepi idő volt, mikor Mama elunta a Cili-várást, és kitetette a cica edényeit a spájzba. Nem kell ide többet macska. Ha kint van, elvész. Vagy megölik a kóbor kutyák, vagy megeszik valami patkánynak, egérnek kitett mérget. Igaz, így is elveszett, pedig ez bent lakott...

Régen nem emlegették már Cilit. Józsi is nagyokat hallgatott róla, mintha nem is az ő macskája lett volna eredetileg.

Karácsony közeledtével az asszonyok a szokásos takarítást, edények, poharak áttisztogatását végezték. Mami elővette a karácsonyi izzókat, hogy megnézzze, rendben vannak-e. Ahogy kinyitotta a szekrényt, a díszek mellett meglátta a sztaniolpapírból összegömböritett labdát, ami a cica játéka volt. Egy pillanatig gondolkodott rajta, hogy kidobja-e, aztán visszatette a dobozba.

– Hány éve is? Bizony az idén már nyolc, nyolc éve került hozzánk a cica... – hangosan nyikordult a szekrényajtó, amint bezárta.

Mama a fotelben bóbiskolt, arra ébredt fel, hogy Zoli érkezik, és kint a kutyák a szokottól eltérő hangon ugatnak. A fiú be sem állt a garázsba, csak becsapta a kocsiját, és azonnal bejött.

– Találtam valamit... – mondta, és a pulóvere alá nyúlt.

Mami látta a mozdulatot, ami pont olyan volt, mint évekkal ezelőtt, mikor Józsi macskát hozott a ruhája alá dugva.

– Vidd vissza! Nem kell! Ide soha többet nem kell macska! Ami volt, arra nem vigyáztatok! Vidd vissza, ahonnan hoztad! – Mami haragos volt, és minden csalódottságát most adta ki, mert sehogy nem tudta elhinni Cili hirtelen eltűnését.

Mig beszélt, Zoli letette a padlóra a rőtvrös-kendermagos, fehérmancsú kiscicát. Az bizonytalanul nézett szét a szobában. Hallotta a hangot, és annak árnyalati semmi jót nem ígértek. Mama felállt, botjára támaszkodva közelebb ment, hogy megnézzze a jövevényt.

Mami látni sem akarta cicát. Kiment a konyhába.

Zoli csalódott. Azt remélte az asszonyok megörülnek a macskának, most meg, tessék. Az anyja mérges, a nagymama semmit nem szól.

A cica elunta az ácsorgást, odament az öregasszony lábához, farkincáját felemelte, a legkedvesebb hangját elővéve dorombolni, és dörgölődni kezdett a nagymama lábához.

– Aztán miféle? Szuka? Vagy kan? – kérdezte Mama, de közben le is hajolt, és megállapította, hogy a jövevény egy kicsi kandúr cica. – Legalább ez egyszerűbb lesz... hiszen úgyis utoléri, ha elmúlik egy éves... Úgy látom, nincs benne bolha.

– Már hogy lenne! Olyan helyről hoztam, ahol erre ügyeltek – arról mélyen hallgatott, hogy Margitkától hozta a cicát. – Azért, ha ráül a ruhámra, hát kiporolom! Még ha én hoztam is... – és ezzel Zoli a macskázásnak véget is vetett a maga részéről.

A konyha felől zörgés hallatszott. Mama kivitte a kiscicát, és az alomba, amit Mami visszahozott a kamrából, belekapart a cica egyik mellső lábával. Az rögtön megértette a tanítást, és tette a dolgát.

Mami haragja csitult. Ennivalót tett a macskatányérba, a kiscica rögtön enni kezdett.

– Mi legyen a neve? – kérdezte Mami.

– Amit akartok! Bár nálunk a macskának... majd Mama mindjárt megmondja, hogy mi legyen a neve – szólta ki Zoli a kisházából, hangjában kaján árnyalattal.

– Nálunk minden macskának Cili volt a neve... – kezdte Mama, és ezen elkezdtek nevetni. Zoli velük hahotázott, mert már várta, Mama mikor kezdi el, hogy náluk mi volt a macska neve.

– Hát... maradjon. De ha ennek is nyoma vész, ide többet senki ne merjen macskát hozni! – mondta végül Mami.

A cica, az ismét Cilinek nevezett kiscica, meg mintha értené, itt eldőlt a sorsa, ezen túl itt az otthona. Körülszaglászott a konyhában, fel-felnézegetett a radiátorra.

– Sejtetd, ugye, hol a jó hely? – szólta hozzá Mama, és odatette a régi cica rongyát a radiátorra, hogy telepedjen arra a cicó.

Az meg, mintha tudná, milyen jó helye van ott a macskának, felugrott a fűtőtest tetejére, dagasztott egy kicsit a puha rongyon, aztán összegömbörödve dorombolni kezdett.